



Kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2018

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) varhaiskasvatusta, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihde- ja mielenterveyspalveluja, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhushpalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
**lastensuojelun palvelujen
ja kustannusten vertailu**
vuonna 2018

Kuusikko-työryhmä
Lastensuojelu
Marianne Forsell
3.6.2019

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Marianne Forsell

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2019, Helsinki

Tekijät		
Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä. Kirjoittanut Marianne Forsell.		
Nimike		
Suomen kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2018		
Julkaisija (toimiala tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	6/2019	47 s. + 35 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	2/2019	
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2018 aikana yhteensä 50 904 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 27 554 lasta eli 8,3 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve, tehtiin yhteensä 15 719. Lastensuojelun tarve todettiin noin 22 prosentissa arvioita. Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2018 yhteensä 18 901 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta silloin, kun palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa nyt palvelut yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lakimuutosten myötä asiakasmäärät laskevat jopa kolmanneksella vuodesta 2014 vuoteen 2016. Tämän jälkeen muutokset vuotuisissa asiakasmäärissä ovat pienentyneet. Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2018 aikana yhteensä 16 325 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta Oulussa, Vantaalla ja Espoossa ja laski Helsingissä, Turussa ja Tampereella. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli yhteensä 5 349 lasta, mikä on 1,6 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17 vuotiaiden lasten lukumäärästä. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi Tampereella, Vantaalla ja Turussa ja väheni Oulussa ja Helsingissä. Espoossa sijoitettujen määrä pysyi lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Kaikissa kuutoskaupungeissa oli sijoitettuna suhteellisesti eniten 13-17-vuotiaita. Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista kasvoi hieman edellisvuodesta Tampereella, laski Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja pysyi lähes samana edellisvuoteen verrattuna Turussa ja Oulussa. Oulussa osuus on kuutoskaupunkien suurin – noin 81 prosenttia vuonna 2018. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista on hieman kasvanut tai pysynyt lähes muuttumattomana vuosien 2017 ja 2018 aikana. Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa 369 miljoonaa euroa vuonna 2018. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa. Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli Oulun 71,3 prosentista Turun 82,2 prosenttiin.		
Asiasanat		
Kuusikko, kuutoskaupungit, kaupunkivertailu, kustannukset, avohuolto, lastensuojelu, sijaishuolto, sijoitukset		
Tiedustelut		Jakelu
Työryhmän jäsenet, liite 5		www.kuusikkokunnat.fi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset	2
1.2	Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa	3
1.2.1	Palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvio ja lastensuojeluilmoitusten käsittely	3
1.2.2	Lastensuojelun avohuolto	6
1.2.3	Sijaishuolto	9
1.2.4	Jälkihuolto	15
2	SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAANA OLEVAT ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT LAPSET	17
3	LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS	19
3.1	Lastensuojeluasian vireille tulo	19
3.1.1	Lastensuojeluilmoitukset	20
3.1.2	Palvelutarpeen arviointi	21
3.2	Lastensuojelun asiakkaat	23
3.2.1	Lastensuojelun asiakasmäärät	23
3.2.2	Asiakassuunnitelmat	25
3.3	Kokonaiskustannukset	25
4	AVOHUOLTO	28
4.1	Avohuollon asiakkaat	28
4.1.1	Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet	29
4.2	Avohuollon kustannukset	30
5	SIOJITETUT LAPSET	33
5.1	Sijoitettujen lasten määrä	33
5.2	Sijoituspäätökset	34
5.3	Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset	35
5.4	Kiireellisesti sijoitetut lapset	36
5.5	Huostaanotetut lapset	36
5.6	Sijoituspaikan muutospäätökset	37
5.7	Sijoitusten hoitomuotojen kehitys	38
5.8	Sijoitusten kustannukset	39
6	JÄLKIHUOLTO	43
7	LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ	44
8	YHTEENVETO	45
	LÄHTEET	47

LIITTEET	48
Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät	48
Tietolähteet ja -järjestelmät.....	48
Kerättävät tiedot.....	49
Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä	59
Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2018.....	64
3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2018.....	64
3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2018	65
3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2018	66
3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2018	67
3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2018	68
3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2018.....	69
3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2018	70
3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2014–2018.....	71
Liite 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2014–2018	72
4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2014–2018: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto	72
4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2014–2018: Sijoitukset ja jälkihuolto	73
4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2014–2018: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut	74
4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2014–2018: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut	75
4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2014–2018.....	76
4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2014–2018: Kokonaiskustannukset sekä avohuollon ja jälkihuollon kustannukset	77
4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2014–2018: Sijoitusten kustannukset	78
4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arviossa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2014–2018	79
4F Väestörakennetietoja vuosina 2014–2018. Aluejako 1.1.2018 kaikkien vuosien osalta.	80
Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä.....	81

Taulukot

Taulukko 1. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2018.....	19
Taulukko 2. Vuoden 2018 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan	20
Taulukko 3. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2018 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain	21
Taulukko 4. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2018.....	22
Taulukko 5. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana, sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2018	24
Taulukko 6. Lastensuojelun vuoden 2018 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2017.....	25
Taulukko 7. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2018	29
Taulukko 8. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2018	29
Taulukko 9. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2018 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2017 ja 2014	31
Taulukko 10. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2018 sekä lukumäärän muutos vuosista 2017 ja 2014 ...	34
Taulukko 11. Vuoden 2018 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan	35
Taulukko 12. Vuoden 2018 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.	36
Taulukko 13. Vuoden 2018 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset.....	36
Taulukko 14. Vuoden 2018 aikana huostaanotetut lapset	37
Taulukko 15. Huostassa olleiden lasten lukumäärä vuonna 2018	37
Taulukko 16. Huostaanotetuille lapsille tehdyt sijoituspaikan muutospäätökset vuonna 2018 ..	38
Taulukko 17. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2017 ja 2014.....	39
Taulukko 18. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia kohden 31.12.2018	44

Kuviot

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi.....	3
Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2014–2018	20
Kuvio 3. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2014–2018	21
Kuvio 4. Lapset, joille on vuoden 2018 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve	22
Kuvio 5. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2014–2018.....	24
Kuvio 6. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	26
Kuvio 7. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	27
Kuvio 8. Vuoden 2018 aikana alkaneet ja päätyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)	30
Kuvio 9. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	31
Kuvio 10. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta avohuollon asiakasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	32
Kuvio 11. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2014–2018	34
Kuvio 12. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2014–2018	38
Kuvio 13. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2014–2018 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	40
Kuvio 14. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2014–2018 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	40
Kuvio 15. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2017 ja 2018 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	41
Kuvio 16. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2014–2018	42
Kuvio 17. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2014–2018.....	43

1 JOHDANTO

Tämä raportti käsittelee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa eli Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa, Tampereella ja Oulussa vuonna 2018. Raportti on osa laajempaa Kuusikko-työn kokonaisuutta.

Kuusikko-työssä on kerätty lastensuojelun palveluihin ja kustannuksiin liittyviä tietoja vuodesta 2003 alkaen. Aluksi tietoja käsiteltiin osana sosiaalityön kokonaisuutta ja ne pitivät sisällään pääosin lastensuojelun sijaishuollon tietoja. Lastensuojelu sai oman työryhmänsä vuoden 2008 alussa, jolloin lasten sijaishuollon ja lastensuojelun avohuollon asiantuntijat yhdistettiin sosiaalityön ryhmästä omaksi työryhmäkseen. Taustalla oli uuden lastensuojelulain (417/2007) astuminen voimaan ja halu tarkastella lastensuojelua yhtenä kokonaisuutena.

1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain (1302/2014) myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäiseviin yleisiin palveluihin. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa aiemmin lastensuojelun piiriin kuuluneista palveluista on nyt mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta, minkä seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt. Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on vuonna 2017 laajennettu osittain myös sosiaalihuoltolain mukaisten perhepalvelujen puolelle ja raportissa käsitellään lyhyesti sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia.

Raportissa luodaan aluksi yleiskuva lastensuojelusta esittelemällä lastensuojeluprosessia sekä tarkastelemalla lastensuojelun asiakasmääriä ja kustannuksia kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen käsitellään erikseen avohuollon, sijoitusten ja jälkihuollon palveluja ja kustannuksia ja lopuksi lyhyesti lastensuojelun henkilöstömääriä.

Kustannusvertailussa asiakas- ja asukaskohtaiset kokonaiskustannukset sekä avohuollon kustannukset (sisältäen jälkihuollon kustannukset) on laskettu suhteessa 0–20-vuotiaisiin ja sijoitusten kustannukset suhteessa 0–17-vuotiaisiin. Aiempien vuosien kustannukset on korotettu tilastointivuoden arvoon eli tänä vuonna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Lisätietoa kerätyistä tiedoista löytyy liitteestä 1 ja luettelo yleisistä lastensuojelussa käytetyistä käsitteistä liitteestä 2. Liitteeseen 3 on koottu yhteenveto vuoden 2018 tiedoista ja liitteeseen 4 aikasarjavertailuja.

Raportti on syntynyt kuuden kaupungin lastensuojelun asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyön tuloksena. Työryhmän puheenjohtajana toimii vuonna 2019 Hanna Pösö Vantaalta. Tiedot työryhmän muista jäsenistä on koottu liitteeseen 5. Raportin kirjoittamisesta ja toimittamisesta on vastannut työryhmän sihteeri Marianne Forsell.

1.1 Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset

Nykyinen sosiaalihuoltolaki (1301/2014) astui voimaan 1.4.2015. Sen myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäisevien yleisten palvelujen suuntaan. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt kunnan muissa perustason ja sosiaalihuollon palveluissa. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, joita on aiemmasta poiketen mahdollista saada myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, ovat mm. perhetyö, tukiperheet ja -henkilöt sekä vertaisryhmätoiminta. Lisäksi lastensuojelun asiakkuus ei enää ala siitä, kun lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen ryhdytään selvittämään lastensuojelun tarvetta, vaan vasta siinä tapauksessa, että selvityksen perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille ja tukitoimille (HE 164/2014, 84; STM 2015). Lakimuutosten seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt.

Sosiaalihuollon asiakasprosessissa keskeisessä asemassa on palvelutarpeen arviointi, jossa selvitetään henkilön tuen ja sosiaalipalvelujen tarve (1302/2014 § 36–37). Palvelutarpeen arviointi koskee koko sosiaalihuoltoa ja se on tehtävä, kun sosiaalihuollon työntekijä saa tietää mahdollisesta sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä. Palvelutarpeen arviointi on tehtävä myös, kun lastensuojelun työntekijä saa tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, ellei se ole tarpeetonta esimerkiksi siitä syystä, että lapsen tai perheen tilanne olisi jo lähiaikoina arvioitu. Arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita (417/2007 § 26).

Lastensuojelun asiakkuus alkaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi itse vaarantaa omalla käyttäytymisellään terveyttään ja kehitystään ja että lapsi lisäksi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 27). Mikäli palvelutarpeen arvioinnissa sen sijaan todetaan, että lapsi voi saada riittävät palvelut sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen kautta, ei aloiteta lastensuojelun asiakkuutta vaan tarjotaan sosiaalihuollon tukea perheelle. Myös järjestöjen ja yksityisten tarjoamat palvelut otetaan huomioon perheen tuen tarvetta arvioitaessa.

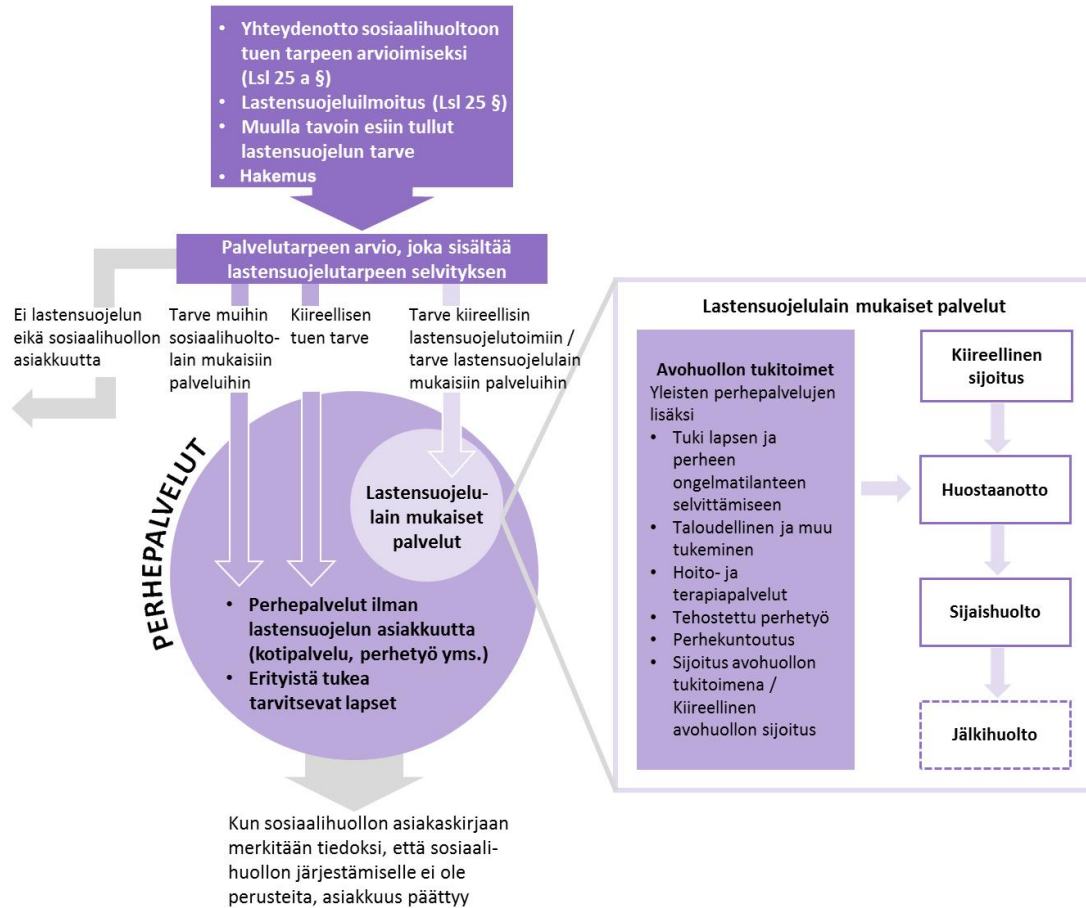
Sosiaalihuoltolaissa nostetaan esiin erityistä tukea tarvitsevat henkilöt (1302/2014 § 3). Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin, kun lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai lapsi on erityisen tuen tarpeessa, koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveysterveystarpeita kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi. Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä Sosiaalihuoltolain 36§ mukaisesti.

Jos palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä todetaan lapsen olevan erityisen tuen tarpeessa, hänen omatyöntekijäkseen tulee nimetä sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42). Kunnissa on tätä varten perustettu mm. perhesosiaalityöntekijän virkoja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin.

Lastensuojelun Kuusikko-raporteissa on aiemmin käsitelty ainoastaan lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Nykyisen sosiaalihuoltolain mukanaan tuomien muutos-

ten vuoksi vuoden 2017 ja 2018 Kuusikko-raporteissa on kuitenkin haluttu tarkastella lyhyesti myös sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia kuutoskaupungeissa (ks. luku 2).

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi



1.2 Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa

Seuraavassa on kuvattu tarkemmin palvelutarpeen arviointia ja lastensuojelun asiakasprosessia kuutoskaupungeissa.

1.2.1 Palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvio ja lastensuojeluilmoitusten käsittely

Miten organisoitu?

Helsinki

Lastensuojelu-palvelun alaisuudessa toimiva Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki –yksikkö vastaa paljon palveluita tarvitsevien palvelutarpeen arvioinneista ja lastensuojeluilmoitusten käsittelystä ja lastensuojelun virka-aikaisesta päivystyksestä. Yksiköllä on 7 alueellista työryhmää, joissa on 7 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 56 lastensuojelun sosiaalityöntekijää. Ls-ilmoitusten ja shl-yhteydenottojen kiireellisyyden tarve arvioidaan ja

tarvittaessa ryhdytään palvelutarpeen arviointiin. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tehdään tarvittaessa monitoimijaisesti. Alueellisissa työryhmissä työskentelee lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden lisäksi psykiatrisia sairaanhoitajia, aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajia ja perheneuvolan sosiaalityöntekijöitä ja psykologeja. Vuoden 2018 aikana on pilotoitu satunnaisesti palveluita tarvitsevien palvelutarpeen arvioinnin toimintamallia, jossa painopiste on sosiaaliohjaajien tekemissä palvelutarpeen arvioinneissa.

Mikäli lastensuojeluilmoitus koskee jo asiakkaana olevaa lasta, ilmoitus ohjataan lapsen asiasta vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Espoo

Lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot ohjautuvat Espoossa neljään lastensuojelun toimipisteeseen lapsen asuinalueen mukaan. Sijaishuollossa olevien lasten lastensuojeluilmoitukset ohjautuvat suoraan sijaishuollon sosiaalityöhön tai perhehoitoon. Virka-ajan ulkopuolella lastensuojeluilmoitukset tehdään sosiaali- ja kriisipäivystykseen, joka arvioi tilanteen kiireellisyyden ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Vuonna 2017 Etelä-Espoon alueella käynnistynyttä monialaista ensiarviointimallia kehitettiin ja laajennettiin Pohjois-Espoon alueelle vuonna 2018 ja malli on käytössä kaikissa alue-toimistoissa. Ensiarvioinnissa työskentelee perhesosiaalityön, lastensuojelun ja perheneuvolan työntekijöitä. Perhesosiaalityön työntekijöistä osa työskentelee ensiarvioinnissa kiinteästi, muut perhesosiaalityön sekä lastensuojelun ja perheneuvolan työntekijät kiertävät tiimissä viikon jaksoissa. Ensiarvioinnissa otetaan vastaan kaikki lastensuojeluilmoitukset, vireillepanot, hakemukset ja sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot. Tiimissä arvioidaan, ketkä ammattilaiset lähtevät ilmoitusta tai yhteydenottoa selvittämään. Ensiarvioinnin jälkeen ratkaistaan, aloitetaanko palvelutarpeen arviointi ja arvioidaanko myös lastensuojelun tarvetta. Jos palvelutarpeen arviointi aloitetaan, arvioinnin tekee ensiarvioinnissa perhettä tavanneet työntekijät, jolloin vältytään työntekijävaihdoksilta. Tavoitteena on myös, että jos asiakkuus jatkuu palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, sama työntekijä jatkaa asiakkaan työntekijänä.

Lapselle ja perheelle järjestetään tarvittavat tukitoimet joko perhesosiaalityössä omana tai ostopalveluna. Lastensuojelun asiakkaiden tukitoimet järjestetään tukipalveluyksikön asiakasohjauksen kautta.

Vantaa

Virka-aikainen päivystys ottaa vastaan kaikki lapsiperheitä koskevat ilmoitukset ja tekee ensiarvion tilanteesta ja kiireellisyydestä. Päivystyksessä sosiaalityöntekijä arvioi tilanteen ja ohjaa ei-kiireelliset ilmoitukset palvelutarpeen arvioinnista vastaavaan yksikköön. Lapsiperheiden palvelutarve (sekä SHL että LSL) arvioidaan Aikuisten ja perheiden sosiaalipalveluissa, uusien asiakkaiden yksikössä, kolmen kuukauden määräajassa. Lastensuojelun tarvetta selviteltäessä palvelutarpeen arvioinnissa pyritään monialaiseen arvioon, jossa myös ilmoittajataho on mukana. Mikäli ilmoituksen kohteena olevalla lapsella on asiakkuus tai se on päättynyt alle 6 kk sitten, hänen asiansa ohjataan tutulle vastuusosiaalityöntekijälle.

Turku

Turun sosiaalipäivystys ottaa vastaan lapsiin liittyvät yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset. Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä ja perheohjaaja arvioivat seitsemässä päivässä, aloitetaanko lapsen palvelutarpeen arviointi sosiaalihuolto- ja/tai lastensuojelulain mukaisesti. Mikäli palvelutarpeen arviointi on syytä aloittaa, asiakasperheelle varataan aika lastensuojelun sosiaalityöntekijälle (1.1.2019 alkaen lapsiperhesosiaalityön sosiaalityöntekijälle). Jos yhteydenotto tai ilmoitus on tehty varhaiskasvatuksesta, koulusta tai neuvolasta, pyydetään ensimmäiseen palaveriin mukaan myös ilmoituksen tekijä. Sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion yhdessä asiakkaan lähipiirin ja hänen perheensä kanssa työskentelevien työntekijöiden kanssa. Kolmen kuukauden aikana sosiaalityöntekijä päättää, aloitetaanko lastensuojelun avohuollon asiakkuus, lapsen erityisen tuen asiakkuus, ohjataanko asiakas muihin palveluihin vai onko ohjaukselle/palvelulle ylipäättään tarvetta.

Tampere

Kolme perhepalveluiden sosiaaliasemaa, joissa johtava sosiaalityöntekijä, 5 sosiaalityöntekijää ja 5 ohjaajaa.

Lastensuojeluilmoitukset, SHL:n mukaiset yhteydenotot ja asiakkaiden hakemukset vastaanotetaan Sosiaalipäivystyksessä, jossa arvioidaan välittömästi mahdollinen kiireellinen lastensuojelun ja tuen tarve ja jossa tehdään tarvittaessa päätös. Jos ilmoittaja tietää lapsen asiakkuudesta ja/tai sosiaalityöntekijän, hän voi tehdä ilmoituksen tai yhteydenoton myös suoraan sosiaalityöntekijälle tai sosiaaliasemalle (puhelimitse virka-aikana tai kirjallisesti). Virka-aikana lastensuojeluilmoituksia voi tehdä virka-aikaiseen päivystykseen.

Sosiaaliasemalla johtava sosiaalityöntekijä jakaa vireille tulleet asiat oman tiiminsä sosiaalityöntekijöille. Palvelutarpeen arviointeja tehdään Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa pääsääntöisesti SHL:n mukaisissa Perhepalveluissa (lapsiperheiden sosiaalityössä, em. palveluohjauksessa tai muissa Perhepalvelujen palveluissa) tai em. Sosiaalipäivystyksen varhaisen tuen palvelussa. Samassa yhteydessä selvitetään tarvittaessa myös lastensuojelun tarvetta, ja tällöin palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä. Lastensuojelussa arvioidaan palvelujen ja lastensuojelun tarvetta vain niiden lasten osalta, joiden perhe on lastensuojelun asiakkaana.

Oulu

Oulussa ympärivuorokautinen sosiaalipäivystys ja alueen sosiaalityöntekijät ottavat vastaan lastensuojeluilmoituksia. Lastensuojeluilmoitukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset on mahdollista tehdä joko sähköisesti, kirjallisesti tai puhelimitse. Sosiaalipäivystyksen työntekijät arvioivat tilanteen kiireellisyyden ja kiireellisten lastensuojelun tukitoimien tarpeen. Sosiaalipäivystyksen työntekijä kirjaa ilmoituksen efficalle ja laittaa effica-muistutuksella tiedon alueen palveluesimiehelle ja / tai lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Palveluesimies jakaa uusista asiakkaista tulleet ilmoitukset työntekijöille.

Uudet lastensuojeluilmoitukset, joissa arvioidaan lastensuojelun tukitoimien ja asiakkuuden tarve, käsitellään keskitetysti 15.8.2018 aloittaneessa palvelutarpeen arviointiyksikössä. Yksikössä työskenteli vuonna 2018 4 sosiaalityöntekijää, 2 sosionomia ja 2 psykiatrista sairaanhoitajaa. Ilmoitukset ohjautuvat käsittelyyn hyvinvointikeskuksiin tilanteissa, joissa saapuneen ilmoituksen perusteella on tarpeen arvioida sosiaalihuoltolain mukaisten

palveluiden tarvetta. Lastensuojelun sosiaalityöntekijä ja hyvinvointikeskuksen lapsiperheiden sosiaalityöntekijä toimivat tarpeen mukaan toisilleen työparina palvelutarpeen arvioinneissa.

Ilmoituksen vastaanottanut taho vastaa palvelutarpeen arvion tekemisestä. Mikäli sosiaalihuollon sosiaalityöntekijän näkemyksen mukaan on tarpeen arvioida lapsen lastensuojelun tarve, pyytää hän työpariksi alueen lastensuojelun sosiaalityöntekijää. Näin toimitaan myös silloin kun tilanne on päinvastoin. Molemmissa tapauksissa tehdään yksi yhteinen palvelutarpeen arviointi. Mikäli palvelutarpeen perusteella ilmenee tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille, avataan lastensuojelun asiakkuus.

1.2.2 Lastensuojelun avohuolto

Avohuollon organisointi

Helsinki

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön yksikössä työskentelee 100 lastensuojelun sosiaalityöntekijää ja 15 johtava sosiaalityöntekijää.

Espoo

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä työskentelee 51 sosiaalityöntekijää ja 8 johtavaa sosiaalityöntekijää.

Vantaa

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallinen sosiaalityö on jaettu kahteen alueelliseen toimintayksikköön. Idässä työskentelee 28 sosiaalityöntekijää ja kuusi johtavaa sosiaalityöntekijää. Lännessä työskentelee 12 sosiaalityöntekijää ja kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää. Jokaisessa sosiaalityön tiimissä työskentelee myös erityissosiaaliohjaaja, joita Vantaalla on yhdeksän. Johtava sosiaalityöntekijä vastaa oman tiiminsä ammatillisesta johtamisesta. Alueellisilla toimintayksiköillä on oma hallinnollinen esimies.

Turku

Vuonna 2018 lastensuojelun avohuollon sosiaalityö jakautui kahdeksaan eri yksikköön. Lastensuojelun sosiaalityötä tehtiin kuudessa alueellisessa sosiaalitoimistossa, ulkomaa-laistomistossa ja jälkihuollossa. Jokaisessa yksikössä tehtiin lastensuojelun avohuollon lisäksi myös aikuissosiaalityötä sekä lapsiperhesosiaalityötä. Yksiköissä työskenteli johtava sosiaalityöntekijä, sosiaalityöntekijöitä ja -ohjaajia sekä toimistos sihteeri.

Tampere

Kolme alueasemaa, joissa 2 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 10 sosiaalityöntekijää, perhetyönohjaaja ja 15 ohjaajaa tai perhetyöntekijää.

Oulu

Oulussa lastensuojelun sosiaalityö on alueellistettu kuuden hyvinvointikeskuksen yhteyteen. Lapsen asioista vastaavia sosiaalityöntekijöitä on 56. Lastensuojelun palveluesimiehiä on kuusi. Yhdellä palveluesimiehellä on alaisuudessaan kaksi ja yhdellä kolme lastensuojelun tiimiä. Yhdellä palveluesimiehellä on alaisuudessaan perhehoidon tukiyksikkö, perhehoidon alkuohjaaja, jälkihuollon ohjaajat sekä Metsolan lastenkoti. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät toimivat lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä koko lapsen lastensuojelun asiakkuuden ajan avohuollosta aina jälkihuollon päättymiseen saakka. Avohuollossa sosiaalityöntekijä arvioi ja järjestää lapselle ja perheelle tarvittavia tukitoimia yhdessä asiakkaan, tämän perheen ja muun viranomaisverkoston kanssa.

Lastensuojelun avohuollossa tarjottavat palvelut ja niiden järjestäminen

Helsinki

Lastensuojelun palvelut –yksikkö vastaa lastensuojelun avohuollon palveluiden järjestämisestä. Sosiaalityöntekijä hakee asiakkaan tarvitsemaa palvelua (ml. kiireelliset sijoituspaiikat) palvelujen asiakasohjauksesta asiakassuunnitelmalla tai kiireellisessä tilanteessa puhelimitse. Palvelujen asiakasohjaus palvelun osoittaa tarvittavan palvelun omasta tuotannosta tai hankkii tarvittavan palvelun ostopalveluna. Lastensuojelun palveluissa työskentelee mm. perhetyössä 97 työntekijää ja ympärivuorokautisia perhekuntoutuspaikkoja on 7 perheelle. Lastensuojelun palvelut vastaa myös lasten –ja nuorten vastaanottolaitostoinnista.

Espoo

Sosiaalityöntekijä hakee lastensuojelun tukipalvelujen asiakasohjauksen kautta asiakkaan tarvitsemia palveluja. Omana työnä tuotetaan muun muassa tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta, avohuollon sijoitusta ja sijaishuollon sosiaaliohjausta. Vastaavia palveluja on mahdollista hankkia myös ostopalveluna.

Vantaa

Lastensuojelun tukiyksikkö vastaa avohuollon tukitoimien järjestämisestä lastensuojelun avohuollon asiakkaille. Yksikössä työskentelee 57 sosiaaliohjaajaa/ perhetyöntekijää, viisi vastaavaa sosiaaliohjaajaa ja esimies. Lastensuojelun avohuollon asiakasohjausryhmässä tehdään päätökset, ostetaanko palvelua vai tarjotaanko asiakasperheelle tuki omana palveluna. Tukiyksikkö organisoii tukitoimet asiakkaille yhteistyössä avohuollon sosiaalityön kanssa. Tukiyksikkö myös kilpailuttaa ostettavat palvelut. Kilpailutettujen palveluntuottajien lisäksi voidaan käyttää suoraan hankintaa asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Oman toiminnan painopistealueena ovat mm. näyttöön perustuvien menetelmien käyttö tukityössä (MDFT, Ihmeelliset Vuodet) sekä monipuolinen tuki asiakasta osallistaen.

Vuoden 2018 lopulla avattiin Perhekuntoutuskeskukseen uusi osasto, jonka jälkeen ympärivuorokautisessa perhekuntoutuksessa on paikka 18 asiakasperheelle.

Turku

Turun kaupunki järjestää omana työnä lastensuojelun perhetyötä ja intensiivistä perhetukea. Tarjolla on myös omia ja yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa järjestettäviä perheryhmiä sekä Kasvatus- ja perheneuvolan kanssa yhteistyössä järjestettävää Ihmeelliset vuodet-ryhmätoimintaa. Ostopalveluna hankittavista palveluista keskeisimpiä ovat kotiin vietävä ja laitosmuotoinen perhekuntoutus ja -päihdeperhekuntoutus sekä perheen arviointi, perhetyö, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta sekä lasten ympärivuorokautinen kotihoito. Lisäksi sosiaalityöntekijä voi hankkia suoraan asiakkaalleen palvelua, jota ei ole kilpailutetuista palveluista saatavilla (esimerkiksi neuropsykiatrinen valmennus).

Vuoden 2019 alussa sosiaalityön ja lastensuojelun toimintaa uudistettiin. Sosiaalityössä (aikuis- ja lapsiperhesosiaalityö, avohuollon lastensuojelu, jälkihuolto, sijaishuolto ja maahanmuuttajasosiaalityö) otettiin käyttöön sosiaalityön systeeminen työote. Samalla tehtiin myös organisaatiomuutos.

Uudessa organisaatiossa on kolme avohuollon lastensuojelun yksikköä (eteläinen, läntinen, pohjoinen), joissa asiakkaina ovat lastensuojelun lapset ja perheet. Lapsiperheiden sosiaalityö on myös jaettu kolmeen yksikköön (eteläinen, läntinen ja pohjoinen), joissa tehdään lasten palvelutarpeen arviot ja asiakkaina ovat lapsiperheet, joilla ei ole lastensuojelun asiakkuutta sekä erityisen tuen tarpeessa olevat lapset ja heidän perheensä. Aikuissosiaalityön yksiköitä on yksi ja asiakkaina ovat yksinasuvat aikuiset sekä pariskunnat, joilla ei ole kotona asuvia lapsia.

Tampere

Tarjolla olevia lastensuojelun avohuollon tukitoimia ja palveluja (LsL 35 - 37b §) ovat tehostettu perhetyö, jonka työmuotoja ovat myös intensiivityö ja kriisiperhetyö, tukiperhe ja tukihenkilö, taloudellinen tuki (suoraan asiakkaalle maksettava tuki ja palvelut, jotka myönnetään asiakkaalle maksuttomina), alaikäisen itsenäisen asumisen tukeminen, perhekuntoutus perheessä tai laitoksessa ja lapsen sijoitus perhehoitoon tai laitokseen. Näistä tehdään tukitoimikohtainen hallintopäätös. Mikäli on kysymys kiireellisenä avohuollon tukitoimena myönnettävästä tuesta tai palvelusta, ko. tukitoimikohtaiseen päätökseen lisätään lakipykälä 37b §. Täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta tehdään päätös silloin, kun tukea ei myönnetä lastensuojelulain perusteella.

Tukitoimia ja palveluja, joista ei tehdä lastensuojelussa päätöstä, ovat mm. ohjaaminen päivähoitoon, perheneuvolaan, hoito- ja terapiapalveluihin tai ensi- ja turvakotiin sekä sosiaalityöntekijän tapaamiset, joissa selvitetään perheen ja lapsen asioita ja tilanteita.

Oulu

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevaa lapselle ja perheelle tarjotaan heidän tarpeitaan vastaavia sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia tukitoimia. Oulun kaupunki järjestää omana avohuollon palveluna perhetyötä, päiväperhekuntoutusta ja kotipalvelua. Perheitä tuetaan järjestämällä sekä kotiin tehtävää että laitospalveluista perhekuntoutusta, ensikodin ja / tai päihde-ensikodin palveluita ja perhetyötä tai tehostettua perhetyötä. Lapselle voidaan järjestää tukiperhe tai tukihenkilö tai ammatillinen tukihenkilö, Lapsen avo-

huollon sijoitus järjestetään joko perhehoidossa tai lastensuojelulaitoksessa. Oulun kaupungin ainoa lastenkoti Metsola 14 paikkainen vastaanottoyksikkö 13-17 -vuotiaille nuoruusikäisille lapsille. Avohuollon sijoitus voidaan toteuttaa myös ostopalveluna hankittuun lapsen tarpeita vastaavaan yksikköön. Lapselle ja perheelle tarjotaan myös taloudellista tukea.

1.2.3 Sijaishuolto

Sijaishuollon sosiaalityö ja asiakasohjaus

Helsinki

Sijoituksen sosiaalityö -yksikössä on laitos- ja perhehoidon työryhmät ja sijaishuollon asiakasohjauksen työryhmä. Sijoituksen sosiaalityö vastaa huostaanotettujen lasten sosiaalityöstä ja on jakaantunut perhehoidon ja laitoshoidon sosiaalityöhön. Lapsen asioista vastaavia sosiaalityöntekijöitä on 47 ja johtavia sosiaalityöntekijöitä 8. Sijaishuollon asiakasohjauksen työryhmä vastaa sijaishuollon asiakasohjauksesta, sijaishuoltopaikan osoittamisesta, hankkimisesta ja valvonnasta.

Espoo

Sijaishuollon sosiaalityöhön kuuluvat sekä laitoshoidon että perhehoidon sosiaalityön tiimit, joissa työskentelee 13 sosiaalityöntekijää ja kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää. Laitoshoidon sosiaalityön tiimi koordinoi myös laitoshoidon tarvitsevien lasten asiakasohjausta. Perhehoitoon menevien lasten asiakasohjauksesta vastaa perhehoidon tiimi.

Vantaa

Sijaishuollon sosiaalityön yksikkö jakautuu laitoshoidon, perhehoidon ja jälkihuollontyöryhmiin. Perhehoidon työryhmässä on 10 sosiaalityöntekijää ja laitoshoidossa 7 sosiaalityöntekijää. Jälkihuollossa on kaksi sosiaalityöntekijää. Lisäksi kahden sosiaalityöntekijän tehtävät keskittyvät sijoittamistoimintaan ja yhden valvontaan. Johtavia sosiaalityöntekijöitä on kolme. Asiakasohjausryhmässä tehdään päätökset sijoituksista.

Turku

Huostaan otettujen lasten sosiaalityö on hoidettu Ulkopuoliset sijoitukset -yksikössä. Yksikössä työskentelee johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi 11 sosiaalityöntekijää, 4 sosiaalihojaajaa, kirjaaja ja 4 toimistotyöntekijää.

Sosiaalityöntekijän vastuulla on perhehoitoon, ammatillisiin perhekoteihin ja laitoksiin sijoitettujen lasten sosiaalityö sekä läheisperheratkaisut. Sosiaalihojaajat ovat työskennelleet pääosin perhehoitosijoituksissa perhehoitajan ja lasten vanhempien tukijana.

Yksikössä on hoidettu myös avo- ja sijaishuollon sosiaalityöstä tulleet sijoitus- ja palvelupyynnöt, perhehoitajien ja tukiperheiden rekrytointi, valmennus ja lisäkoulutukset sekä ympärivuorokautisten sijaishuollon ja ilmoituksenvaraisten palveluiden tarkastukset ja valvonta. Työtä on ollut tekemässä 2 sosiaalityöntekijää ja 3 sosiaalihojaajaa.

Ulkopuoliset sijoitukset –yksikköön kuuluvat myös 4 perhetukikeskuksissa työskentelevää sosiaalityöntekijää, joiden tehtävänä on arvioida kiireellisesti tai avohuollon sijoituksena sijoitetun lapsen ja hänen perheensä palvelutarvetta yhdessä perhekeskuksen moniammatillisen tiimin kanssa.

Tampere

Sijaishuollosta vastaa Sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasema, jonka palveluun asiakkaat siirtyvät huostaanoton jälkeen avohuollosta.

Sijaishuollon asiakasohjauksen hoitaa Luotsin Laitospalvelut.

Oulu

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä pysyy samana koko lapsen lastensuojelun asiakkuuden ajan. Sijaishuolto järjestetään lapsen tarpeita vastaavasti ja aina arvioidaan mahdollisuus sijoittaa lapsi perhehoitoon. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuollossa olevan lapsen tarpeiden mukaisten palveluiden järjestämisestä sijaishuollon aikana.

Perhehoitoon sijoitusta valmistellessaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä perhehoidon tukiyksikön sosiaalityöntekijän kanssa. Perhehoidon tukiyksikkö etsii lapsen tarpeita vastaavan perheen. Perhehoidon tukiyksikkö vastaa asiakasohjauksesta, perhehoitajien kouluttamisesta ja perhehoitajille tarjottavasta tuesta. Perhehoidon tukiyksiköstä tarjotaan perhehoitajille sijoituksen onnistumisen tueksi kaupungin omaa alkuohjausta ensimmäisen vuoden ajan. Kaupunki järjestää myös omaa jälkihuollon ohjauspalvelua.

Kuntien oma tuotanto

Helsinki

Helsingillä on lasten ja nuorten vastaanottolaitokset sekä pitkäaikaisempaa hoitoa tarvitsevia lastenkoteja. Laitospaikkoja on yhteensä 250. Lastenkoteja on 6 ja näistä koulullisia lastenkoteja on kaksi: Lemmilän lastenkoti Hyvinkäällä ja Outamon lastenkoti Lohjalla.

Espoo

Espoossa on lasten ja nuorten vastaanottokodit sekä yksi lastenkoti pidempiaikaista sijaishuoltoa tarvitseville lapsille ja nuorille. Laitospaikkoja on 42.

Vantaa

Vantaalla on kaksi lastensuojelulaitosyksikköä, joista toinen vastaa vastaanotto toiminnasta ja toinen kuntouttavasta, pitkäaikaisesta sijaishuollosta. Vastaanotto -osastoilla on yhteensä 28 asiakaspaikkaa. Lisäksi Vantaalla toimii 22 vastaanottoperhettä. Kuntouttavan sijaishuollon asiakaspaikkoja on 20. Kuntouttava sijaishuolto toimii kolmessa eri toimipisteessä.

Turku

Turussa on kaksi perhetukikeskusta. Vähäheikkilän perhetukikeskuksessa on vastaanotto-osasto (7 paikkaa), päivystysperheosasto (koordinoi ja tukee päivystysperhesijoituksia, järjestää lapsen ja vanhemman tapaamisia sekä arvioi sijoitusten tilannetta) ja ympärivuorokautinen perhekuntoutusosasto (3 paikkaa).

Mäntymäen perhetukikeskuksessa on kolme vastaanotto-osastoa (18 paikkaa) ja yksi tehostetun kotiinpäin tehtävän perhetyön osasto.

Turussa on kuusi lastenkotia pääasiassa huostaan otetuille lapsille ja nuorille: Lakkatien erityislastenkoti (18 paikkaa), Puolukkatien lastenkoti (18 paikkaa), Moikoisten lastenkoti (12 paikkaa), Maksalankadun lastenkoti (12 paikkaa), Virusmäen lastenkoti (7 paikkaa) ja Vakka-Suomen lastenkoti (7 paikkaa).

Tampere

Perhetukikeskus pitkäaikaista osastohoitoa tarvitseville 14 paikkaa. Perhetukikeskus kii-reellistä osastohoitoa vaativille 24 paikkaa.

Oulu

Oulun kaupungin ainoa 14 paikkainen lastenkoti Metsola toimii vastaanotto- ja arviointiyksikkönä.

Sijaishuollon ostopalvelut

Helsinki

Sijaishuollon asiakasohjaus vastaa sosiaalityöntekijän kuvaaman asiakastarpeen perusteella sijaishuoltopaikan osoittamisesta, hankkimisesta ja valvonnasta. Sijoittaja etsii sosiaalityöntekijän määrittelemiä asiakastarpeita vastaavan sijaishuoltopaikan omista tai ostopalveluista, tekee sijoituspaikan valintaesityksen sijoitusten ohjausryhmälle ja hankintapäätöksen tekee hankintavaltuuksien mukainen viranhaltija.

Vuoden 2018 aikana ympärivuorokautiset sijaishuollon palvelut kilpailutettiin yhteistyössä lähes kaikkien Uudenmaan kuntien kanssa ja uusi puitesopimusjärjestely astui voimaan 1.1.2019 alkaen.

Espoo

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidon on kilpailutettu vuoden 2018 aika yhdessä Uudenmaan kuntien kanssa. Asiakasohjaus etsii lapsen tarpeita vastaavan paikan sosiaalityöntekijän tekemän esityksen perusteella. Asiakasohjauksesta vastaavat sijaishuollon sosiaalityön laitoshoidon ja perhehoidon tiimit.

Vantaa

Sijaishuollon asiakasohjausryhmässä tehdään päätökset sijaishuoltopaikan hankinnasta. Sijaishuollon sosiaalityössä sijoittaja etsii soveltuvan sijoituspaikan lapselle ja päätöksen tekee lapsen vastuusosiaalityöntekijä.

Vantaa on mukana Uudenmaan puitesopimusjärjestelyssä. Uusi kilpailutus tehtiin vuoden 2018 aikana ja astui voimaan 1.1.2019.

Turku

Turku on kilpailuttanut yhdessä ympäristökuntien kanssa sijaishuollon ympärivuorokautiset palvelut sekä avo- ja sijaishuollon tukipalvelut.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä hankkii palvelun sijoitus- tai palvelupyynnöllä, jonka jälkeen nimetyt työntekijät ulkopuolisissa sijoituksissa kartoittavat tukipalvelun ja sijaishuollon ympärivuorokautisen palvelun puitesopimuspalveluntuottajista.

Palvelu hankitaan suoraan hankintana, mikäli puitesopimuspalveluntuottajat eivät kykene tuottamaan palvelua. Kilpailutuskausi päättyy 31.12.2019 ja mahdollinen optiovuosi on 2020.

Tampere

Jos lasta ei voida sijoittaa perhehoitoon, Ostopalvelut Luotsi -työryhmä kartoittaa yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa lapselle sopivan sijaishuoltopaikan luvanvaraisesta perhehoidosta (perhekoti) tai lastensuojelulaitoksesta.

Oulu

Oulun kaupunki on kilpailuttanut lastensuojelun laitoshoidon, perhetyön ja kotipalvelun. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi kilpailutetuilta palveluntuottajilta lapsen ja perheen tarpeita vastaavaan palvelun ja on yhteydessä palveluntuottajaan. Myös perhehoitoa on järjestetty ostopalveluna. Toimeksiantosuhteisten perhehoitajien työn tukemiseksi järjestettävistä tukitoimista vastaa perhehoidon tukiyksikkö.

Ennen laitospalveluiden sekä ei-kilpailutettujen ostopalveluiden järjestämistä sosiaalityöntekijä esittelee asian asiakasohjausryhmässä, jossa asia esitellään asiakassuunnitelman perusteella. Palveluita on ollut mahdollista järjestää myös suorasopimuksella.

Oulun kaupunki on järjestänyt dynaamisen kilpailutuksen loppuvuodesta 2018. Oulun kaupunki kilpailutti lastensuojelun palveluista perhetyön, tehostetun perhetyön, ammatillisen tukihenkilötoiminnan, valvotut ja tuetut tapaamiset sekä valvotut vaihdot, perhekuntoutuksen, lastensuojelun laitoshoidon sekä sijoituksen jälkeisen tukiasumisen. Kilpailutuksessa on kiinnitetty huomiota palveluiden laatuun ja sisältöön ja siihen, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja hänen perheelleen järjestetään heidän tarpeitaan vastaavia palveluita. Uusi puitesopimusjärjestely astui voimaan 1.1.2019 alkaen.

Perhehoito ja järjestämistavat

Helsinki

Sijoituksen sosiaalityön yksikön perhehoidon palvelut vastaa perhehoidon järjestämisestä. Perhehoitoa järjestetään sekä omana että ostettuna toimintana. Lapsen vastuu sosiaalityön ja perhehoitajien tuen eriyttämisen ja uuden työparityöskentelymallin pilotointi toteutettiin v.2018 ja toimintamalli päätettiin laajentaa v. 2019 koko toimintaan. Perhehoitajien tukityössä työskentelee mm. sosiaaliohjaajia ja psykologeja.

Espoo

Perhehoidon tiimi vastaa perhehoidon järjestämisestä. Käytössä on sekä omia sijaisperheitä että ostopalveluna hankittavaa perhehoitoa.

Vantaa

Perhehoidon palvelut sijoittuvat sijaishuollon toimintayksikköön. Vastuusosiaalityöntekijöiden lisäksi yksikössä työskentelee kaksi sosiaaliohjaajaa perhehoitajien tukena. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työparipilotti perhehoidossa aloitettiin vuonna 2018 ja sitä jatketaan.

Turku

Lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät ja perhehoitajaa tukevat sosiaaliohjaajat työskentelevät Ulkopuoliset sijoitukset –yksikössä. Yksikön sosiaaliohjaajat hoitavat perhehoitajien, päivistysperheiden ja tukiperheiden rekrytoinnin, valmennuksen ja koulutuksen. Lisäksi maakunnallista yhteistyötä on tehty sijaishuoltoyksikkö Tammen kanssa päivistysperhehoitamisessa ja perhehoitajien kouluttamisessa. Perhehoidon valmennus on hankittu ostopalveluna puitesopimuspalveluntuottajilta. Perhetukikeskusten psykologit ovat olleet mukana perhehoitoon sijoitetun lapsen sijoituksissa.

Tampere

Perhehoito toteutetaan pääosin omana tuotantona. Tarjolla on kiireellistä hoitoa vaativille lapsille sijaisperheitä.

Oulu

Lapsen sijoitusta perhehoitoon arvioidessaan ja järjestäessään lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä perhehoidon tukiyksikön sosiaalityöntekijöiden kanssa. Perhehoidon tukiyksikkö etsii lapsen tarpeita vastaavan perheen Oulun kaupungin kanssa sopimuksen tehneistä perheistä. Tarvittaessa perhehoito järjestetään ostopalveluna. Perhehoidon tukiyksikkö vastaa perhehoitajien kouluttamisesta ja perheiden hyväksymisestä. Lisäksi tukiyksikkö järjestää perhehoitajille täydennyskoulutusta.

Sijaishuollon valvonta

Sijaishuollossa sekä perhehoitoa että laitoshoidon tulee valvoa, mutta toimintakäytännöt ovat olleet erilaisia. Luvanvaraiseen ja ammatilliseen perhehoitoon sekä laitoshoidon kohdistuu useamman viranomaistahon valvontatoimia kuin toimeksiantosopimussuhteiseen perhehoitoon. Lapsikohtainen valvonta on vastuusosiaalityöntekijän vastuulla kaikissa sijoitusmuodoissa.

AVI, Valvira ja sijaintikunnat suorittavat ennakoivaa valvontaa toimilupiin liittyvissä kysymyksissä. Samat tahot osallistuvat reaktiiviseen ja suunnitelmalliseen valvontaan. Lisäksi tähän osallistuvat laillisuusvalvojat Oikeuskansleri ja Eduskunnan oikeusasiamies. Kunnissa on erilaisia käytäntöjä siinä, miten valvontaa suoritetaan ja resursoidaan.

Helsinki

Sijaishuollon asiakasohjaus vastaa asiakasohjauksen lisäksi sijaishuollon yksikkökohtaisesta valvonnasta, sekä omien laitosten että ostopalveluiden. Vuoden 2018 aikana valmisteltiin ja sovittiin valvontayhteistyöstä yhteiseen puitesopimusjärjestelyyn kuuluneiden Uudenmaan kuntien kanssa.

Espoo

Sijaishuollon sosiaalityön laitoshoidon ja perhehoidon tiimin sosiaalityöntekijät tekevät lapsikohtaista valvontaa. Lisäksi valvontaan on yksi työntekijäresurssi käytettävissä. Vuoden 2018 aikana valvontaa kehitettiin yhteistyössä Uudenmaan maakunnan kanssa.

Vantaa

Lapsikohtaisesta valvonnasta vastaavat lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät. Laitoskohtaista valvontaa tehdään yhteistyössä Uudenmaan kilpailutuksessa mukana olevien kuntien kanssa. Yhden työntekijän resurssi kohdennetaan laitospäivähoitoon.

Turku

Sijaishuollon valvonnasta vastaa ensisijaisesti lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijän tekemän huoli-ilmoituksen perusteella sijoituksista vastaava sosiaalityöntekijä ja yksikön johtava sosiaalityöntekijä tekevät valvontakäynnin sijaishuoltopaikkaan.

Turun ja ympäristökuntien kanssa puitesopimuksen tehneiden sijaishuoltopaikkojen valvontaa varten on luotu erillinen suljettu sähköinen työtila, jonka kautta kilpailutukseen osallistuneet kunnat saavat tiedon tehdyistä valvontakäynneistä ja voivat suunnitella yhteisiä valvontakäyntejä.

Tampere

Luotsi-työryhmä valvoo sijaishuoltoyksiköitä.

Oulu

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuollossa oleva lapsen edun toteutumisesta ja siitä, että lapsi saa tarpeitaan vastaavan hoidon, tuen ja palvelut. Sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä sijaishuoltopaikan kanssa ja tapaa lasta riittävän usein, jotta luottamuksellinen suhde lapsen kanssa syntyy. Epäkohtia havaittaessa ne käydään läpi joko perhehoitajan kanssa tai muun palveluntuottajan kanssa.

Lastensuojelun laitoshoidon valvonta on keskitetty yhdelle henkilölle. Ilmi tulleista epäkohdista sosiaalityöntekijä tai esimies ilmoittaa laitoshoidtoa valvovalle henkilölle. Epäkohdan vakavuudesta riippuen Oulun kaupunki voi asettaa yksikön sijoituskieltoon siihen saakka, että epäkohdat on korjattu. Yksikköön tehdään valvontakäynti ja käynneillä on valvonnasta vastaavan henkilön mukana voi olla joko yksikköön sijoitetun lapsen sosiaalityöntekijä, palveluesimies tai lastensuojelun erityisasiantuntija.

1.2.4 Jälkihuolto

Toteuttamistapa

Helsinki

Lastensuojelu järjestää sijaishuollossa asuvien nuorten jälkihuollon ja Nuorten palveluiden ja aikuissosiaalityön (Nuso) palvelut järjestää muun jälkihuollon. Nuson jälkihuollossa työskenteli johtavan sosiaalityöntekijän alaisuudessa 9 sosiaalityöntekijää sekä toukuusta 2018 alkaen 4 määräaikaista sosiaaliohjaajaa. Kahden johtavan ohjaajan alaisuudessa oli 20 sosiaaliohjaajaa heinäkuun loppuun 2018 saakka. Elokuusta 2018 yksikössä työskenteli yksi johtava ohjaaja sosiaaliohjaajien esimiehenä. Elokuusta lähtien sosiaaliohjaajat ovat tarjonneet koko asiakaskunnalle sosiaaliohjausta tarpeen mukaan.

Espoo

Jälkihuollossa työskentelee neljä sosiaalityöntekijää. Nuorten tukitiimi antaa ohjauspalvelua jälkihuoltonuorille.

Vantaa

Vantaalla jälkihuollossa on kahden sosiaalityöntekijän ja seitsemän sosiaaliohjaajan resursit. Myös ostopalveluna hankitaan tukea jälkihuoltonuorille. Perhehoidossa olleiden nuorten jälkihuollosta vastaavat perhehoidon vastuusosiaalityöntekijät.

Turku

Turun jälkihuollossa työskentelee johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi kolme sosiaalityöntekijää ja kahdeksan sosiaaliohjaajaa. Yksikössä hoidetaan jälkihuollettavan, hänen puolisonsa ja jälkihuollettavan alaikäisten lasten sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukainen sosiaalityö.

Sosiaalihjaajien tehtävänä on tukea nuorta itsenäisessä asumisessa ja muussa elämänhallinnassa. Osa jälkihuollettavista jää sijaishuoltopaikkaan 18 vuotta täytettyään ja näiden nuorten jälkihuolto hoidetaan jälkihuollossa.

Jälkihuollettaville nuorille voidaan hankkia esimerkiksi asumispalvelua (erityistä tukea tarvitseville) tai ammatillinen tukihenkilö ostopalveluna.

Tampere

Tampereella lastensuojelun sosiaalityö vastaa alle 18-vuotiaiden lasten ja perheellisten nuorten jälkihuollosta. 18 - 20 -vuotiaiden nuorten jälkihuolto on Sijais- ja jälkihuollon sosiaaliaseman vastuulla, jossa kaksi ohjaajaa toimii sosiaalityöntekijän tukena.

Oulu

Sijaishuollon päättyessä ja lapsen siirtyessä jälkihuoltoon hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä pysyy samana. Oulun kaupungilla on viisi jälkihuollon ohjaajaa, jotka pyrkivät aloittamaan työskentelyn ohjattavan kanssa jo n. puoli vuotta ennen jälkihuoltoon siirtymistä. Jälkihuollon ohjausta järjestetään tarpeen mukaan myös ostopalveluna mm. toisella paikkakunnalla asuville. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa jälkihuoltosuunnitelman tekemisestä ja siitä, että lapsi / nuori saa suunnitelmassa tarpeellisiksi katsotut tuet ja palvelut.

2 SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAANA OLEVAT ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT LAPSET

Nykyisen sosiaalihuoltolain myötä osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta (ks. tarkemmin luku 1.1). Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on haluttu laajentaa osittain myös yleisten perhepalvelujen puolelle.

Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin (1302/2014 § 3), kun

- 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai
- 2) lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai,
- 3) lapsi on erityisen tuen tarpeessa koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen palveluntarvetta arvioitaessa arvion tekijän tulee olla sosiaalityöntekijä ja arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta (1302/2014 § 36). Sosiaalihuollon asiakkaana olevan erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijän tulee olla sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42).

Kuutoskaupungeissa on hieman erilaisia käytäntöjä sen suhteen, minkälaisissa tilanteissa lapsi määritellään erityistä tukea tarvitsevaksi. Seuraavaksi on esitelty jokaisen kuutoskaupungin määritelmät erityistä tukea tarvitsevalle lapselle.

Helsingissä erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelut on otettu käyttöön vuonna 2017. Palvelutarpeen arviointi tehdään lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin ja tuen alueellisissa palvelutarpeen arvioinnin työryhmissä. Myös lastensuojelun avohuollon sosiaalityö voi ohjata asiakkaita erityiseen tukeen lastensuojelun asiakkuuden päättymisen jälkeen.

Sosiaalityön myöntämisestä lapselle palvelutarpeen arvioinnin jälkeen tehdään päätös. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityötä järjestetään asiakasmääriltään suurimman perhesosiaalityön työryhmän lisäksi nuorten sosiaalityössä, perheneuvolassa ja vammaispalveluissa.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen muut palvelut (perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, vertaisryhmät ja nuorille suunnattu asumisen tuki) sosiaalityöntekijä hakee keskitetysti palvelujen asiakasohjauksesta, joka vastaa palvelun osoittamisesta joko omasta toiminnasta tai os-topalveluna. Kotipalvelu haetaan neuvola- ja perhetyön yksiköstä erikseen.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä on erityisen tuen sosiaalityön voimassa oleva asiakkuus (selvitys).

Erityisen tuen asiakkaiden määrä on kasvanut Helsingissä vuoden 2018 aikana merkittävästi ja palveluita laajennetaan edelleen vuonna 2019. Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät ovat vastaavasti alentuneet.

Espoossa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä on perhesosiaalityön sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärä. Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen kirjataan arvioinnin yhteenvedoon tai asiakassuunnitelmaan, että asiakas on erityisen tuen tarpeessa. Erillistä päätöstä ei tehdä. Erityisen tuen asiakkaan palveluista päättää sosiaalityöntekijä keskusteltuaan johdettavan sosiaalityöntekijän kanssa. Isommat palvelujen ostot viedään asiakasohjauksen kautta, esimerkiksi suuret perhetyön ostot tai ammatillinen tukiperhe.

Vantaalla ei tehty vuonna 2018 erikseen päätöstä erityisen tuen tarpeesta ja vastuutyöntekijyydestä. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten kokonaismäärää ei pystytty nykyisessä tietojärjestelmässä seuraamaan.

Turussa sosiaalipäivystys ottaa vastaan lapsiin liittyvät yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset. Tämän jälkeen sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä arvioi seitsemässä päivässä, aloitetaanko lapsen palvelutarpeen arviointi sosiaalihuolto- ja/tai lastensuojelulain mukaisesti. Sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion kolmen kuukauden kuluessa ja arvioi, kuuluuko asiakas lapsiperhesosiaalityöhön, lastensuojeluun tai johonkin muuhun palveluun. Erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle, hänen sisaruksilleen ja vanhemmille tarjotaan erityistä palvelua ja tukea tarpeen mukaan. Palveluista keskeisimpiä ovat kotiin vietävä perhekuntoutus ja -päihdeperhekuntoutus sekä perheen arviointi, perhetyö, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta sekä lasten ympärivuorokautinen kotihoito. Lisäksi sosiaalityöntekijä voi hankkia suorahankintana asiakkaalleen palvelua, jota ei ole kilpailutetuista palveluista saatavilla (esimerkiksi neuropsykiatrinen valmennus). Erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia oli Turussa vuonna 2018 yhteensä 1006 ja perheitä 729.

Tampereella ei tehdä erityisen tuen päätöksiä. Erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat lapset, jotka siirtyvät sosiaalihuollon asiakkuuteen.

Oulussa ei tehdä erityisen tuen päätöksiä, vaan tehdään päätös sosiaalihuollon asiakkuudesta. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrässä ovat mukana kaikki lapset, joilla palvelutarpeen arvioinnin jälkeen on alkanut sosiaalihuollon asiakkuus.

3 LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS

Lastensuojelulain mukaiset palvelut ja tukimuodot on jaettu raportissa avohuoltoon, lasten sijoituksiin kodin ulkopuolelle sekä jälkihuoltoon. Lukuun ottamatta lukua 2, jossa tarkastellaan sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia, raportissa ei käsitellä palveluja ja tukitoimia, joilla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia silloin, kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakkaana. Yleisen sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut sekä muu ennaltaehkäisevä työ, jota tehdään muun muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisotyössä, on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

3.1 Lastensuojeluasian vireille tulo

Lastensuojeluasia tulee vireille, kun sosiaalityöntekijä tai muu sosiaalihuollon työntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen. Lastensuojeluasia voi tulla vireille myös hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lisäksi 1.3.2010 alkaen on ollut voimassa ennakkollista lastensuojeluilmoitusta koskeva säännös. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä olettaa, että lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Useimmiten lastensuojeluasia tuli kuutoskaupungeissa vireille lastensuojeluilmoituksen perusteella. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin kuutoskaupungeissa vuonna 2018 kaikkiaan 50 904 yhteensä 27 554 lapsesta. Lastensuojeluilmoitusten lisäksi lastensuojeluasia voi tulla vireille myös yhteydenotolla sosiaalihuoltoon lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Tällaisia yhteydenottoja tehtiin yhteensä 1 823 kaikkiaan 1 758 lapsesta. Hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi tehtiin 540 ja ne kohdistuivat 655 lapseen. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tehtiin 782. (Liite 3C/1)

Edellisten lisäksi lastensuojelutarve voi tulla esiin esimerkiksi toimeentulotukiasiakkuudessa tai ennalta ehkäisevässä sosiaalityössä, jolloin sosiaalityöntekijä itse havaitsee lastensuojelutarpeen ja voi alkaa tehdä palvelutarpeen arvioita. Tällaisia tapauksia oli kuutoskaupungeissa vuonna 2018 yhteensä 535 ja ne kohdistuivat 429 lapseen. (Liite 3C/1)

Taulukko 1. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2018¹

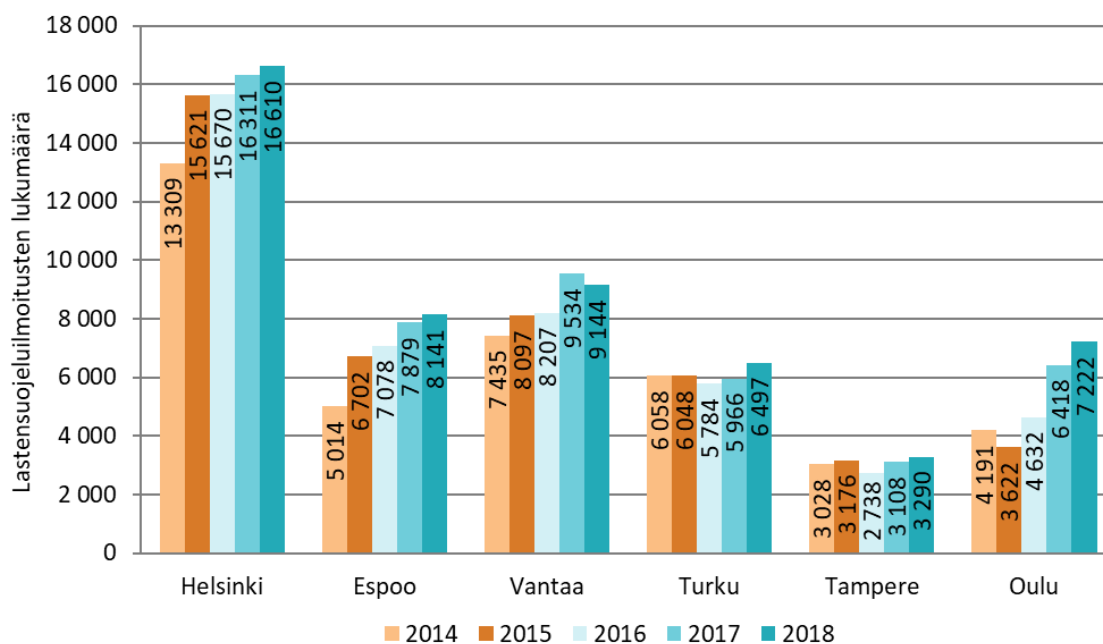
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset	16 610	8 141	9 144	6 497	3 290	7 222	50 904
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	785	108	43	416	327	144	1 823
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	413	77	6	1	43	..	540
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	357	37	25	0	116	..	535
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	202	118	124	199	85	54	782

¹ Sama lapsi voi olla luvuissa useaan kertaan.

3.1.1 Lastensuojeluilmoitukset

Vuoden 2018 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 50 904 lastensuojeluilmoitusta. Edellisvuoteen verrattuna lastensuojeluilmoitusten lukumäärä lisääntyi Oulussa (+12,5 %), Turussa (+8,9 %), Tampereella (+5,9 %), Espoossa (+3,3 %) ja Helsingissä (+1,8 %). Lastensuojeluilmoitusten määrä laski Vantaalla (-4,1 %). Lastensuojeluilmoituksista lähes neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Pääkaupunkiseudulla viranomaisen tekemien lastensuojeluilmoitusten osuus oli 81,9-85,0 prosenttia, muissa kaupungeissa 65,8-75,1 prosenttia. Viranomaisista eniten ilmoituksia tekivät terveystalvelut. (Liitteet 3C/1 ja 4E)

Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2014–2018



Lastensuojelulaki velvoittaa kuntia pitämään rekisteriä lastensuojeluilmoituksista. Rekisteriin täytyy kirjata lastensuojeluilmoitusten lukumäärätietojen lisäksi muun muassa syyt, joiden perusteella ilmoitukset on tehty. Taulukossa 3 on esitetty kuutoskaupungeissa vuoden 2018 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset sosiaalityöntekijän arvioiman tärkeimmän ilmoituksen syyn mukaan. Eniten ilmoituksia oli kaikissa kaupungeissa tehty kehitystä vaarantavien olosuhteiden perusteella.

Taulukko 2. Vuoden 2018 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset yhteensä	16 610	8 141	9 144	6 497	3 290	7 222	50 904
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve (%)	10,1	12,1	11,9	16,1	19,0	17,6	13,1
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet (%)	60,1	51,2	53,5	57,5	52,2	50,3	55,3
03 Lapsen oma käyttäytyminen (%)	29,8	36,7	34,6	26,4	28,8	32,1	31,6

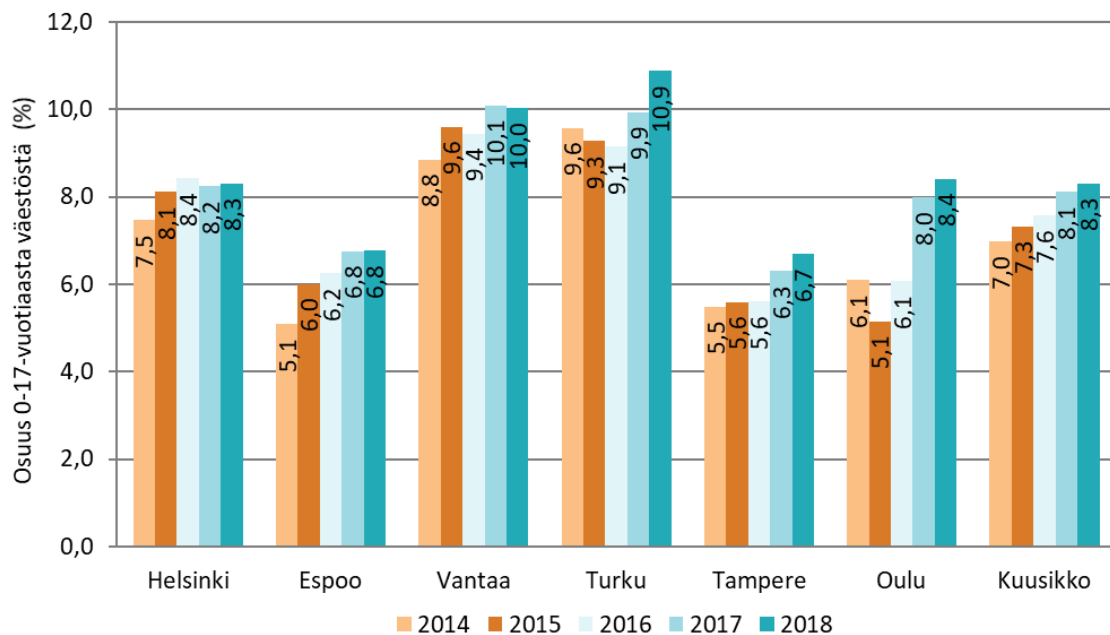
Samasta lapsesta ja tilanteesta voidaan vuoden aikana tehdä lastensuojeluilmoitus useaan kertaan ja lastensuojeluilmoituksen samasta lapsesta voi tehdä useampi eri ilmoittaja. Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa tehtiin keskimäärin 1,8 lastensuojeluilmoitusta lasta kohden. Osa lastensuojeluilmoituksen kohteena olleista lapsista on jo ennestään lastensuojelun asiakkaana.

Vuonna 2018 keskimäärin 8,3 prosenttia kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista oli lastensuojeluilmoituksen kohteena. Osuus oli korkein Turussa (10,9 %) ja Vantaalla (10,0 %). Taulukossa 4 on tarkasteltu lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten lukumäärää suhteessa saman ikäiseen väestöön ikäryhmittäin vuonna 2018. Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden väestöosuus nousee yläkouluun siirryttäessä. Kuutoskaupunkien 13–15-vuotiaista keskimäärin 11,3 prosenttia oli lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2018. 16–17-vuotiaiden kohdalla väestöosuus oli vielä suurempi, 13,3 prosenttia.

Taulukko 3. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2018 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	8,3	6,8	10,0	10,9	6,7	8,4	8,3
0–2-vuotiaat	5,2	4,8	7,0	8,0	4,8	5,7	5,7
3–6-vuotiaat	6,3	5,5	8,2	9,5	6,0	6,8	6,7
7–12-vuotiaat	8,1	6,3	9,9	9,5	6,4	7,5	7,8
13–15-vuotiaat	12,0	9,4	13,0	14,0	9,1	10,9	11,3
16–17-vuotiaat	14,1	10,1	14,7	18,6	9,0	14,7	13,3
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset	9 009	4 362	4 750	3 160	2 536	3 737	27 554
<i>Lastensuojeluilmoituksia lasta kohden keskimäärin</i>	<i>1,8</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>2,1</i>	<i>1,3</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>

Kuvio 3. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2014–2018



3.1.2 Palvelutarpeen arviointi

Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukau-

den kuluessa vireille tulosta. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 26-27).

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuonna 2018 yhteensä 15 719 palvelutarpeen arviota, jossa selvitettiin lastensuojelun tarve. Arvio tehtiin yhteensä 13 427 lapselle. Tämä oli 3,5 prosenttia kaikista kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista lapsista. Palvelutarpeen arvioita tehtiin suhteellisesti eniten 13–17-vuotiaille. Lastensuojelun tarve todettiin yhteensä 3 419 palvelutarpeen arviossa, kunnasta riippuen 17–34 prosentissa arvioita. (Liite 3C/2)

Taulukko 4. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2018

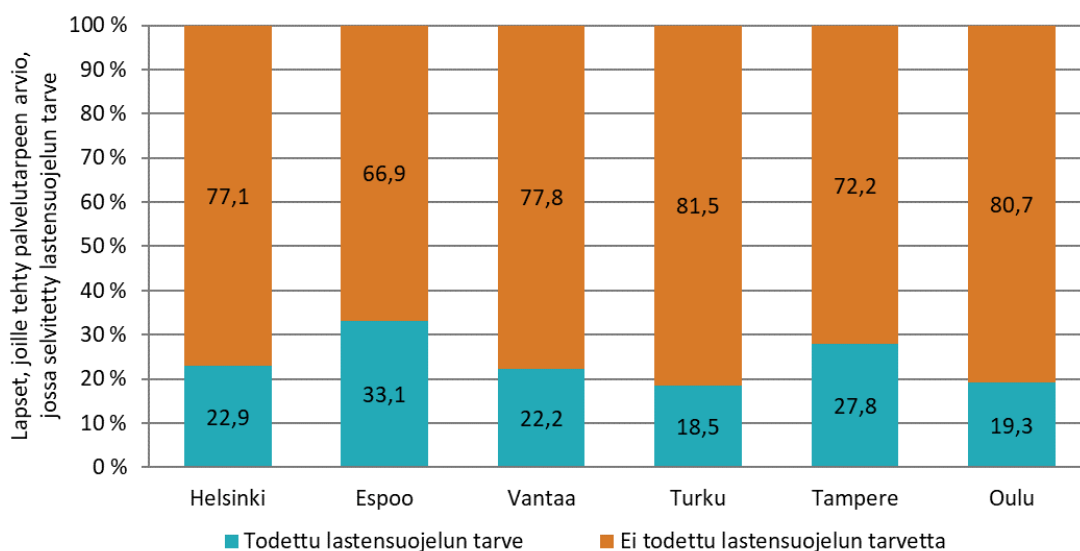
	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lasten, joille tehty palvelutarpeen arvio¹, osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	5,8	2,1	3,2	5,0	2,8	4,0	4,0
0–2-vuotiaat	4,1	1,3	3,1	4,5	2,2	2,8	3,1
3–6-vuotiaat	5,3	1,8	3,1	4,9	2,6	3,4	3,7
7–12-vuotiaat	6,0	2,1	3,2	4,5	2,7	3,9	4,0
13–15-vuotiaat	7,5	2,8	3,3	5,8	3,4	4,9	5,0
16–17-vuotiaat	6,6	2,5	3,4	6,3	4,0	6,3	5,0
Lasten lukumäärä	6 271	1 336	1 514	1 450	1 065	1 791	13 427
<i>Muutos 2017–2018 (%)</i>	<i>20,1</i>	<i>-38,2</i>	<i>1,0</i>	<i>6,7</i>	<i>32,1</i>	<i>-7,3</i>	<i>3,5</i>
Palvelutarpeen arviot yhteensä^{1 2 3}							
Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 481	497	336	270	487	348	3 419
<i>Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (%)</i>	<i>20,0</i>	<i>34,2</i>	<i>22,2</i>	<i>17,2</i>	<i>26,2</i>	<i>18,2</i>	<i>21,8</i>

¹ Vuoden aikana valmiiksi tehtyjen palvelutarpeen arvioiden määrä. Mukana vain ne arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve.

² Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi arvio.

³ Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla vaan luvut ovat arvon kohteena olleiden lasten määrää.

Kuvio 4. Lapset, joille on vuoden 2018 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve



Palvelutarpeenarvioiden prosessoinnissa ja tilastoinnissa on eroja kuntien välillä.

Helsingissä palvelutarpeen arvioinniksi tilastoidaan sosiaalihuoltolain mukaisesti kaikki tarvittavassa laajuudessa tehdyt palvelutarpeen arvioinnit lapsikohtaisesti.

Espoossa palvelutarpeen arvio avataan niille asiakkaille, joille on ensiarviotapaamisen tai -puhelun perusteella todettu tarve tehdä palvelutarpeen arvio. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arvio.

Vantaalla palvelutarpeen arvioinnit on tilastoitu lapsikohtaisesti, arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla. Tilastoituna ovat varsinaiset 3 kuukauden aikana tehdyt palvelutarpeen arvioinnit.

Turussa päätös palvelutarpeen arvioinnista tehdään sosiaalipäivystyksessä. Kaikissa aloitetuissa palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan myös lastensuojelun tarve. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arvio.

Tampereella perhepalveluiden sosiaaliasemilla aloitetaan palvelutarpeen arviointi, kun on todettu ensikontaktin jälkeen tarve tehdä palvelutarpeen arviointi.

Oulun luvussa ovat mukana kaikki alle 18-vuotiaille tehdyt palvelutarpeen arviot. Osa tehdään lastensuojelussa ja osa muissa sosiaalityön yksiköissä.

3.2 Lastensuojelun asiakkaat

3.2.1 Lastensuojelun asiakasmäärät

Lastensuojelun asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuonna 2018 yhteensä 18 901 lasta. Avohuollon asiakkaana oli 16 325 lasta ja sijoitettuna 5 349 lasta. Lisäksi 18–20-vuotiaita nuoria oli jälkihuollossa 2 307. Yhteensä lastensuojelun 0–20-vuotiaita asiakkaita oli kuutoskaupungeissa 21 334.

Lastensuojelun asiakasmäärä kasvoi vuodesta 2017 Oulussa (+8,0 %), Vantaalla (+7,9 %) ja Espoossa (+3,3 %). Asiakasmäärä laski Helsingissä (-5,8 %), Turussa (-3,2 %) ja Tampereella (-1,6 %). Vuoteen 2015 ja sitä aiempiin vuosiin verrattuna avohuollon asiakasmäärä ja sitä myöten lastensuojelun kokonaisasiakasmäärä on kaikissa kaupungeissa vähentynyt selvästi 1.4.2015 voimaan astuneiden lakimuutosten vuoksi. Nyt lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille, kun aiemmin asiakkuus alkoi jo silloin, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. (Liite 4A)

Taulukko 5. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana, sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat yhteensä¹	5 766	2 835	3 957	1 914	2 000	2 429	18 901
<i>Muutos 2017-2018 (%)</i>	<i>-5,8</i>	<i>3,3</i>	<i>7,9</i>	<i>-3,2</i>	<i>-1,6</i>	<i>8,0</i>	<i>0,6</i>
0–20-vuotiaat asiakkaat yhteensä²	6 915	3 179	4 186	2 118	2 208	2 728	21 334
<i>Muutos 2017-2018 (%)</i>	<i>-6,4</i>	<i>2,4</i>	<i>7,1</i>	<i>-2,1</i>	<i>1,5</i>	<i>7,2</i>	<i>0,2</i>
Avohuollon asiakkaat, 0–17v. ³	4 660	2 485	3 823	1 528	1 659	2 170	16 325
Sijoitetut lapset, 0–17v.	1 819	774	849	666	632	609	5 349
Jälkihuollossa olleet nuoret, 18–20v.	921	358	272	257	256	243	2 307

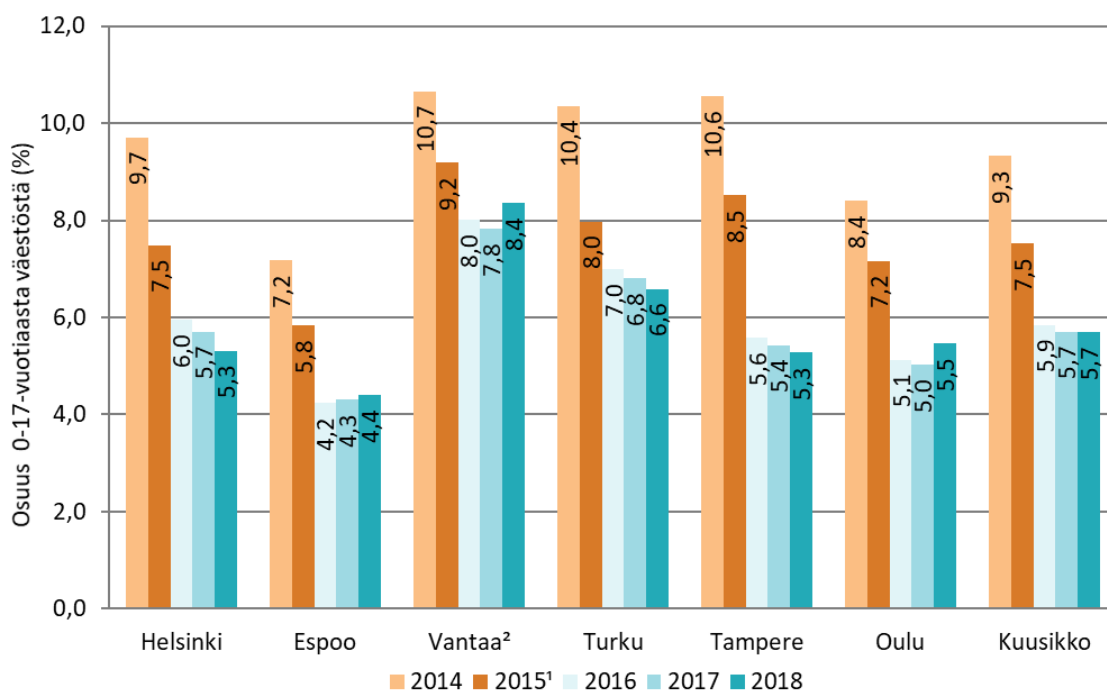
¹ Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17v.) henkilötunnus kertaalleen. Luvussa eivät ole mukana nuoret (18–20-v.). Sama lapsi on voinut olla vuoden aikana avohuollon asiakkaana, sijoitettuna ja/tai jälkihuollon asiakkaana.

² Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0 - 20 v.) henkilötunnus kertaalleen.

³ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

Kuviossa 5 on kuvattu lastensuojelun asiakasmäärän kehitystä suhteessa saman ikäiseen väestöön vuosina 2014–2018. Edellä mainittu lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos vaikutti myös väestöosuksiin, jotka laskivat vuosina 2014–2016 selvästi. Väestöosuudet ovat kaupungista riippuen hieman laskeneet tai nousseet vuodesta 2017 vuoteen 2018, kuutoskaupunkien keskimääräisen osuuden pysyessä samana. Vuonna 2018 kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista 5,7 prosenttia oli lastensuojelun asiakkaana. Osuus oli matalin Espoossa (4,4 %) ja korkein Vantaalla (8,4 %).

Kuvio 5. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2014–2018



¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

3.2.2 Asiakassuunnitelmat

Lastensuojelulaki edellyttää, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma (417/2007 § 30). Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan.

Asiakassuunnitelma laaditaan yhteistyössä viranomaisen sekä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Se on tärkeä asiakirja sekä työntekijälle että asiakkaalle, sillä se perustelee kaikille osapuolille, miksi lasta on tarpeen suojella, sekä antaa tiedon missä asiassa ja millä keinoin pyritään muutokseen. Asiakassuunnitelman tekeminen huolellisesti, siihen aikaa käyttäen ja yhteisesti suunnitellen on edellytys lapsen ja hänen perheensä tukemiselle ja auttamiselle. Asiakassuunnitelma laaditaan myös huostaanotetun lapsen vanhemmille. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa.

Kuutoskaupunkien asiakassuunnitelmien lukumäärätietoja on koottu liitteeseen 3C/2. Asiakassuunnitelmien vertailu on haasteellista johtuen muun muassa kaupunkien erilaisista asiakastietojärjestelmistä. Eri kunnista kerätyt tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

3.3 Kokonaiskustannukset

Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa 369,0 miljoonaa euroa vuonna 2018. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa: Tampereella (8,7 %), Espoossa (+8,4 %), Vantaalla (+5,2 %), Oulussa (+4,4 %), Helsingissä (+1,8 %) ja Turussa (+1,0 %). Viimeisen neljän vuoden aikana lastensuojelun kustannukset ovat osassa kuutoskaupunkeja nousseet ja osassa laskeneet. (Liite 4D/1)

Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy lasten sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2018 Oulun 71,3 prosentista Turun 82,2 prosenttiin. Luvussa 5.7 on tarkasteltu tarkemmin sijoitusten kustannuksia. Sijoitusten hoitomuodot vaikuttavat lastensuojelun kokonaiskustannuksiin. Suurimmat kustannukset syntyvät kaikissa kaupungeissa laitoshoidosta – mitä suurempi on laitoshoidon osuus, sitä suuremmat ovat sijoitusten kustannukset.

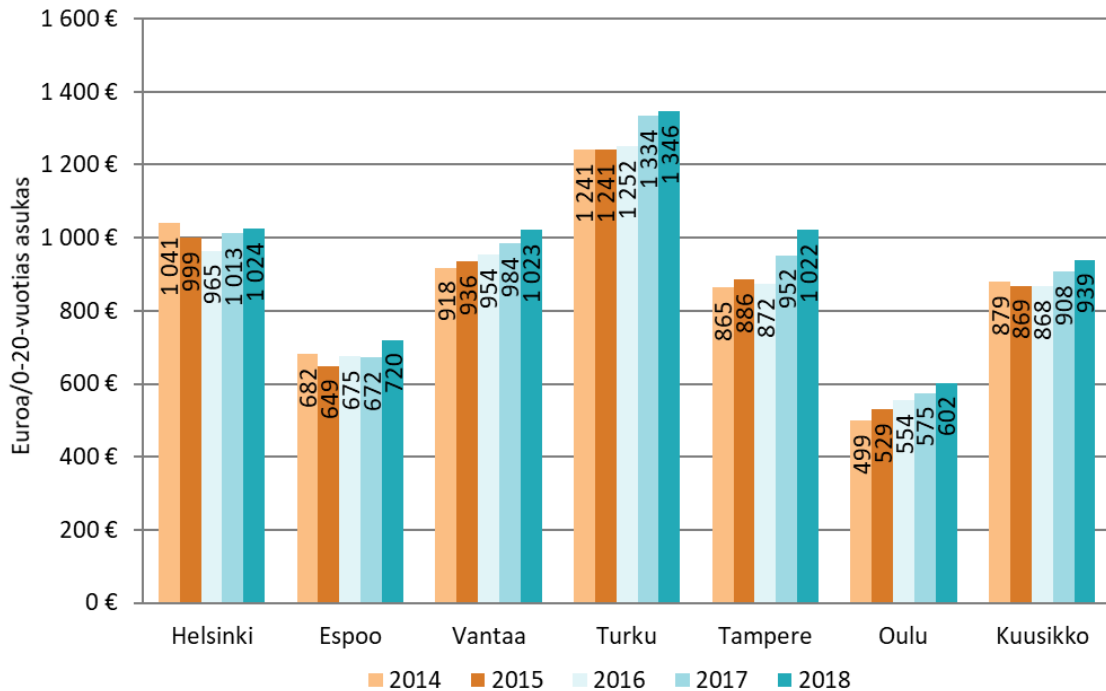
Taulukko 6. Lastensuojelun vuoden 2018 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (€)	130 362 081	53 461 458	56 393 747	48 979 752	47 969 440	31 874 351	369 040 828
Avohuollon kustannukset	23 768 441	11 740 834	11 493 211	8 702 270	11 737 000	9 143 622	76 585 378
Sijoitusten kustannukset	106 593 640	41 720 623	44 900 536	40 277 482	36 232 440	22 730 729	292 455 450
josta toimeksiantoon perustuva perhehoito	28 639 586	7 244 857	9 989 853	9 445 160	11 185 000	12 522 679	79 027 135
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Avohuollon kustannukset	18,2	22,0	20,4	17,8	24,5	28,7	20,8
Sijoitusten kustannukset	81,8	78,0	79,6	82,2	75,5	71,3	79,2
Muutos 2017–2018 (% defl.)¹							
Kokonaiskustannukset	1,8	8,4	5,2	1,0	8,7	4,4	4,2
Avohuollon kustannukset	-3,3	7,2	5,0	4,0	-3,3	5,3	2,4
Sijoitusten kustannukset	3,0	8,7	5,3	0,3	10,2	4,1	4,7
Toimeksiantoon perustuva perhehoito	3,7	3,8	-1,7	4,1	-4,6	-2,0	0,9

¹ Vuoden 2017 kustannukset on korotettu vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

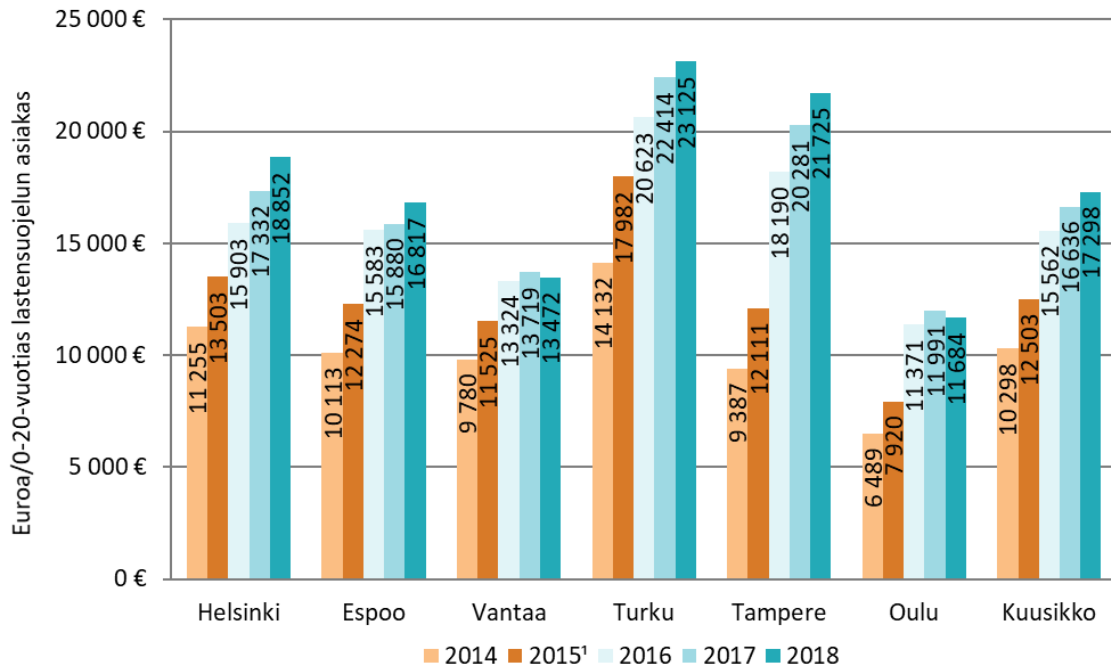
Kuviossa 6 on tarkasteltu lastensuojelun kokonaiskustannuksia suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta asukasta kohden vuonna 2018 vaihtelivat Oulun 602 eurosta Turun 1 346 euroon. Kuusikon tasolla kustannukset asukasta kohden ovat laskeneet jonkin verran vuosina 2014–2016, jonka jälkeen ne ovat kääntyneet pieneniseen kasvuun. Kunnittaisessa kehityksessä on ollut vuosittain eroja.

Kuvio 6. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



Kuviossa 7 on esitetty lastensuojelun kokonaiskustannukset suhteessa 0–20-vuotiaisiin lastensuojelun asiakkaisiin. Kustannukset 0–20-vuotiasta asiakasta kohden vuonna 2018 vaihtelivat Oulun 11 684 eurosta Turun 23 125 euroon. Asiakaskohtaiset kustannukset nousivat edelleen kaikissa kunnissa, joskaan eivät yhtä paljon kuin vuosina 2015 ja 2016. Voimakasta kasvua selittää lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

Kuvio 7. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden määritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

4 AVOHUOLTO

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskäytännöjä ja -mahdollisuuksia. Niihin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Lapsen ja perheen tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää lapsen tarpeita vastaavasti ja yksilökohtainen tilanne huomioiden.

Laissa mainittuja avohuollon tukitoimia ovat (417/2007 § 36):

- 1) tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen;
- 2) lapsen taloudellinen ja muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä;
- 3) lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut;
- 4) tehostettu perhetyö;
- 5) perhekuntoutus; sekä
- 6) muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle voidaan edelleen järjestää tukitoimia, joista oli aiemmin säädetty lastensuojelulaissa, mutta 1.4.2015 alkaen sosiaalihuoltolaissa. Näitä ovat tukihenkilö ja -perhe, perhetyö, vertaisryhmätoiminta sekä loma- ja virkistystoiminta (Lastensuojelun käsikirja 2018; Hämeen-Anttila 2017, 231-232).

4.1 Avohuollon asiakkaat

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2018 aikana yhteensä 16 325 lasta. Edellisvuoteen verrattuna asiakasmäärä nousi jonkin verran Oulussa (+9,6 %), Vantaalla (+8,2 %) ja Espoossa (+2,8 %), mutta laski Helsingissä (-7,3 %), Turussa (-4,5 %) ja Tampereella (-2,6 %).

Aiempiin vuosiin verrattuna asiakkaita sen sijaan oli kaikissa kunnissa selvästi vähemmän. Vielä vuonna 2014 kuutoskaupungeissa oli avohuollon asiakkaana yhteensä yli 27 000 lasta (Liite 4A/1). Asiakasmäärän lasku selittyy 1.4.2015 voimaan astuneilla lainsäädännön muutoksilla. Osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi asiakkuus ei enää ala siitä, kun aloitetaan lastensuojelutarpeen selvitys, vaan vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

Taulukossa 8 on esitetty lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä heidän osuutensa saman ikäisestä väestöstä. Kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista väestöstä 4,9 prosenttia oli lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuonna 2018. Osuus vaihteli Espoon 3,9 prosentista Vantaan 8,1 prosenttiin. Avohuollon asiakkaana olevien osuus väestöstä kasvaa iän myötä. Kuutoskaupunkien 0–2-vuotiaista avohuollon asiakkaana oli 3,0 prosenttia, mutta 16–17-vuotiaista 7,8 prosenttia.

Taulukko 7. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	4 660	2 485	3 823	1 528	1 659	2 170	16 325
0–2-vuotiaat	492	259	311	177	160	239	1 638
3–6-vuotiaat	930	487	687	264	300	434	3 102
7–12-vuotiaat	1 617	911	1 427	476	503	691	5 625
13–15-vuotiaat	976	518	847	301	330	376	3 348
16–17-vuotiaat	645	310	551	310	366	430	2 612
<i>Muutos 2017–2018 (%)</i>	<i>-7,3</i>	<i>2,8</i>	<i>8,2</i>	<i>-4,5</i>	<i>-2,6</i>	<i>9,6</i>	<i>0,4</i>
<i>Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	4,3	3,9	8,1	5,3	4,4	4,9	4,9
0–2-vuotiaat	2,5	2,6	4,0	3,5	2,4	3,7	3,0
3–6-vuotiaat	3,5	3,2	6,4	3,9	3,3	4,3	4,0
7–12-vuotiaat	4,5	4,0	8,7	4,9	4,0	4,4	5,0
13–15-vuotiaat	6,0	5,0	11,2	6,7	5,8	5,1	6,5
16–17-vuotiaat	6,2	4,8	11,2	10,1	9,4	9,3	7,8

¹ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

4.1.1 Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet

Lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutoksen jälkeen 1.4.2015 myös alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet vähenivät selvästi, mutta vuoden 2017 jälkeen niiden määrä kääntyi osassa kuutoskaupunkeja jälleen kasvuun. Vaikka asiakasmäärät ovat silti kaikissa kunnissa alhaisempia kuin ennen lakimuutosta, ei itse työmäärä ole vastaavalla tavalla vähentynyt. Lastensuojelussa tehdään paljon palvelutarpeen arvioita, jotka eivät näy lastensuojelun asiakasmäärässä. Vuoden 2018 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä noin 15 719 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Lastensuojelun tarvetta joudutaan selvittämään vähintään yhtä usein kuin ennenkin.

Taulukko 8. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Vuoden 2018 aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,3	1,6	0,7	1,8	1,3	1,5	1,3
0–2-vuotiaat	1,3	1,6	4,9	1,8	1,2	2,1	1,4
3–6-vuotiaat	1,1	1,2	-0,1	1,3	1,0	1,3	1,1
7–12-vuotiaat	1,2	1,5	9,3	1,3	1,1	1,3	1,2
13–15-vuotiaat	1,9	2,2	0,0	2,1	1,9	1,6	1,8
16–17-vuotiaat	1,5	1,9	0,2	3,7	1,7	1,5	1,7
Uudet asiakkuudet vuonna 2018	1 453	1 018	336	513	478	662	4 460
Uudet asiakkuudet vuonna 2017	1 498	995	385	460	519	607	4 464
<i>Muutos 2017–2018 (%)</i>	<i>-3,0</i>	<i>2,3</i>	<i>-12,7</i>	<i>11,5</i>	<i>-7,9</i>	<i>9,1</i>	<i>-0,1</i>
Vuoden 2018 aikana tehdyt palvelutarpeen arviot	7 416	1 454	1 514	1 571	1 857	1 907	15 719

¹ Vantaan luvuissa ovat mukana vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päättynyt palvelutarpeen arvioon.

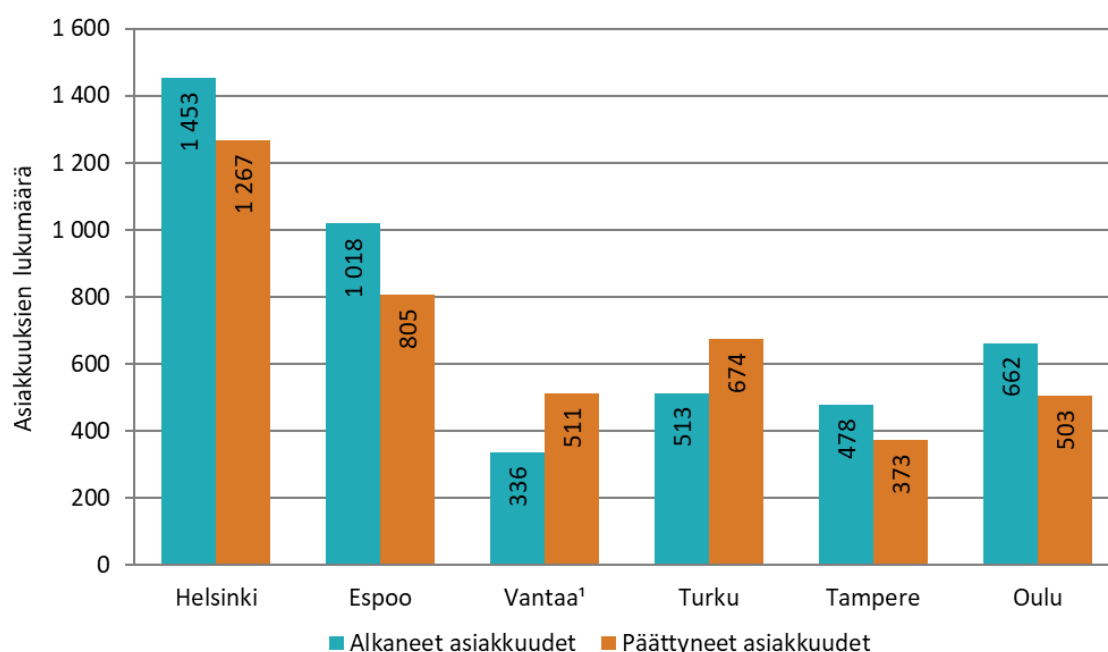
Sosiaalihuoltolain mukaan (34 §) asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta. Käytännössä asiakkuuden päättämisestä informoidaan asiakasta ja asia merkitään lapsen asiakaskertomuk-

seen ja -suunnitelmaan. Asiakirjoihin kirjataan ne seikat, joiden perusteella asiakkuuden lopettamiseen päädyttiin. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa asiakkuuden päättämisestä (1301/2014; Lastensuojelun käsikirja 2018).

Kuviossa 8 on kuvattu vuoden 2018 aikana alkaneiden ja päättyneiden avohuollon asiakkuuksien lukumäärä. Asiakkuuksia alkoi kuutoskaupungeissa yhteensä 4 460. Vuonna 2018 alkaneiden asiakkuuksien määrä kasvoi edellisvuodesta Turussa, Oulussa ja Espoossa ja laski muissa kuutoskaupungeissa. (Liite 4A/1)

Päättyneitä asiakkuuksia oli kuutoskaupungeissa vuonna 2018 yhteensä 4 133.

Kuvio 8. Vuoden 2018 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)



¹ Vantaan osalta alkaneet asiakkuudet sisältävät vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset.

4.2 Avohuollon kustannukset

Avohuollon kustannukset on tässä raportissa jaoteltu avohuollon sosiaalityön, avohuollon tukitoimien ja lastensuojelun taloudellisten tukitoimien kustannuksiin. Myös jälkihuollon kustannukset ja läheisverkostoratkaisujen kustannukset sisältyvät avohuollon kustannuksiin.

Kuutoskaupunkien avohuollon kustannukset olivat vuonna 2018 yhteensä lähes 76,6 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna deflatoidut kustannukset nousivat Espoossa (+7,2 %), Oulussa (+5,3 %), Vantaalla (+5,0 %), Tampereella (+4,2 %) ja Turussa (+4,0 %) ja laskivat Helsingissä (-3,3 %). Suurin osa avohuollon kustannuksista syntyy avohuollon tukitoimista ja avohuollon sosiaalityöstä.

Taulukko 9. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2018 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2017 ja 2014

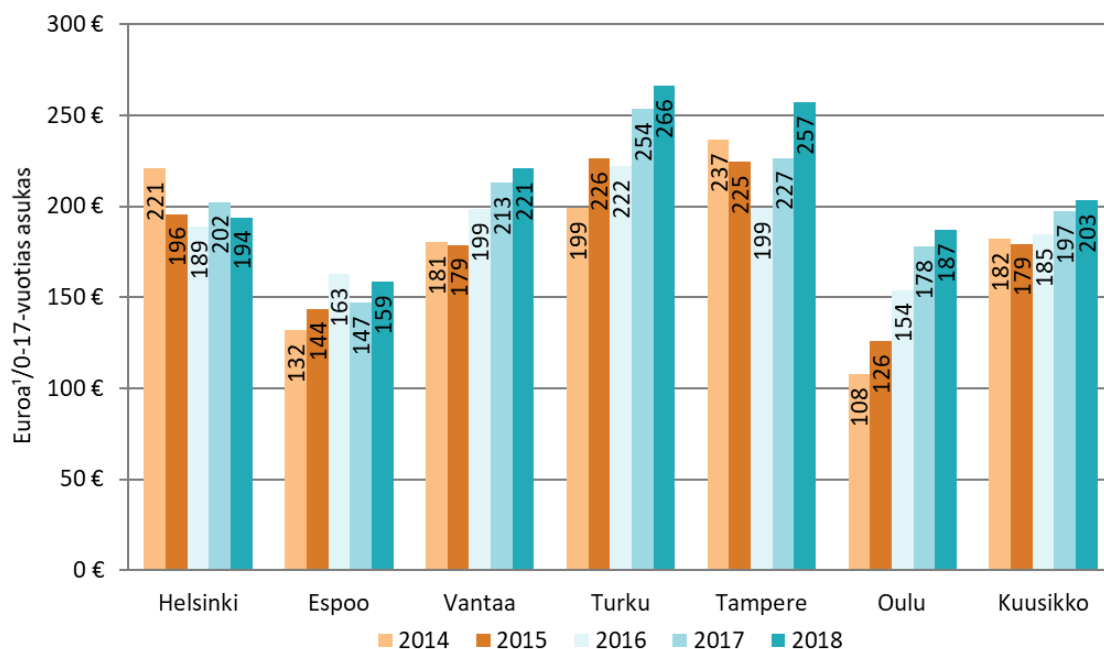
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Avohuollon kokonaiskustannukset (€)	23 768 441	11 740 834	11 493 211	8 702 270	11 737 000	9 143 622	76 585 378
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	6 856 632	3 384 961	3 998 492	1 896 761	2 108 000	2 665 662	20 910 509
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	2 708 490	1 513 165	1 025 585	963 006	1 996 000	825 843	9 032 089
Avohuollon tukitoimet	14 074 067	6 128 493	5 351 604	5 317 311	6 922 000	4 584 261	42 377 735
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	129 252	316 764	438 883	525 192	711 000	865 737	2 986 827
Läheisverkostoratkaisut	0	397 451	678 647	0	0	202 119	1 278 217
Avohuollon kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	28,8	28,8	34,8	21,8	18,0	29,2	27,3
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	11,4	12,9	8,9	11,1	17,0	9,0	11,8
Avohuollon tukitoimet	59,2	52,2	46,6	61,1	59,0	50,1	55,3
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	0,5	2,7	3,8	6,0	6,1	9,5	3,9
Läheisverkostoratkaisut	0,0	3,4	5,9	0,0	0,0	2,2	1,7
<i>Kokonaiskustannukset, muutos 2017–2018 (% defl.)^{1,2}</i>	-3,3	7,2	5,0	4,0	4,2	5,3	2,4
<i>Kokonaiskustannukset, muutos 2014–2018 (% defl.)²</i>	-6,6	16,2	23,0	34,5	0,4	62,3	11,5

¹ Espoon osalta avohuollon kustannukset ovat sosiaalityön palkkakustannusten osalta raportoitu vuoden 2017 osalta noin 1,1 miljoonaa euroa pienempänä. Näin ollen avohuollon kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoiset vuoteen 2018.

² Vuosien 2014 ja 2017 kustannukset on korotettu vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Kuviossa 9 on esitetty avohuollon kustannukset suhteutettuna 0–17-vuotiaaseen väestöön. Vuonna 2018 kustannukset asukasta kohden vaihtelivat Espoon 159 eurosta Turun 266 euroon. Kustannuksissa ei ole mukana jälkihuollon kustannuksia. Deflatoidut kustannukset asukasta kohden nousivat edellisvuodesta Tampereella (+13,4 %), Espoossa (7,9 %), Oulussa (+5,2 %), Turussa (+4,9 %) ja Vantaalla (+3,7 %) ja laskivat Helsingissä (-4,1 %).

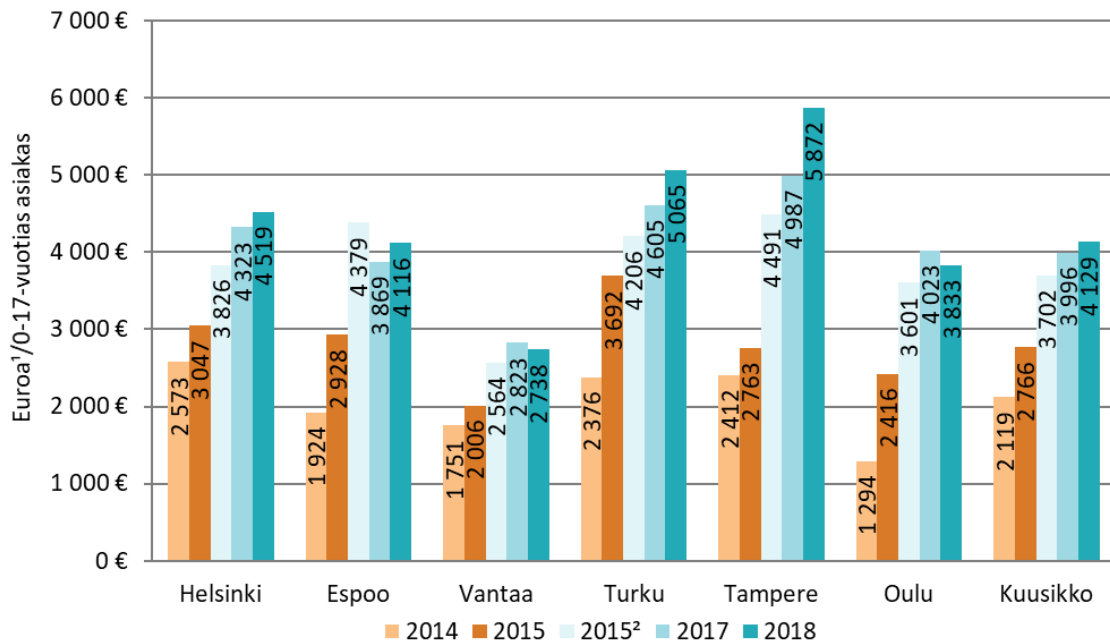
Kuvio 9. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettua vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia.

Avohuollon kustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaista avohuollon asiakasta kohden vaihtelivat Vantaan 2 738 eurosta Tampereen 5 872 euroon (Kuvio 10). Asiakaskohtaiset kustannukset nousivat edellisvuodesta Vantaata lukuun ottamatta kaikissa kuutoskaupungeissa. Viime vuosien voimakasta kasvua selittää lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi.

Kuvio 10. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaista avohuollon asiakasta kohden vuosina 2014–2018 (korotettua vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia.

² Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden määritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

5 SIOITETUT LAPSET

Sijoitettuihin lapsiin lasketaan mukaan lapset, joiden huostaanotto tai avohuollon sijoitus on sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen perustuva. Kuusikko-raportissa tarkastellaan erikseen sijoituspäätösten mukaan eriteltynä avohuollon tukitoimena sijoitettuja, kiireellisesti sijoitettuja sekä huostaanotettuja lapsia. 1.4.2015 alkaen avohuollon sijoitus on ollut mahdollinen myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. Lapselle voidaan siis järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta (Lastensuojelun käsikirja 2018). Kaikissa kuutoskaupungeissa on vuoden 2018 aikana tehty avohuollon kiireellisiä sijoituksia, mutta niiden määrää ei ole mahdollista eritellä. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle kunnan omiin laitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin, luvvanvaraiseen perhehoitoon (ns. ammatillisiin perhekoteihin) sekä toimeksiantosopimukseen perustuvaan perhehoitoon eli sijaisperheisiin. Toimeksiantoon perustuva perhehoito pitää sisällään myös lasten sijoitukset läheisverkostoon silloin, kun lapsen sijoitus perustuu sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen ja kunta on tehnyt lapsen sijoituksesta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Läheisverkostoon sijoitusten lisäksi lastensuojelun asiakkaiden tilannetta voidaan auttaa myös ns. läheisverkostoratkaisulla. Tällöin kyseessä ei ole lapsen sijoitus kodin ulkopuolelle vaan lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona huoltajuusjärjestelyin (Puustinen-Korhonen 2012). Läheisverkostoratkaisut eivät sisälly Kuusikko-raportissa kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin. Myöskään turvakoteihin sijoitetut lapset eivät ole luvuissa mukana.

5.1 Sijoitettujen lasten määrä

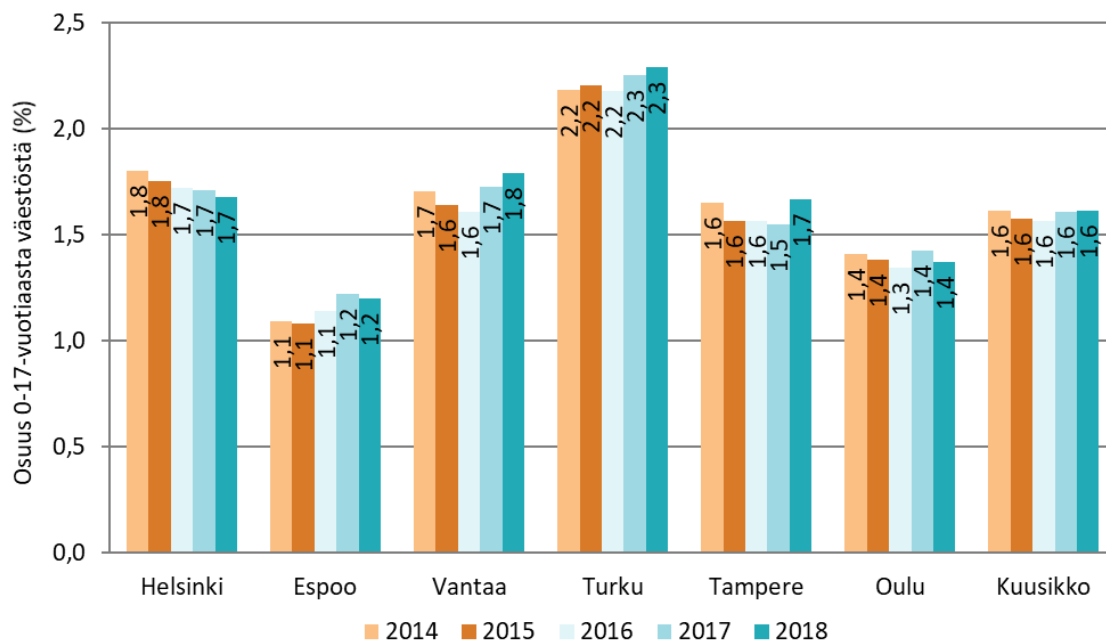
Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2018 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 349 lasta, mikä on 50 lasta (+0,9 %) enemmän kuin edellisvuonna. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi Tampereella, Vantaalla ja Turussa ja väheni Oulussa ja Helsingissä. Espoossa sijoitettujen määrä pysyi lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Vuodesta 2014 kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on kasvanut kuutoskaupungeissa 4,5 prosenttia. (Liite 4B)

Kodin ulkopuolelle vuoden 2018 aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vaihteli kuutoskaupungeissa Espoon 1,2 prosentista Turun 2,3 prosenttiin. Sijoitettujen osuus väestöstä on viimeisen viiden vuoden aikana säilynyt melko vakaana. Väestöosuus nousee iän myötä. 13–17-vuotiaista sijoitettuna on suhteessa selvästi useampi kuin nuoremmista lapsista.

Taulukko 10. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2018 sekä lukumäärän muutos vuosista 2017 ja 2014

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Sijoitettuina olleiden osuus väestöstä (%)</i>							
<i>0–17-vuotiaat yhteensä</i>	1,7	1,2	1,8	2,3	1,7	1,4	1,6
<i>0–2-vuotiaat</i>	0,6	0,8	0,9	1,3	1,4	0,6	0,8
<i>3–6-vuotiaat</i>	0,9	0,7	1,0	1,3	1,5	1,1	1,0
<i>7–12-vuotiaat</i>	1,4	0,9	1,5	1,8	1,4	1,2	1,3
<i>13–15-vuotiaat</i>	3,3	2,0	3,1	3,2	2,2	1,8	2,7
<i>16–17-vuotiaat</i>	4,2	2,9	3,9	6,3	2,6	3,0	3,7
Sijoitetut yhteensä vuonna 2018	1 819	774	849	666	632	609	5 349
Sijoitetut yhteensä vuonna 2017	1 839	778	809	654	580	639	5 299
<i>Sijoitetut yhteensä, muutos 2017–2018 (%)</i>	-1,1	-0,5	4,9	1,8	9,0	-4,7	0,9
<i>Sijoitetut yhteensä, muutos 2014–2018 (%)</i>	-0,7	16,2	9,8	7,6	5,5	-3,5	4,5

Kuvio 11. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2014–2018



5.2 Sijoituspäätökset

Päätökset kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista voidaan jakaa sijoituksiin avohuollon tukitoimena, kiireellisiin sijoituksiin ja huostaanottoihin. Lastensuojelulaissa puhutaan sijaishuollosta, kun tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimena, jolloin kyseessä on aina rajallinen ja lyhyt ajanjakso, joka kirjataan asiakassuunnitelmaan (Hämeen-Anttila 2017, 234, 243).

Taulukossa 12 on tarkasteltu vuoden 2018 aikana tehtyjä sijoituspäätöksiä. Sijoituspäätöksiä tehtiin kuutoskaupungeissa yhteensä 4 046, joka oli 267 päätöstä (-6,2 %) vähemmän kuin edellisvuonna. Helsingissä ja Turussa tehtiin eniten päätöksiä sijoituksesta avohuollon tukitoimena ja Tampereella eniten päätöksiä kiireellisistä sijoituksista.

Samasta lapsesta voidaan vuoden aikana tehdä useampikin sijoituspäätös – esimerkiksi ensin päätös kiireellisestä sijoituksesta ja sen jälkeen huostaanottopäätös. Taulukon luvut eivät siis kerro sijoitettujen lasten lukumäärää. Sijoitettujen lasten lukumäärää tarkastellaan sijoituspäätöslajeittain seuraavissa luvuissa (luvut 5.3–5.5).

Taulukko 11. Vuoden 2018 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 369	614	509	604	451	499	4 046
Sijoitus avohuollon tukitoimena	625	191	213	405	132	194	1 760
Kiireellinen sijoitus	520	295	202	153	240	221	1 631
Huostaanotto	224	128	94	46	79	84	655
Suostumukseen perustuvat	146	88	62	27	38	42	403
Hallinto-oikeuden päättämät	78	40	32	19	41	42	252
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	0	1	0	2	0	3	6
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Sijoitus avohuollon tukitoimena</i>	<i>45,7</i>	<i>31,1</i>	<i>41,8</i>	<i>67,1</i>	<i>29,3</i>	<i>38,9</i>	<i>43,5</i>
<i>Kiireellinen sijoitus</i>	<i>38,0</i>	<i>48,0</i>	<i>39,7</i>	<i>25,3</i>	<i>53,2</i>	<i>44,3</i>	<i>40,3</i>
<i>Huostaanotto</i>	<i>16,4</i>	<i>20,8</i>	<i>18,5</i>	<i>7,6</i>	<i>17,5</i>	<i>16,8</i>	<i>16,2</i>

5.3 Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava ajanjakso, ja lapsi pyritään sijoittamaan ensisijaisesti yhdessä huoltajansa kanssa. Avohuollon tukitoimena järjestettävän sijoituksen lähtökohtana on lapsen ja perheen kuntoutuminen, ei pitempiaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle. Avohuollon sijoitus on mahdollinen myös tilanteissa, joissa esimerkiksi lapsen vanhemman sairastumisen vuoksi on tarkoituksenmukaista sijoittaa lapsi kodin ulkopuolelle (Lastensuojelun käsikirja 2018, Hämeen-Anttila 2017, 234). 1.4.2015 alkaen lapselle on voitu myös järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Avohuollon tukitoimena sijoitettiin kuutoskaupungeissa vuonna 2018 yhteensä 1 286 lasta eli 26 lasta (+2,1 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Avohuollon tukitoimena sijoitettujen kohdalla 0–2-vuotiaiden lasten osuus sijoitetuista on suurempi kuin kiireellisesti sijoitettujen tai huostaan otettujen lasten kohdalla. Kuntatasolla avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä lisääntyi edellisestä vuodesta Tampereella, Espoossa ja Vantaalla. Turussa määrä säilyi lähes samana ja Oulussa ja Helsingissä avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä laski edellisvuodesta.

Taulukkoon 12 on kerätty myös tieto siitä, onko lapsi sijoitettu avohuollon tukitoimena yksin vai yhdessä huoltajansa kanssa. Muissa kuutoskaupungeissa enemmistö lapsista sijoitettiin yksin, paitsi Turussa yksin ja huoltajan kanssa sijoitettuja lapsia oli vuonna 2018 lähes saman verran. Tampereella huoltajan kanssa sijoitettuja lapsia ei ollut lainkaan.

Taulukko 12. Vuoden 2018 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	385	197	213	181	119	191	1 286
joista yksin sijoitetut (%)	82,3	73,1	69,0	49,4	100,0	77,0	77,2
joista huoltajan kanssa sijoitetut (%)	17,7	26,9	31,0	50,6	0,0	22,5	27,4
<i>Avohuollon tukitoimena sijoitetut 0–17v., osuus väestöstä (%)</i>	0,4	0,3	0,4	0,6	0,3	0,4	0,4
<i>Muutos 2017–2018 (%)</i>	-7,0	15,2	11,5	1,1	32,2	-11,2	2,1
<i>Sijoitettujen ikäjakauma (%)</i>							
0–2-vuotiaat	19,7	22,8	21,6	19,9	13,4	28,8	21,3
3–6-vuotiaat	15,6	24,4	17,4	16,0	17,6	9,4	16,6
7–12-vuotiaat	27,8	20,8	28,6	19,3	31,1	19,4	24,7
13–15-vuotiaat	21,8	16,2	17,4	18,2	17,6	28,8	20,4
16–17-vuotiaat	15,1	15,7	15,0	26,5	20,2	13,6	17,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹Turun luvut yksin ja huoltajan kanssa sijoitetuista lapsista sisältävät kaikki vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset, ei ainoastaan uudet sijoitetut.

5.4 Kiireellisesti sijoitetut lapset

Kiireelliseen sijoitukseen päädytään silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan ja tämä välittömästi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2018).

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2018 kiireellisesti yhteensä 1 365 lasta eli 170 lasta (-11,1 %) vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä laski edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa.

Taulukko 13. Vuoden 2018 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	449	255	202	128	149	182	1 365
<i>Muutos 2017–2018 (%)</i>	-10,7	-0,8	-13,7	-0,8	-15,3	-22,9	-11,1
<i>Sijoitettujen ikäjakauma (%)</i>							
0–2-vuotiaat	10,2	7,1	8,4	13,3	8,7	15,4	10,2
3–6-vuotiaat	13,4	9,8	9,9	13,3	11,4	12,1	11,8
7–12-vuotiaat	24,1	24,3	19,8	20,3	22,8	18,1	22,2
13–15-vuotiaat	30,5	36,1	37,1	25,8	30,2	31,3	32,2
16–17-vuotiaat	21,8	22,7	24,8	27,3	26,8	23,1	23,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5 Huostaanotetut lapset

Huostaanotto on tilanne, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, etteivät avohuollon tukitoimet ole riittäviä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2018).

Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 655 lasta eli 43 lasta (+7,0 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Huostaanotettujen lasten määrä lisääntyi edellisvuodesta Oulussa, Espoossa ja Tampereella ja väheni Turussa, Vantaalla ja Helsingissä.

Taulukko 14. Vuoden 2018 aikana huostaanotetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Huostaanotetut 0–17-vuotiaat yhteensä	224	128	94	46	79	84	655
<i>Vuonna 2018 huostaanotetut 0-17v., osuus väestöstä (%)</i>	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
<i>Muutos 2017–2018 (%)</i>	-5,1	47,1	-13,0	-31,3	12,9	90,9	7,0
<i>Huostaanotettujen ikäjakauma (%)</i>							
0–2-vuotiaat	6,3	6,3	7,4	10,9	7,6	13,1	7,8
3–6-vuotiaat	9,4	8,6	8,5	8,7	16,5	13,1	10,4
7–12-vuotiaat	20,1	21,1	16,0	13,0	22,8	22,6	19,8
13–15-vuotiaat	36,6	32,8	27,7	30,4	31,6	22,6	31,8
16–17-vuotiaat	27,7	31,3	40,4	37,0	21,5	28,6	30,2
<i>Yhteensä</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vuonna 2018 kerättiin ensimmäistä kertaa tieto vuoden aikana huostassa olleiden lasten lukumäärästä. Vuonna 2018 Helsingissä, Espoossa, Turussa, Tampereella ja Oulussa oli yhteensä 3 263 lasta huostaanotettuna, mikä on prosentti kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. 0-17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna huostaanotettujen osuudet vaihtelivat Espoon 0,8 prosentista Turun 1,5 prosenttiin. Vantaalta ei ole saatavissa tietoa vuoden 2018 aikana huostassa olleiden lasten lukumäärästä.

Taulukko 15. Huostassa olleiden lasten lukumäärä vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Huostassa olleet 0–17-vuotiaat yhteensä	1 334	522	..	430	486	491	3 263
<i>Huostassa olleet 0-17v., osuus väestöstä (%)</i>	1,2	0,8	..	1,5	1,3	1,1	1,0
<i>Huostaanotettujen ikäjakauma (%)</i>							
0–2-vuotiaat	1,9	2,7	..	2,8	4,7	2,6	2,7
3–6-vuotiaat	9,6	7,5	..	10,5	15,4	14,3	10,9
7–12-vuotiaat	26,3	24,9	..	29,3	34,8	34,2	28,9
13–15-vuotiaat	26,8	25,9	..	24,4	26,5	17,5	24,9
16–17-vuotiaat	35,5	39,1	..	33,0	18,5	31,4	32,6
<i>Yhteensä</i>	100,0	100,0	..	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Tietoa ei ole saatavissa Vantaalta.

5.6 Sijoituspaikan muutospäätökset

Sijoituksen aikana sijaishuoltopaikkaa voidaan muuttaa lapsen tarvetta paremmin vastaavaksi. Päätöksen sijaishuoltopaikan muuttamisesta voi valmistella lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja sen allekirjoittaa johtava viranhaltija. Lasta ei voida siirtää ilman päätöstä uuteen sijaishuoltopaikkaan. (Lastensuojelulaki § 43)

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2018 aikana yhteensä 857 sijoituspaikan muutospäätöstä. Eniten sijoituspaikan muutospäätöksiä huostassa olleille lapsille tehtiin Oulussa (32,6 %) ja vähiten Tampereella (12,8 %).

Taulukko 16. Huostaanotetuille lapsille tehty sijoituspaikan muutospäätökset vuonna 2018

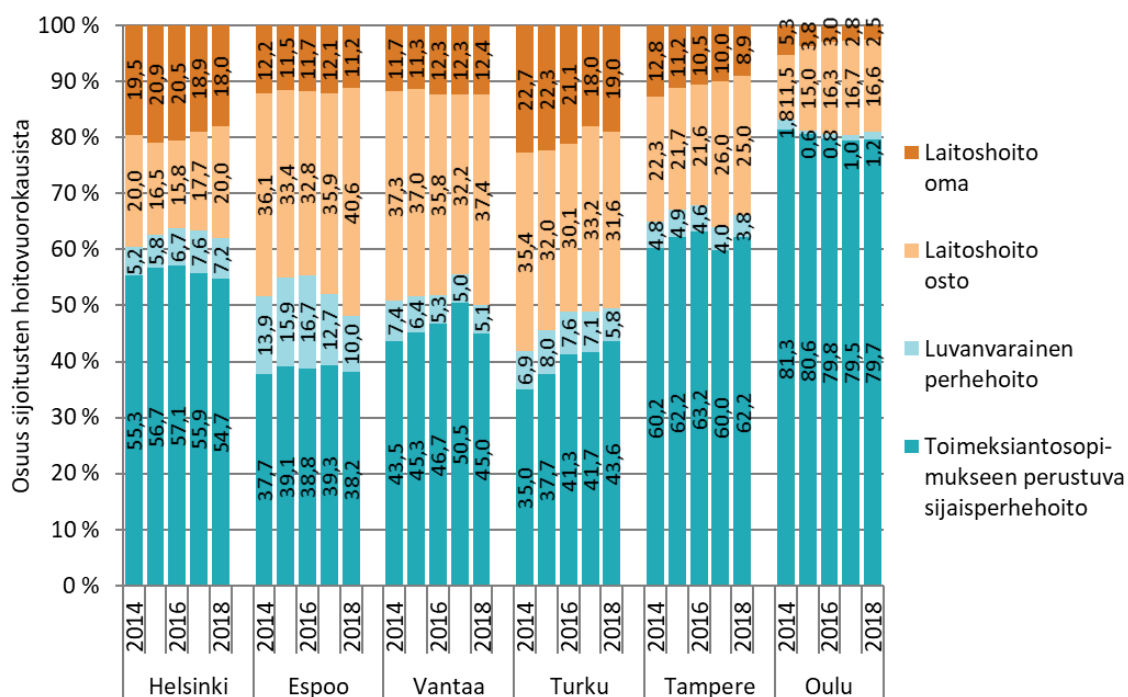
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoituspaikan muutospäätökset yhteensä	331	122	70	112	62	160	857
<i>Sijoituspaikan muutospäätökset (%)</i>							
<i>huostassa olleista lapsista¹</i>							
0-17-vuotiaat, %	24,8	23,4	..	26,0	12,8	32,6	26,3
0-2-vuotiaat	36,0	35,7	..	16,7	0,0	38,5	24,1
3-6-vuotiaat	21,1	23,1	..	8,9	0,0	28,6	18,5
7-12-vuotiaat	14,8	13,1	..	10,3	9,5	13,7	13,8
13-15-vuotiaat	23,5	30,4	..	29,5	11,6	55,8	29,6
16-17-vuotiaat	33,6	24,5	..	43,7	34,4	41,6	37,6

¹Tietoa ei saatavissa Vantaalla.

5.7 Sijoitusten hoitomuotojen kehitys

Vuoden 2012 alussa astui voimaan lastensuojelulain muutos, jonka mukaan lapsen sijaishuolto on järjestettävä ensisijaisesti perhehoidossa. Kuviossa 12 on esitetty sijoitusten hoitovuorokausien jakautuminen laitoshuoltoon ja perhehoitoon vuosina 2014–2018. Laitoshuolto on eritelty kuntien omiin hoitolaitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin. Perhehoito on eritelty luvanvaraisen perhehoitoon (ammatilliset perhekodit) ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoidon (sijoitukset sijaisperheisiin sisältäen sijoitukset läheisverkostoon).

Kuvio 12. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2014–2018



Hoitomuotoihin liittyvät muutokset tulevat näkyviksi vasta pidemmän ajan kuluessa, sillä suuri osa sijoituksista on pitkäaikaisia sijoituksia. Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on kuutoskaupungeissa pääosin kasvanut lakimuutoksen jälkeen, mutta vuonna 2017 se kääntyi laskuun osassa kaupungeista. Vuonna 2018 perhehoidon osuus kasvoi edellisvuodesta hieman Tampereella, laski Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja pysyi lähes samana kuin edellisvuonna Turussa ja Oulussa. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista pieneni vastaavasti vuosina

2014-2016, mutta vuosien 2017 ja 2018 aikana se on hieman kasvanut tai pysynyt lähes muuttumattomana.

Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien korkein – vuonna 2018 se oli 80,9 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä. Oulussa laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli 19,1 prosenttia, kun taas Turussa osuus oli 50,6 prosenttia - kuutoskaupunkien korkein.

Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2018 aikana sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä sukulais- ja läheisverkostoon sijoitettiin yhteensä 319 lasta eli hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Läheisverkostoon sijoitettujen lasten osuus kaikista vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli kuutoskaupungeissa 6,0 prosenttia. Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetuista heitä oli 11,1 prosenttia. (Liite 3G)

5.8 Sijoitusten kustannukset

Sijoitusten kustannukset ovat suurin menoerä lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Kuutoskaupunkien sijoitusten kustannukset olivat lähes 292,5 miljoonaa euroa vuonna 2018. Tämä oli kaikkiaan 79,2 prosenttia lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Sijoitusten deflatoidut kokonaiskustannukset nousivat edellisvuodesta Espoossa (+8,7 %), Tampereella (+10,2 %), Vantaalla (+5,3 %), Helsingissä (+3,0 %) ja Oulussa (+4,1 %). Turun kustannukset pysyivät lähes samana kuin edellisvuonna (+0,3 %).

Taulukko 17. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2017 ja 2014

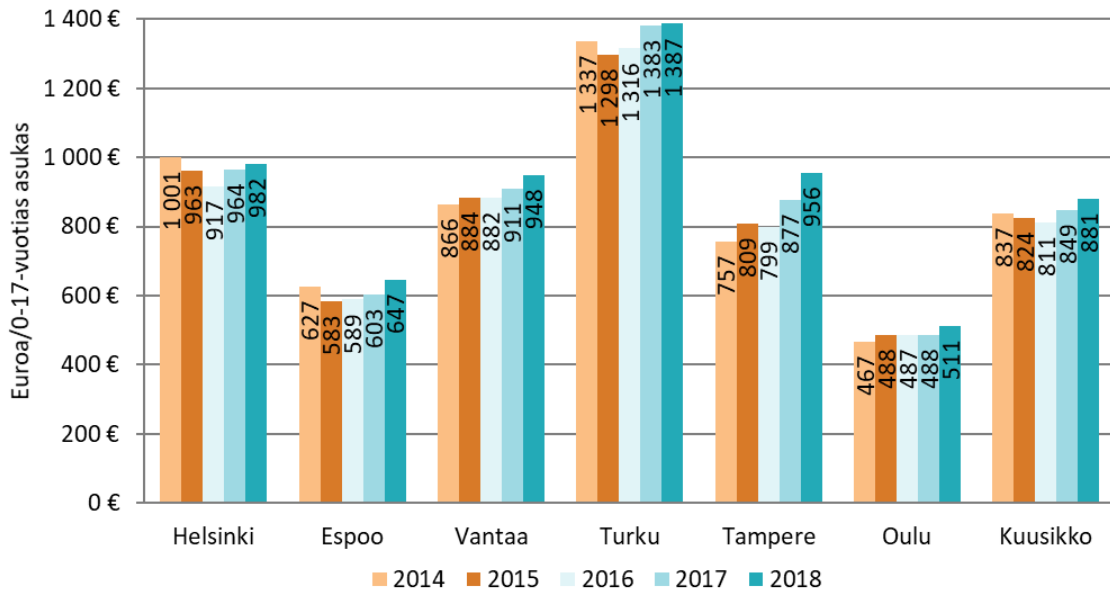
	Helsinki	Espoo	Vantaa ²	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitusten kustannukset yhteensä sisältäen sosiaalityön (€)	106 593 640	41 720 623	44 900 536	40 277 482	36 232 440	22 730 729	292 455 450
Hoitolaitosten kustannukset (ilman sos.työtä ² , €)	65 035 803	30 112 209	31 487 856	27 096 941	22 034 000	8 820 841	184 587 651
Kunnalliset laitokset (%)	48,3	19,7	26,8	35,7	28,0	18,8	34,3
Ostopalvelulaitokset (%)	51,7	80,3	73,2	64,3	72,0	81,2	65,7
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	7 449 675	3 105 706	1 919 590	2 254 634	1 513 440	462 668	16 705 713
Kunnalliset perhekodit (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostopalveluperhekodit (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	28 639 586	7 244 857	9 989 853	9 445 160	11 185 000	12 522 679	79 027 135
Kunnan oma toiminta (%)	83,2	89,0	84,4	78,4	76,4	97,9	84,7
Ostopalvelutoiminta (%)	16,8	11,0	15,6	21,6	23,6	2,1	15,3
Sijaishoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset (€)	5 468 576	1 257 851	1 503 237	1 480 746	1 500 000	924 541	12 134 952
Laitoshoidon aikainen sosiaalityö ² (%)	42,7	54,0	0,0	38,7	40,7	29,2	36,8
Perhehoidon aikainen sosiaalityö (%)	57,3	46,0	100,0	61,3	59,3	70,8	63,2
Kustannukset yhteensä, muutos 2017–2018 (% defl.) ¹	3,0	8,7	5,3	0,3	10,2	4,1	4,7
Kustannukset yhteensä, muutos 2014–2018 (% defl.) ¹	4,8	9,1	14,6	6,2	31,7	8,6	10,2

¹ Vuosien 2014 ja 2017 kustannukset on korotettu vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

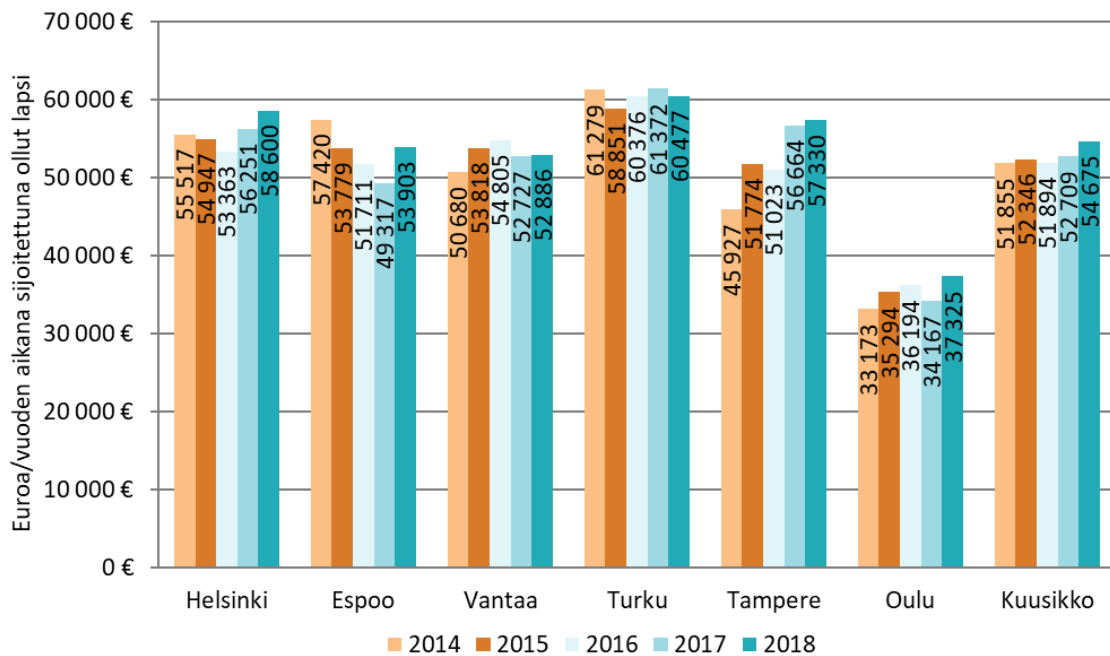
² Vantaan laitoshoidon kustannukset sisältävät sosiaalityön; laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältävät laitoshoidon henkilöstökuluihin eikä niitä ole mahdollista eritellä.

Kuvioissa 13 ja 14 on esitetty sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden ja sijoitettuna ollutta lasta kohden. Koko 0–17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna kustannukset olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2018 keskimäärin 881 euroa, mikä on 3,9 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kustannukset vaihtelivat Oulun 511 eurosta Turun 1 387 euroon. Sijoitettuna ollutta lasta kohden kustannukset olivat keskimäärin 54 675 euroa ja ne vaihtelivat Oulun 37 325 eurosta Turun 60 477 euroon.

Kuvio 13. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2014–2018 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



Kuvio 14. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2014–2018 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

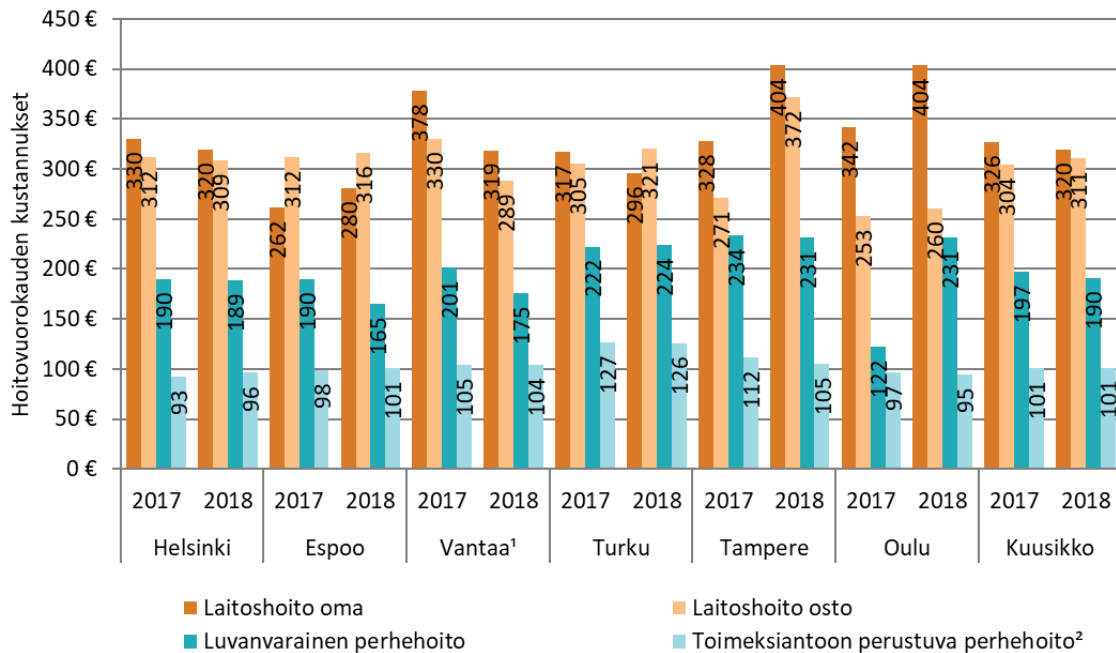


Sijoitusten kokonaiskustannuksiin vaikuttaa muun muassa se, miten sijoitusten hoitovuorokaudet jakautuvat eri hoitomuotojen välille. Kuviossa 15 vertaillaan sijoitusten hoitovuorokausien keskimääräisiä kustannuksia vuosina 2017 ja 2018. Hoitovuorokaudet on jaettu kuntien omiin laitoksiin, ostopalvelulaitoksiin, luvanvaraiseen perhehoitoon sekä toimek-

siantoon perustuvaan sijaisperhehoitoon. Suurimmat vuorokausikustannukset ovat kunnallisissa ja ostopalvelulaitoksissa, pienimmät toimeksiantoon perustuvassa sijaisperhehoidossa.

Oman laitoshoidon kustannukset olivat vuonna 2018 kuutoskaupungeissa keskimäärin 320 euroa ja ostopalvelulaitoshoidon kustannukset 311 euroa hoitovuorokautta kohden. Perhehoidon kustannukset ovat huomattavasti laitushoitoa pienemmät. Kuutoskaupungeissa luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokausi maksoi keskimäärin 190 euroa ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausi 101 euroa.

Kuvio 15. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2017 ja 2018 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

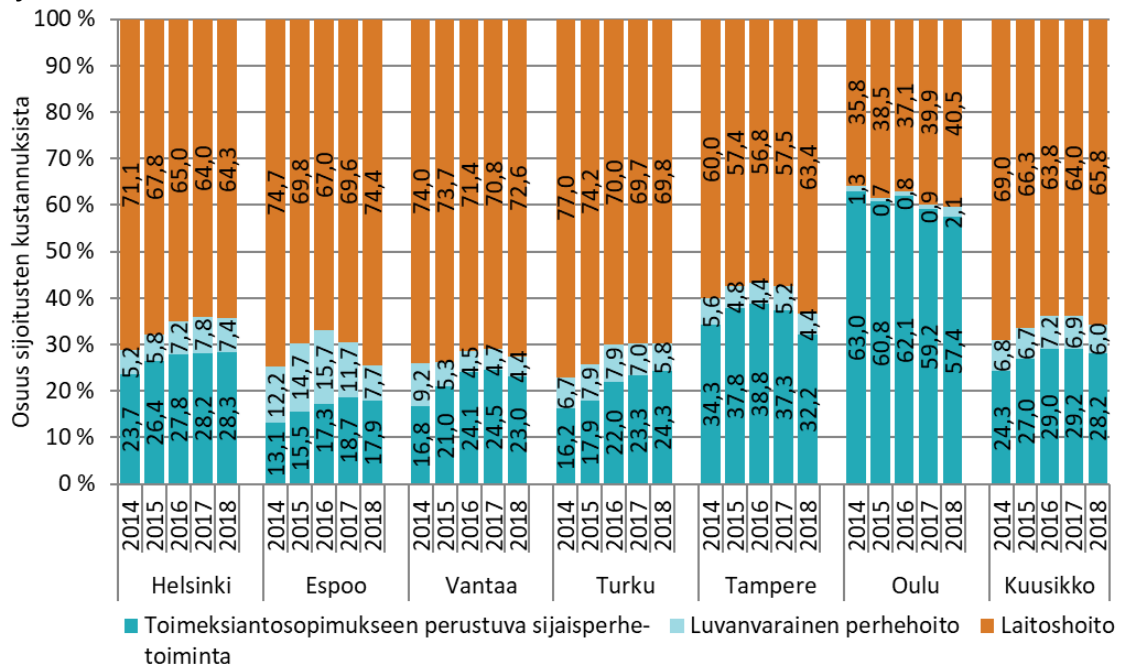


¹ Vantaan laitoshoidon kustannuksissa ovat mukana laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset.

² Sisältää läheisverkostosijoitukset

Kuviossa 16 on tarkasteltu sijoitusten eri hoitomuotojen osuutta sijoitusten kokonaiskustannuksista. Oulussa joissa laitoshoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on pienin, myös laitoshoidon osuus sijoitusten kustannuksista (ilman sosiaalityötä) on alhaisin: 40,5 prosenttia. Muissa kuutoskaupungeissa osuus vaihteli 64,3–74,4 prosentin välillä. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli silti näissäkin kunnissa korkeintaan noin puolet (vrt. luku 5.6, kuvio 12).

Kuvio 16. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2014–2018



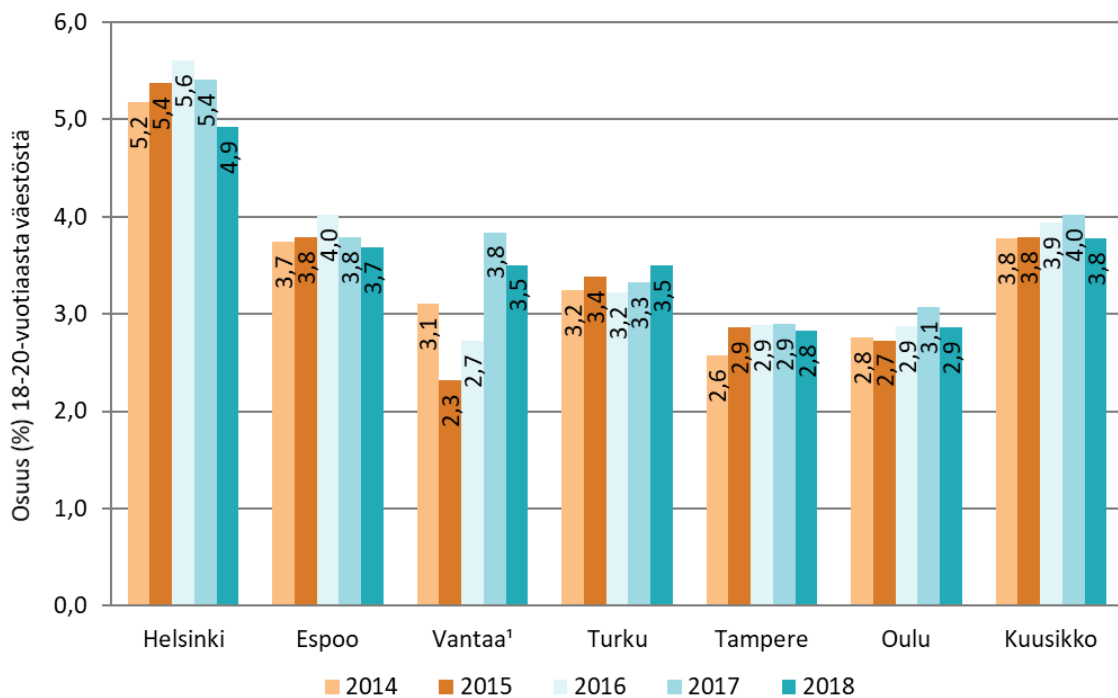
6 JÄLKIHUOLTO

Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Sitä järjestetään myös avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Nuorta voidaan myös tukea itsenäistymisessä järjestämällä hänelle jälkihuoltoa, vaikka edellä mainitut edellytykset eivät täyttyisikään eikä ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta näin olisi. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy nuoren täyttyessä 21 vuotta (Lastensuojelun käsikirja 2018).

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2018 aikana yhteensä 2 307 jälkihuollon 18–20-vuotiaasta asiakasta eli 3,8 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuus oli suurin Helsingissä. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten määrä nousi edellisvuodesta Turussa (+5,3 %) ja pysyi lähes muuttumattomana Tampereella (-0,8 %). Nuorten määrä laski muissa kuutoskaupungeissa: Helsingissä (-10,4 %), Vantaalla (-7,2 %), Oulussa (-4,7 %) ja Espoossa (-2,7 %). (Liite 4A/2)

Jälkihuollon kustannukset on kerätty osana avohuollon kustannuksina. Vuonna 2018 jälkihuollon kustannusten osuus avohuollon kustannuksista oli kuutoskaupungeissa yhteensä 9,0 miljoonaa euroa eli 11,8 prosenttia kaikista avohuollon kustannuksista. Jälkihuollon kustannusten erittely avohuollon kustannuksista on vaikeaa, ja kuntien käytännöt kustannusten kirjaamisessa vaihtelevat. (Luku 5.2, taulukko 9; liite 4D/1)

Kuvio 17. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2014–2018



¹ Vantaan vuoden 2015 asiakasmäärä ei pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

7 LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ

Lainsäädäntöä koskevien muutosten myötä henkilöstön erittely lastensuojelun ja yleisen sosiaalihuollon perhepalvelujen välillä on haastavaa. Tästä syystä raporttia varten on ke-
rätty ainoastaan vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärät.

Taulukossa 18 on esitetty vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit vuoden lopun poikkileik-
kaustietona eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin. Lastensuojelun 0–20-vuoti-
aita asiakkaita oli 49 yhtä vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden ja 0–17-vuotiaita asi-
akkaita oli 46 yhtä avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden. Luku
on suuntaa antava eikä siitä voi suoraan päätellä, kuinka monta asiakasta yhdellä vastuus-
osiaalityöntekijällä on kerrallaan.

**Taulukko 18. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia
kohden 31.12.2018**

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä	156	67	76	38	40	56	433
josta avohuollossa	100	51	60	24	29	44	308
josta sijaishuollossa	47	12	14	11	11	12	107
josta jälkihuollossa (jos erikseen)	9	4	2	3	0	0	18
<i>0–17-vuotiaat asiakkaat/avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>39,2</i>	<i>45,0</i>	<i>53,5</i>	<i>54,7</i>	<i>50,0</i>	<i>43,4</i>	<i>45,5</i>
<i>0–20-vuotiaat asiakkaat/ vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>44,3</i>	<i>47,4</i>	<i>55,1</i>	<i>55,7</i>	<i>55,2</i>	<i>48,7</i>	<i>49,3</i>

8 YHTEENVETO

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2018 aikana yhteensä 50 904 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 27 554 lasta eli 8,3 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Lastensuojeluilmoituksista lähes neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Eniten ilmoituksia tekivät terveyspalvelut. Vuoden 2018 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 15 719 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Palvelutarpeen arvio tehtiin kaikkiaan 13 427 lapselle. Lastensuojelun tarve todettiin noin 22 prosentissa arvioita.

Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2018 yhteensä 18 901 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvion perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Aiemmin asiakkuus alkoi siitä, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Vaikka lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain muutokset tulivat voimaan jo vuonna 2015, erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen palvelujen tilastointia ei ole vielä saatu määriteltä yhdenmukaiseksi kuutoskaupunkien välillä. Tämän vuoksi ei ole saatavissa vertailukelpoista tietoa kaupunkien tilanteesta.

Lakimuutosten myötä lastensuojelun asiakasmäärät laskivat. Kuutoskaupungeissa oli lastensuojelun asiakkaita vuoden 2016 aikana yli viidenneksen vähemmän kuin vuonna 2015 ja yli kolmanneksen vähemmän kuin vuonna 2014. Vuoden 2016 jälkeen muutokset lastensuojelun asiakasmäärissä ovat kuitenkin pienentyneet. Vuonna 2018 Helsingin asiakasmäärä laski 5,8 prosenttia edellisvuodesta ja Vantaan ja Oulun asiakasmäärät nousivat noin 8,0 prosenttia. Muissa kuutoskaupungeissa asiakasmäärät ovat pysyneet lähes muuttumattomina vuosina 2017 ja 2018.

Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2018 aikana yhteensä 16 325 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta Oulussa, Vantaalla ja Espoossa ja väheni Helsingissä, Turussa ja Tampereella.

Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa oli kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 349 lasta. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi edellisvuodesta Tampereella, Vantaalla ja Turussa ja väheni Oulussa ja Helsingissä. Espoossa sijoitettujen määrä pysyi lähes muuttumattomana edellisvuoteen verrattuna. Suhteellisesti eniten sijoitettuna väestöstä on 13-17-vuotiaita.

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2018 kiireellisesti yhteensä 1 365 lasta eli 170 lasta (-11,1 %) vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä laski edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa. Vuoden 2018 aikana kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 655 lasta.

Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista pääosin kasvoi kuutoskaupungeissa vuodesta 2014 vuoteen 2016 Oulua lukuun ottamatta, jonka jälkeen osuus kääntyi laskuun useimmissa kaupungeissa. Vuonna 2018 perhehoidon osuus kasvoi edellisvuodesta hieman Tampereella, laski Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja pysyi lähes samana kuin edellisvuonna Turussa ja Oulussa.

Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien suurin – vuonna 2018 se oli noin 81 prosenttia.

Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista pieneni vastaavasti vuosina 2014-2016, ja vuosien 2017-2018 aikana se on hieman kasvanut tai pysynyt lähes muuttumattomana. Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään aina ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2018 aikana läheisverkostoon sijoitettiin yhteensä 319 lasta, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Laitoshoito on lisääntynyt suhteessa perhehoitoon, mikä on vaikuttanut myös kokonaiskustannusten kasvuun 0-20-vuotiasta asiakasta kohden.

Erityisesti vuonna 2018 laitoshoidon valvonta tehostui. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on tehnyt tarkastuskäyntejä lastensuojelulaitoksiin ja laitoksissa on huomattu puutteita, mm. rajoitustoimenpiteiden käytössä ja lasten kuulemisessa. Valvontaa on tehostettu kuutoskaupungeissa ja mm. yhteiskilpailutukset vähentävät kuntien päällekkäistä valvontatyötä.

Vuonna 2018 lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa yhteensä 369 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa: Tampereella (+8,7 %), Espoossa (+8,4 %), Vantaalla (+5,2 %), Oulussa (+4,4 %), Helsingissä (+1,8 %) ja Turussa (+1,0 %). Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2018 Oulun 71,3 prosentista Turun 82,2 prosenttiin.

LÄHTEET

Hämeen-Anttila, Lotta (2017). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. 4. uudistettu painos. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Laiho, Kristiina (2010). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Lastensuojelun käsikirja (2018). THL. Osoitteessa <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>. Luettu 17.4.2019.

Puustinen-Korhonen, Aila (2012). Sukulais- ja läheisverkostosijoitukset lastensuojelussa ja asumisen järjestäminen huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolisen sijoituksen vaihtoehtona. Muistio 28.6.2012. Kuntaliitto, Helsinki.

STM (2015). Sosiaalihuoltolaki uudistuu. Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja siihen liittyvät muut lainsäädäntöuudistukset. Sosiaalihuoltolain aluekierros, kevät 2015/ Lapsiperheet.

STM, 9.3.2015. Koulutuskierroksen diaesitys.
Osoitteessa: <https://www.slideshare.net/stmslide/sosiaalihuoltolaki-uudistuu-lapsiperheet>.

Lainsäädäntö:

HE 164/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Osoitteessa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140164.pdf>.

417/2007. Lastensuojelulaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

1301/2014. Sosiaalihuoltolaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>.

1302/2014. Laki lastensuojelulain muuttamisesta.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141302>.

LIITTEET

Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät

Raporttiin on kerätty tietoja lastensuojelulain (417/2007) mukaisten palvelujen toimintatietoja ja kustannuksia. Useimmissa kuutoskaupungeissa lastensuojelu on hallinnollisesti osana perheiden ja lapsiperheiden sosiaalipalveluja. Jotta eri kunnista kerätyt tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään, ovat kuutoskaupunkien asiantuntijat yhdessä sopineet toimintoittain, mitä kustannuksia tässä vertailussa otetaan mukaan lastensuojelun kustannusvertailuun. Erityisen haastavaa on henkilöstötietojen kerääminen, sillä sama työntekijä tekee usein työtä niin lastensuojelun kuin yleisten perhepalveluiden puolella. Kunnat arvioivat tiedonkeruussa itse parhaaksi katsomallaan laskennallisella mallilla esimerkiksi sen, minkä verran henkilöstökustannuksia jyvitetään lastensuojelun palveluihin.

Lastensuojelun tietojen lisäksi vuodelta 2017 on kerätty sosiaalihuollon asiakkaana olleiden erityistä tukea tarvitsevien lasten lukumäärä (1302/2014 § 3).

Tietolähteet ja -järjestelmät

Helsingissä on käytössä Effic YPH, josta tiedot siirretään ja ladataan kuukausittain SOSDW-tietokantaan. Tietokantaa ylläpitää kaupungin ulkopuolinen it-alan palveluyritys. Tilastojen raportointivälineenä on käytössä BO (SAP BusinessObjects). Helsingissä otetaan käyttöön uusi asiakastietojärjestelmä Apotti (Epic) vuonna 2020.

Espoossa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, eikä tämän suhteen ole tulossa muutoksia ainakaan vielä.

Vantaalla tiedot otetaan Vati-järjestelmästä. Toukokuussa 2019 Vantaalla otetaan käyttöön uusi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojärjestelmä Apotti (Epic).

Turussa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, eikä tämän suhteen ole tulossa muutoksia.

Tampereella tiedot ladataan Effic YPH:sta välitietovaraston kautta SAP BW:n infokuutioihin, josta tiedot raportoidaan määrämuotoisilla BEx Query raporteilla. Tietojen raportointi tapahtuu toistaiseksi nykyisellä toimintamallilla. Myös taloustiedot raportoidaan SAP BW:n kautta.

Oulussa tiedonkeruu tapahtuu kaupungin omasta tiedonkeruujärjestelmästä (DeeWee). Tietojärjestelmänä on Effic, eikä siihen ole tulossa muutoksia.

Kerättävät tiedot

Sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset

Kaikki vuoden aikana sosiaalihuoltolain asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana alkaneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana päättyneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana päättyneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Lastensuojeluilmoitukset

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä

Vuoden aikana tehtyjen lastensuojeluilmoitusten (LsL 25 §) kokonaismäärä. Ilman ennakollisia lastensuojeluilmoituksia (LsL 25 c §), yhteydenottoja sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §), hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi ja tapauksia, joissa lastensuojelutarve on tullut esiin muilla tavoin. Yhtä lasta kohden voidaan tehdä useita ilmoituksia eli ilmoitusten lukumäärä ei ole sama kuin ilmoitusten kohteena olleiden lasten lukumäärä.

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen syyn mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä:

01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve

jokapäiväisten tarpeiden laiminlyönti (01), heitteillejätto (02), pahoinpitely (03), seksuaalinen hyväksikäyttö (04), huolenpidossa puutteita tai osaamattomuutta (05), kaappausuhka (06), muu (07)

02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet

vanhemman päihteidenkäyttö (01), vanhemman mielenterveysongelmat (02), jaksamattomuus (03), oman hoidon laiminlyönti (04), arjen tukiverkoston puuttuminen (05), vakava vuorovaikutusongelma vanhemman ja lapsen välillä (06), lapsen liian suuri vastuunkantaminen (07), perheen erittäin huono taloudellinen tilanne (08), kriisitilanne perheessä (09), vanhemman rikollinen toiminta (10), huolto- ja tapaamisriita (11), muu (12), perheväkivalta (aikuisten välinen) (13)

03 Lapsen oma käyttäytyminen

lapsen päihteidenkäyttö (01), lapsen mielenterveysongelma (02), rikoksilla oireilu (03), väkivaltainen käyttäytyminen (04), itsetuhoisuus (05), välinpitämättömyys itsensä ja muiden suhteen (06), vakava koulunkäynnin laiminlyönti (07), lapsen fyysinen oireilu tai tapaturma-alttius (08), kotoa karkaaminen (09), muu (10)

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen tekijän mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä pääluokkiin yksityiset ilmoittajat, viranomaiset ja tuntematon. Lisäksi viranomaisista kerätään eriteltynä sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus, terveyspalvelut (joista äitiysneuvola erikseen), poliisi, koulu ja muu viranomainen. Hätäkeskuksen tekemät lastensuojeluilmoitukset kirjataan kohtaan ”muu viranomainen”.

Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset

Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset yhteensä sekä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi lastensuojeluilmoitus, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset

Vuoden aikana tehdyt muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: Lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset (LsL 25 c §)

Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten kohteena olleet lapset

Vuoden aikana seuraavien ilmoitusten kohteena olleet lapset henkilötunnus kertaalleen:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Palvelutarpeen arviot (joissa selvitetty lastensuojelun tarve)

Palvelutarpeen arvioinnin (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) kohteena olleiden lasten lukumäärä

Niiden lasten lukumäärää joille on valmiiksi tehty palvelutarpeen arviointi ja jonka yhteydessä on selvitetty lastensuojelun tarve LsL 26 § 3 momentti. (Aiemmin kerättiin tieto lastensuojelutarpeen selvityksistä.) Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve

Vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot yhteensä. Samalle lapselle on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

Palvelutarpeen arviot, joissa todettu tarve lastensuojelun palveluihin

Niiden palvelutarpeen arvioiden lukumäärä, joissa on todettu tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille.

Palvelutarpeen arvioinnin kohteena olleiden lasten lukumäärä sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve

Lapset, joiden palvelutarpeen arviossa on selvitetty lastensuojelun tarve eriteltynä sen mukaan, onko todettu tarve lastensuojelulle vai ei, henkilötunnus kertaalleen.

Asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat henkilötunnus kertaalleen sisältäen sekä uudet että tarkistettut suunnitelmat seuraavasti:

Avohuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Sijaishuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Jälkihuollon asiakassuunnitelmat yhteensä (sekä erikseen 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat)

Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat

Lapset, joille on vuoden aikana laadittu asiakassuunnitelma

Niiden lasten lukumäärää joille on vuoden aikana laadittu (ml. uudet ja tarkistettut) asiakassuunnitelma (sisältäen avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelmat). Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v, 18 vuotta täytäneet, henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty

useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Lastensuojelun asiakkaat

Lastensuojelun asiakkuus (Lastensuojelulaki 417/2007, 27 §) 1.4.2015 alkaen:

- 1) mikäli asian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin.
- 2) kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä taikka lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään ja että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Lisäksi lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun perheelle muutoin annetaan lastensuojelulaissa tarkoitettuja palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.

Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä

Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret yhteensä, henkilötunnus kertaalleen. Sama lapsi on voinut olla niin avo-, sijais- kuin jälkihuollon asiakkaana vuoden aikana. Tiedot kerätään ikäryhmittäin 0–20-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 21-vuotiaita) ja 0–17-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita).

Avohuollon toimintatiedot

Avohuollon asiakkaat

Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Lapset, joille on tehty läheisverkostoratkaisu

Niiden lasten lukumäärä, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla vuoden aikana.

Ei lastensuojelulain nojalla tehtyt sijoitukset läheisverkostoon vaan ratkaisut, joissa lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona. Ratkaisuun päädytään silloin sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijais-huoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus on tarkoitus lopettaa. Hoitopalkkio ja kulu-korvaus maksetaan kuten sijaisperheille. Kaikki, jotka vuoden aikana asuneet läheisverkos-toratkaisulla, henkilötunnus kertaalleen.

Ympäri vuorokautisessa perhekuntoutuksessa olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Tehostetun perhetyön piirissä olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Sijoitusten toimintatiedot

Sijoituspäätökset

Vuoden aikana alkaneiden sijoitusten päätökset yhteensä (sisältäen kaikki päätökset kos-kien lapsia, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita). Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi päätös.

Päätösten lukumäärä yhteensä ja eriteltynä sijoitukseen avohuollon tukitoimena (LsL 37 §), kiireelliseen sijoitukseen (LsL 38 §) ja huostaanottoon (LsL 40 §). Huostaanottojen osalta päätökset kerätään lisäksi eriteltynä suostumukseen perustuviin huostaanottoihin ja hal-linto-oikeuden päättämiin huostaanottoihin, lisäksi kerätään hallinto-oikeuden hylkäämien hakemusten lukumäärä.

Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Sisältää myös avohuollon kiireellisen tukitoimen (37 b §).

Uudet kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Uudet kodin ulkopuolelle huostaanotetut lapset

Vain huostaanotetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Kodin ulkopuolelle 31.12. sijoitettuna olleet

Lasten lukumäärä yhteensä.

Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset hoitomuodoittain

Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Laitoshoido

Vuoden aikana laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Luvanvarainen perhehoito

Vuoden aikana luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Toimeksiantoon perustuva perhehoito

Vuoden aikana toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanotto-perheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

31.12. toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten lukumäärä

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävät sijoitukset (myös sijoitukset avohuollon tukitoimena), ei esimerkiksi niitä tapauksia, joissa lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolella vaihtoehtona sijoitukselle tai joissa lapsen huoltaja sopii itsenäisesti lapsen asumisen järjestämisestä esim. isovanhempien kanssa. Sisältyvät toimeksiantoon perustuvien sijoitusten lukuun.

Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet

Kunnan omien lastensuojelulaitosten hoitovuorokausiin lasketaan mukaan laitokseen tulo-päivä ja läsnäolovuorokaudet, lähtöpäivää ei lasketa mukaan.

Perhehoidon (toimeksiantoon perustuva perhehoito ja luvanvarainen perhehoito) ja ostopalvelulaitosten hoitopäiviin sisältyvät myös lähtöpäivät.

Hoitovuorokausia ovat ne päivät, jotka lapsi/nuori/perhe on ollut laitoksessa/perhehoidossa kirjoilla, vaikka olisikin tilapäisesti poissa laitoksesta esimerkiksi loman, karkumatkan tai muun poissaolon vuoksi, koska hoitovastuu on laitoksella. Hoitopaikka on tällöin varattuna ja laitokselle syntyy kustannuksia.

Koko perheen ympärivuorokautisen hoidon hoitovuorokaudet lasketaan mukaan hoitovuorokausiin.

Jälkihuollon tukitoimien piirissä olevien nuorten asumisvuorokausia ei lasketa mukaan hoitovuorokausiin.

Laitoshoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien laitosten ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien perhekotien ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet yhteensä ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettuna olleiden lasten hoitovuorokaudet

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävien sijoitusten hoitovuorokaudet. Lukumäärä sisältyy toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausien lukumäärään.

Kunnallisten lastensuojelulaitosten hoitopaikat

Ilmoitetaan laitosten vahvistettu paikkamäärä, josta eriteltynä vastaanottopaikkojen lukumäärä.

Lisäksi kerätään lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lukumäärä.

Jälkihuollon asiakkaat

Jälkihuollon asiakkaat

Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet (asiakkaat, joilla jälkihuolto-oikeus, LsL 75 §) yhteensä ja eriteltynä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., 18 vuotta täyttäneet, henkilötunnus kertaalleen.

Henkilöstö

Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit

Kerätään vakanssien lukumäärä 31.12. yhteensä sekä eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin.

Kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset, jotka muodostuvat avohuollon ja sijaishuollon kustannuksista seuraavan erittelyn mukaisesti:

Avohuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä erikseen oman toiminnan ja ostopalvelutoiminnan kustannukset seuraavalla erittelyllä:

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijöiden ja johtavien sosiaalityöntekijöiden palkat, henkilöstökulut (vain henkilöstökulut, ei tilakuluja, matkakuluja tai työnohjauskuluja tms.).

Jälkihuollon kokonaiskustannukset

Sisältää jälkihuollon sosiaalityön, sosiaalihoituksen, tukiasumisen sekä taloudellisen tuen (ei toimeentulotukea).

Avohuollon tukitoimet

Ne avohuollon tukitoimet, jotka annettu lastensuojelun päätöksellä (Perhe voi saada sosiaalihoitolain perusteella myös muita palveluja, mutta tähän otetaan mukaan vain lastensuojelun päätöksellä annetut palvelut).

Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (35 § ja 36 §)

Ei sijaishuoltoa. Mukaan ei lasketa mitään toimeentulotuen kustannuksia.

Läheisverkostoratkaisujen kustannukset

Kunnat arvioivat parhaaksi katsomallaan tavalla, mikä on lastensuojelun osuus henkilöstökustannuksista.

Sijaishuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä kustannukset eriteltyinä hoitolaitosten, luvanvaraisen perhehoidon ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannuksiin. Sijaishuollon kustannuksiin kohdistuvat sosiaalityön kustannukset kootaan omana kokonaisuutenaan kohtaan sijoitusten aikainen sosiaalityö.

Laitoshoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen oma ja ostopalvelutoiminta seuraavasti:

Kunnallisten lastensuojelulaitosten kustannukset pitävät sisällään:

- Henkilöstö-, tila- ja muut kustannukset ilman hallinnon vyörytyskustannuksia.
- Omien laitosten kustannuksiin otetaan mukaan myös kesäkotien ja vastaavien virkistyspaikkojen kustannukset sekä autojen käyttö.
- Pelkästään avohoitoa antavien osastojen kustannukset otetaan mukaan avohuollon kustannuksiin, ei sijaishuollon kustannuksiin. Osittain avotyötä tekevät osastot otetaan mukaan sijaishuollon kustannuksiin.
- Laitoksissa työskentelevien työllistettyjen kustannuksia ei oteta mukaan sijaishuollon kustannuksiin.

Ostopalvelulaitosten kustannukset

Ostopalvelulaitosten kustannukset ja sosiaalityön kustannukset pitävät sisällään:

- Sisältää laitoksille maksetut korvaukset.
- SPR:n (tai muiden vastaavien) turvatalojen kustannuksia ei lasketa mukaan laitoshoidon kustannuksiin.

Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen omien perhekotien kustannukset ja ostopalvelutoiminnan kustannukset.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset

Toimeksiantoon perustuvan sijaisperhetoiminnan kustannukset

- Sisältävät sekä sijaisperheille maksetut korvaukset - alkuavustukset, kulu-korvaukset ja palkkiot - että sijaisperheille harkinnanvaraisena taloudellisenä tukena maksettavat kustannukset.
- Sijaisperhetoiminnan kustannuksiin sisältyy eräillä kunnilla lasten biologisten perheiden matkakuluja ym.
- Kunnan kirjanpidon, palkanlaskennan ja muita yleishallinnon kuluja ei vyörytetä.
- Sosiaalityön (kustannukset merkitään erikseen kohtaan Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset) ja toimistotyön kustannukset sisältävät mm. työntekijöiden henkilöstömenot, huoneistomenot, koulutuskustannukset, matkakulut sekä työnohjauksen ym. kustannukset.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten kustannukset

Kustannukset sisältyvät toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon.

Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen laitoshoidon aikaisen ja perhehoidon (sis. luvanvarainen ja toimeksiantoon perustuva) sosiaalityön kustannukset.

Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä

AMMATILLINEN PERHEKOTI. Ks. luvanvarainen perhehoito.

ASIAKASSUUNNITELMA. Jos lastensuojelun asiakkuus jatkuu lastensuojelutarpeen selvitksen jälkeen, laaditaan avohuollon asiakassuunnitelma. Sen tulee sisältää seuraavat asiat: lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarve; tieto olosuhteista ja asioista, joihin pyritään vaikuttamaan; palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan; arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan; asianosaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja tukitoimien järjestämisestä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLLON TUKITOIMENA SIJOITETUT. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon sijoituksen tulisi tapahtua ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa. Sijoitus voi liittyä myös perheen aikuiselle annettavaan hoitoon, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista, että lapsi voi jatkaa yhdessä asumistaan vanhempansa kanssa. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLTO. Lastensuojelun avohuollolla tarkoitetaan tukitoimia, joihin sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on viipymättä ryhdyttävä jos 1) kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai 2) jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimia ovat toimeentulon ja asumisen turvaaminen lapselle ja hänen perheelleen, tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökoh- taisten tarpeiden tyydyttämisessä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan kunnan palveluissa kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENNAKOLLINEN LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUS. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tulee siis tehdä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasti mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta. Pelkkä päihteidenkäytön epäily ei riitä ennakollisen ilmoituksen tekemiseen. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENSIKODIT. Ensikoti on paikka, jossa tuetaan perheitä vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa. Äiti voi tulla ensikotiin odotusaikana tai pienen vauvan kanssa. Tarvittaessa myös isä

voi asua ensikodissa. Asumisaika sovitaan perheen tarpeiden mukaan. Ensikotityö on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa lastensuojelutyötä sekä vanhemmuuden tukemista. Tavoite on turvata kasvavalle lapselle hänen ikätasonsa ja tarpeidensa mukainen hoito ja huolenpito. (Lähde: *Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi*)

HAKEMUS LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Kun lapsi, nuori tai vanhemmat ottavat itse yhteyttä lastensuojeluun, käytetään tästä nimitystä hakemus. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

HUOSTAANOTTO. Huostanotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Lapsi on otettava huostaan, mikäli 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, että avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä turvaamaan lapsen edun mukaista huolenpitoa. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

JÄLKIHUOLTO. Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Jälkihuoltoa järjestetään 1) sijaishuollon päättymisen jälkeen; 2) avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin; 3) nuorelle voidaan järjestää jälkihuoltoa, vaikka häntä ei olisi aiemmin sijoitettu kodin ulkopuolelle tai sijoitus olisi kestänyt alle puoli vuotta. Näin voidaan tukea nuorta itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN AVOHUOLLON SIJOITUS. Avohuollon sijoitus on 1.4.2015 lukien mahdollista myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. On siten mahdollista, että lapselle voidaan järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN SIJOITUS. Kiireellinen sijoitus on oikeusvaikutuksiltaan verrattavissa huostaanottoon, joten edellytykset sen käyttämiselle ovat tiukat. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta ja sen lopettamisesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAITOSHOITO. Laitoshoidolla tarkoitetaan sitä, että lapsen sijaishuolto järjestään sijoittamalla lapsi lastensuojelulaitokseen. Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa ja laitoshuoltoa ovat lain mukaan lastenkodit ja nuorisokodit sekä koulukodit. Lisäksi lastensuojelulaitoksina pidetään muita näihin rinnastettavia yksiköitä, esimerkiksi vastaanottokoteja. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät lähinnä valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAPSET. 0 – 17-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

LASTENSUOJELUILMOITUS. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoitus tehdään kunnan sosiaalitoimistoon. Ilmoituksen voi tehdä puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN ALKAMINEN. Ennen huhtikuuta 2015 lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että lastensuojelutarpeen selvityksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

LASTENSUOJELUNTARPEEN SELVITYS. Katso kohta ”palvelutarpeen arvio”.

LUVANVARAINEN PERHEHOITO. Luvanvarainen perhehoito (ent. ammatilliset perhekodit) on perhehoidon ja laitoksen väliin sijoittuva sijaishuoltomuoto. Perhekodeissa hoidetaan sellaisia lapsia, joita ei esimerkiksi vaikeahoitoisuuden takia voi sijoittaa sijaisperheeseen. Perhekodin perustamiseen tarvitaan lupa. Perhekodissa sijoitettujen lasten kanssa asuu pääsääntöisesti kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LÄHEISVERKOSTOON SIJOITTAMINEN. Läheisverkostosijoittamisella tarkoitetaan sukulaisten ja muiden lapselle läheisten henkilöiden luokse lastensuojelulain nojalla tehtäviä sijoituksia (lastensuojelulaki 37 § ja 40 §). Lapsi voidaan sijoittaa läheisverkostoon huostaanotettuna sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä tai avohuollon sijoituksena sosiaaliviranomaisen päätöksellä. Kunta tekee läheisverkostosijoittamisesta toimeksiantosopimuksen. Läheisverkostosijoittaminen on toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

LÄHEISVERKOSTORATKAISUT. Lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin (lsl 32 §). Läheisverkostoratkaisut toteutetaan sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen (lsl 32 §) perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijaishuoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus lopettaa. Jos lapsen tilanne voidaan turvata siten, että hänen läheisverkostostaan löytyy lapsen kannalta sopiva henkilö tai perhe huolehtimaan hänen hoidostaan tai huollostaan, on ensisijaisesti haettava lapsen huoltoa ja asumista koskevaa määräystä eikä huostaanottoa näin ollen tarvita. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

NUORET. 18- 20-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

OSTOPALVELU. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta voi täyttää lakiin perustuvan järjestämisvastuunsa esim. hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. (*Lähde: www.kunnat.net*)

PALVELUTARPEEN ARVIO. Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. 1.4.2015 alkaen lastensuojelulaki on edellyttänyt, että lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen

arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. (*Lastensuojelulaki, 26§*)

PERHEHOITO. Ks. toimeksiantoon perustuva perhehoito

PERHEKUNTOUTUS. Perhekuntoutuksella tarkoitetaan koko perheen sijoitusta laitostyösköön. Sijoituksen on tarkoitus olla kuntouttava. Perhekuntoutus työmuotona soveltuu hyvin osaksi lastensuojelun avohuollon työskentelyä sekä huostaanoton lakkautustyöskentelyä. Sen on käytännössä todettu olevan tehokas apu myös tilanteissa, joissa on olemassa kodinulkopuolisen sijoituksen riski, mutta perhe on motivoitunut perhekuntoutukseen ja perhekuntoutusta on oikea-aikaisesti mahdollista perheelle tarjota (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Katso kohta ”yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi”.

SIIAISHUOLTO. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Poikkeuksellisesti huostaanotettu lapsi voidaan sijoittaa myös kotiin. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS. Sosiaalipäivystys vastaa kiireelliseen avuntarpeeseen kaikkina vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Sosiaalipäivystys perustuu perustuslain säädökseen välttämättömästä toimeentulosta ja huolenpidosta. Se edellyttää, että kunnissa on valmius vastata kiireellisen avun tarpeeseen. (*Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö, www.stm.fi/sosiaalipaivystys*)

TOIMEKSIANTOON PERUSTUVA PERHEHOITO. Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa eli sijaisperheessä. Ennen lapsen sijoittamista perheeseen tulee tehdä toimeksiantosopimus perhehoitajan ja sijoittavan kunnan tai kuntayhtymän välillä. Osapuolet sitoutuvat sopimuksen sisältämiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Perhehoitajan toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä työssäoloa eikä kunnalla ole velvollisuutta kustantaa tai järjestää työterveyshuoltoa. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

TURVAKODIT. Turvakoti on tarkoitettu perhe- tai lähisuhteessa väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille, jotka tarvitsevat tukea väkivallasta selviämiseen sekä väliaikaisen asuinpaikan. Turvakotien tavoitteena on väkivaltakierteen katkaiseminen, sen seurausten hoitaminen ja väkivallan ennaltaehkäiseminen. Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan sekä mahdollisuuksien mukaan pitkäjänteistä tukea perheväkivaltaa kokeneille. (*Lähde: Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi*)

TURVATALOT. Turvatalot tarjoavat apua 12-21-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Nuori voi tarvittaessa myös yöpyä tilapäisesti turvatalolla. Turvatalojen toiminnasta vastaa Suomen Punainen Risti. (*Lähde: Punainen Risti, www.punainenristi.fi*)

VASTUUSOSIAALITYÖNTEKIJÄ. Lastensuojelulain 13 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen

asioista vastaava sosiaalityöntekijä). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUEN TARPEEN ARVIOIMISEKSI. Yhteydenotto voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus. Taustalla on ajatus, että lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa yhteisymmärryksessä tehty yhteydenotto turvaa paremmin yhteistyötä jatkossakin ja siten palvelujen jatkuvuutta. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

YKSITYINEN SIJOITUS. Yksityinen sijoitus on huoltajien päätökseen perustuva sijoitus, johon sosiaalihuollosta vastaava toimielin ei ole vaikuttanut (lsl 81 §). Lapsen vanhempi voi sopia lapsensa asumisesta esimerkiksi isovanhempien kanssa ja järjestää lapsen hoidon itsenäisesti. Huoltajan tai henkilön, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu, on ilmoitettava sijoituksesta sen kunnan sosiaalihuollon toimielimelle, jonka alueelle lapsi on sijoitettu. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. *(Lähde: Puustinen-Korhonen 2012)*

Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2018

3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2018

LASTENSUOJELUN ASIAKKAAT (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojelun asiakkaat yhteensä vuoden aikana (0–17-v.)	5 766	2 835	3 957	1 914	2 000	2 429	18 901
joista avohuollon palveluja saaneet lapset ¹	4 660	2 485	3 823	1 528	1 659	2 170	16 325
joista sijoitettuna olleet lapset	1 819	774	849	666	632	609	5 349
Jälkihuollossa olleet nuoret vuoden aikana (18–20-v.)	921	358	272	257	256	243	2 307
Lastensuojelun asiakkaiden osuus (%) samanikäisestä väestöstä (0–17v.)	5,3	4,4	8,4	6,6	5,3	5,5	5,7

¹ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

HENKILÖSTÖ (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä	156	67	76	38	40	56	433
joista avohuollossa	100	51	60	24	29	44	308
joista sijaishuollossa	47	12	14	11	11	12	107
joista jälkihuollossa (jos erikseen)	9	4	2	3	0	0	18

3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2018

LASTENSUOJELUN KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	130 362 081	53 461 458	56 393 747	48 979 752	47 969 440	31 874 351	369 040 828
€/lastensuojelun asiakkaana ollut 0–20-vuotias	18 852,1	16 817,1	13 472,0	23 125,5	21 725,3	11 684,1	17 298,2
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
joista avohuollon kustannukset (%)	18,2	22,0	20,4	17,8	24,5	28,7	20,8
joista sijaishuollon kustannukset (%)	77,6	75,7	77,0	79,2	72,4	68,4	76,0
joista sosiaalityön kustannukset (%)	4,2	2,4	2,7	3,0	3,1	2,9	3,3
AVOHUOLLON KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	23 768 441	11 740 834	11 493 211	8 702 270	11 737 000	9 143 622	76 585 378
€/avohuollon palveluja saanut 0–20-vuotias	4 258,8	4 129,7	2 806,6	4 875,2	6 129,0	3 789,3	4 110,4
Avohuollon oman toiminnan kustannukset yhteensä	20 042 393	8 058 753	8 741 223	5 414 623	8 127 000	4 648 464	55 032 456
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	6 856 632	3 384 961	3 998 492	1 896 761	2 108 000	2 665 662	20 910 509
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	2 330 120	730 524	425 096	706 842	998 000	200 000	5 390 582
Avohuollon tukitoimet	10 726 389	3 229 053	3 638 988	2 285 829	4 310 000	714 946	24 905 204
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	129 252	316 764	0	525 192	711 000	865 737	2 547 944
Läheisverkostoratkaisujen kustannukset	0	397 451	678 647	0	0	202 119	0
Avohuollon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	3 726 048	3 682 081	2 751 988	3 287 647	3 610 000	4 495 158	21 552 922
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	0	0	0	0	0	0	0
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	378 370	782 641	600 489	256 164	998 000	625 843	3 641 507
Avohuollon tukitoimet	3 347 678	2 899 440	1 712 616	3 031 482	2 612 000	3 869 315	17 472 531
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	0	0	438 883	0	0	0	438 883
SIIJOITUSTEN KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön							
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	106 593 640	41 720 623	44 900 536	40 277 482	36 232 440	22 730 729	292 455 450
Lasten sijoitusten kustannukset ilman sosiaalityötä							
Sijoitusten kustannukset yhteensä, ilman sosiaalityötä	101 125 064	40 462 772	43 397 299	38 796 735	34 732 440	21 806 188	280 320 499
joista laitoshoidon osuus	65 035 803	30 112 209	31 487 856	27 096 941	22 034 000	8 820 841	184 587 651
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus	7 449 675	3 105 706	1 919 590	2 254 634	1 513 440	462 668	16 705 713
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus	28 639 586	7 244 857	9 989 853	9 445 160	11 185 000	12 522 679	79 027 135
joista laitoshoidon osuus (%)	64,3	74,4	72,6	69,8	63,4	40,5	65,8
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus (%)	7,4	7,7	4,4	5,8	4,4	2,1	6,0
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus (%)	28,3	17,9	23,0	24,3	32,2	57,4	28,2
€/vuoden aikana sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	55 593,8	52 277,5	51 115,8	58 253,4	54 956,4	35 806,5	16,8
€/31.12. sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	69 263,7	72 255,0	82 347,8	82 022,7	71 465,9	47 097,6	3,5
Laitoshoidon (ilman sosiaalityötä)¹							
Kokonaiskustannukset yhteensä	65 035 803	30 112 209	31 487 856	27 096 941	22 034 000	8 820 841	184 587 651
Laitoshoidon oman toiminnan kustannukset yhteensä	31 413 404	5 935 879	8 449 688	9 678 614	6 170 000	1 655 331	63 302 916
€/hoitovuorokausi	319,7	280,4	318,8	296,2	404,2	404,1	319,8
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	51 666,8	19 986,1	28 546,2	47 677,9	46 391,0	20 953,6	39 172,6
€/sijoitetut 31.12.	118 095,5	98 931,3	120 709,8	104 071,1	150 487,8	127 333,2	116 580,0
Laitoshoidon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	33 622 399	24 176 330	23 038 168	17 418 327	15 864 000	7 165 510	121 284 735
€/hoitovuorokausi	308,6	316,1	288,6	320,6	371,8	260,3	311,0
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	86 432,9	56 093,6	76 285,3	72 576,4	73 444,4	50 819,2	70 555,4
€/sijoitetut 31.12.	110 237,4	103 761,1	97 207,5	114 594,3	127 935,5	117 467,4	78 603,2
Luvanvarainen perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 449 675	3 105 706	1 919 590	2 254 634	1 513 440	462 668	16 705 713
€/hoitovuorokausi	189,1	164,9	175,4	223,9	231,4	231,4	190,3
€/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	67 114,2	49 296,9	46 819,3	64 418,1	72 068,6	66 095,4	60 092,5
€/sijoitetut 31.12.	68 978,5	67 515,3	0,0	90 185,4	94 590,0	66 095,4	63 040,4
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset	28 639 586	7 244 857	9 989 853	9 445 160	11 185 000	12 522 679	79 027 135
€/hoitovuorokausi	96,2	100,8	104,0	125,8	105,4	94,7	101,4
€/perheisiin sijoitetut vuoden aikana	29 989,1	22 782,6	23 178,3	33 257,6	29 357,0	24 995,4	27 535,6
€/sijoitetut 31.12.	37 983,5	35 514,0	46 036,2	46 527,9	36 552,3	35 677,1	0
Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset							
Sosiaalityön kustannukset yhteensä	5 468 576	1 257 851	1 503 237	1 480 746	1 500 000	924 541	12 134 952
Laitoshoidon sosiaalityön kustannukset ¹	2 336 409	679 758	0	573 058	610 000	270 000	4 469 224
Perhehoidon sosiaalityön kustannukset	3 132 167	578 094	1 503 237	907 688	890 000	654 541	7 665 727

¹ Vantaalla laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon muihin kustannuksiin.

3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2018

LASTENSUOJELUILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojeluilmoitusten määrä							
Vuoden aikana tulleet ilmoitukset yhteensä	16 610	8 141	9 144	6 497	3 290	7 222	50 904
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve	1 674	987	1 091	1 044	624	1 269	6 689
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet	9 983	4 169	4 890	3 737	1 717	3 633	28 129
03 Lapsen oma käyttäytyminen	4 953	2 985	3 163	1 716	949	2 320	16 086
Ilmoitukset tekijän mukaan							
Kaikki ilmoitukset yhteensä	16 610	8 191	9 268	6 497	3 290	7 222	51 078
Yksityisten tekemät ilmoitukset yhteensä	3 014	793	1 649	1 506	396	2 470	9 828
Viranomaiset yhteensä	13 596	6 960	7 608	4 683	2 470	4 752	40 069
Sosiaalipalvelut	1 937	1 131	1 516	1 760	16	539	6 899
Päivähoito	366	203	239	149	116	161	1 234
Terveyspalvelut	3 798	1 707	1 720	1 154	727	1 406	10 512
josta äitiys- ja lastenneuvola	241	63	0	51	0	..	355
Poliisi	3 492	938	1 356	685	408	652	7 531
Koulu	2 023	892	1 353	491	516	723	5 998
Muu viranomainen	1 980	2 089	1 424	444	687	1 271	7 895
Tuntematon	0	438	11	308	424	0	1 181
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä (lkkm)	9 009	4 362	4 750	3 160	2 536	3 737	27 554
0–2-vuotiaat	1 012	479	545	404	317	372	3 129
3–6-vuotiaat	1 665	827	881	650	542	689	5 254
7–12-vuotiaat	2 909	1 427	1 621	910	809	1 185	8 861
13–15-vuotiaat	1 942	972	978	625	517	811	5 845
16–17-vuotiaat	1 481	657	725	571	351	680	4 465
0–17-vuotiaat yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–2-vuotiaat	11,2	11,0	11,5	12,8	12,5	10,0	11,4
3–6-vuotiaat	18,5	19,0	18,5	20,6	21,4	18,4	19,1
7–12-vuotiaat	32,3	32,7	34,1	28,8	31,9	31,7	32,2
13–15-vuotiaat	21,6	22,3	20,6	19,8	20,4	21,7	21,2
16–17-vuotiaat	16,4	15,1	15,3	18,1	13,8	18,2	16,2
MUUT LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten määrä							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	785	108	43	416	327	144	1 823
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	413	77	6	1	43	..	540
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	357	37	25	0	116	..	535
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	202	118	124	199	85	54	782
Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset: ilmoitusten kohteena olleet lapset							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	748	106	43	398	319	144	1 758
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	386	74	6	1	188	..	655
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	353	37	25	0	14	..	429

3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2018

PALVELUTARPEEN ARVIOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ²	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve							
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat yhteensä)	6 271	1 336	1 514	1 450	1 065	1 791	13 427
0–2-vuotiaat	795	132	246	229	142	183	1 727
3–6-vuotiaat	1 401	270	331	334	234	344	2 914
7–12-vuotiaat	2 172	485	521	433	337	611	4 559
13–15-vuotiaat	1 207	289	251	260	194	361	2 562
16–17-vuotiaat	696	160	165	194	158	292	1 665
Kaikki vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot ¹ ²	7 416	1 454	1 514	1 571	1 857	1 907	15 719
Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 481	497	336	270	487	348	3 419

¹ Ne palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve. Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

² Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määrää.

ASIAKASSUUNNITELMAT ¹	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana laadittujen uusien ja tarkastettujen asiakassuunnitelmien lukumäärä (henkilötunnus kertaalleen)							
Kaikki yhteensä	4384	1277	1955	1414	353	1283	10 666
Avohuolto	2768	765	1206	869	319	719	6 646
Sijaishuolto	1086	381	530	365	..	362	2 724
Jälkihuolto	530	131	219	180	34	202	1 296
joista 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat	522	127	..	133	34	162	978
Vanhemmille tehdyt asiakssuunnitelmat	258	0	..	9	..	15	282

¹ Asiakassuunnitelmien lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia kuntien välillä johtuen asiakastietojärjestelmiin liittyvistä ongelmista. Kaikki kunnat eivät saa asiakassuunnitelmien lukumäärää eriteltynä. Samalle lapselle on voitu tehdä avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelma.

.. Tietoja ei ole saatavissa kuntien tietojärjestelmästä.

3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2018

AVOHUOLTO	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ^{1,2}	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 453	1 018	336	513	478	662	4 460
0–2-vuotiaat	252	158	57	92	80	134	773
3–6-vuotiaat	300	180	67	89	87	135	858
7–12-vuotiaat	437	334	103	123	137	203	1 337
13–15-vuotiaat	307	223	69	95	106	121	921
16–17-vuotiaat	157	123	40	114	68	69	571
<i>Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon 0–17-vuotiaista asiakkaista</i>	<i>31,2</i>	<i>41,0</i>	<i>8,8</i>	<i>33,6</i>	<i>28,8</i>	<i>30,5</i>	<i>27,3</i>
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (ilman jälkihuoltoa)²							
0–17-vuotiaat yhteensä	4 660	2 485	3 823	1 528	1 659	2 170	16 325
0–2-vuotiaat	492	259	311	177	160	239	1 638
3–6-vuotiaat	930	487	687	264	300	434	3 102
7–12-vuotiaat	1 617	911	1 427	476	503	691	5 625
13–15-vuotiaat	976	518	847	301	330	376	3 348
16–17-vuotiaat	645	310	551	310	366	430	2 612
Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet lapset ja nuoret							
0–20 -vuotiaat yhteensä	971	375	284	270	293	318	2 511
0–17-vuotiaat yhteensä	50	17	12	13	37	75	204
0–2-vuotiaat	0	0	0	0	0	0	0
3–6-vuotiaat	1	0	1	0	1	9	12
7–12-vuotiaat	7	2	1	4	12	26	52
13–15-vuotiaat	9	5	2	1	12	18	47
16–17-vuotiaat	33	10	8	8	12	22	93
18 vuotta täyttäneet	921	358	272	257	256	243	2 307
Vuoden aikana päättäneet avohuollon asiakkuudet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 267	805	511	674	373	503	4 133
0–2-vuotiaat	126	52	43	75	32	51	379
3–6-vuotiaat	263	150	102	107	86	109	817
7–12-vuotiaat	427	197	188	182	113	168	1 275
13–15-vuotiaat	235	172	94	129	82	85	797
16–17-vuotiaat	216	234	84	181	60	90	865
Läheisverkostoratkaisut							
Lapset, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla	62	30	39	9	26	17	183
Ympäri vuorokautinen perhekuntoutus							
Lasten lukumäärä	62	56	0	69	55	15	257
Tehostettu perhetyö							
Lasten lukumäärä	1 184	665	793	412	667	1 359	5 080

¹ Vantaan luvuissa ovat mukana vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2018

SIOITETUT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 819	774	849	666	632	609	5 349
0–2-vuotiaat	113	76	72	67	90	41	459
3–6-vuotiaat	233	100	112	90	137	106	778
7–12-vuotiaat	506	201	238	173	178	192	1 488
13–15-vuotiaat	525	210	234	143	126	132	1 370
16–17-vuotiaat	442	187	193	193	101	138	1 254
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	749	346	377	318	350	305	2 445
0–2-vuotiaat	99	62	56	43	23	46	329
3–6-vuotiaat	111	61	51	42	46	42	353
7–12-vuotiaat	182	78	91	57	87	68	563
13–15-vuotiaat	206	92	97	64	107	87	653
16–17-vuotiaat	151	53	82	112	87	62	547
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut sijoitusmuodon mukaan							
Avohuollon tukitoimena sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	385	197	213	181	119	191	1 286
0–2-vuotiaat	76	45	46	36	16	55	274
3–6-vuotiaat	60	48	37	29	21	18	213
7–12-vuotiaat	107	41	61	35	37	37	318
13–15-vuotiaat	84	32	37	33	21	55	262
16–17-vuotiaat	58	31	32	48	24	26	219
Yksin sijoitetut lapset yhteensä	317	144	147	119	119	147	993
Perheen kanssa sijoitetut lapset yhteensä	68	53	66	122	0	43	352
Kiireellisesti sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	449	255	202	128	149	182	1 365
0–2-vuotiaat	46	18	17	17	13	28	139
3–6-vuotiaat	60	25	20	17	17	22	161
7–12-vuotiaat	108	62	40	26	34	33	303
13–15-vuotiaat	137	92	75	33	45	57	439
16–17-vuotiaat	98	58	50	35	40	42	323
Huostaanotetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	224	128	94	46	79	84	655
0–2-vuotiaat	14	8	7	5	6	11	51
3–6-vuotiaat	21	11	8	4	13	11	68
7–12-vuotiaat	45	27	15	6	18	19	130
13–15-vuotiaat	82	42	26	14	25	19	208
16–17-vuotiaat	62	40	38	17	17	24	198
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 31.12.							
Sijoitettujen 0–17-vuotiaiden lukumäärä	1 460	560	527	473	486	463	3 969
Huostassa olleiden lasten lukumäärä							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 334	522	..	430	486	491	3 263
0–2-vuotiaat	25	14	..	12	23	13	87
3–6-vuotiaat	128	39	..	45	75	70	357
7–12-vuotiaat	351	130	..	126	169	168	944
13–15-vuotiaat	357	135	..	105	129	86	812
16–17-vuotiaat	473	204	..	142	90	154	1 063
SIOITUSPÄÄTÖKSET							
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 369	614	509	604	451	499	4 046
Avohuollon tukitoimena sijoitetut	625	191	213	405	132	194	1 760
Kiireellisesti sijoitetut (lkm)	520	295	202	153	240	221	1 631
Huostaanotetut (lkm)	224	128	94	46	79	84	655
Suostumukseen perustuvat huostaanotot	146	88	62	27	38	42	403
Hallinto-oikeuden päättämät huostaanotot	78	40	32	19	41	42	252
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	0	1	0	2	0	3	6
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Avohuollon tukitoimena sijoitetut</i>	<i>45,7</i>	<i>31,1</i>	<i>41,8</i>	<i>67,1</i>	<i>29,3</i>	<i>38,9</i>	<i>43,5</i>
<i>Kiireellisesti sijoitetut</i>	<i>38,0</i>	<i>48,0</i>	<i>39,7</i>	<i>25,3</i>	<i>53,2</i>	<i>44,3</i>	<i>40,3</i>
<i>Huostaanotetut</i>	<i>16,4</i>	<i>20,8</i>	<i>18,5</i>	<i>7,6</i>	<i>17,5</i>	<i>16,8</i>	<i>16,2</i>

3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2018

SIIJOITUSTEN HOITOMUODOT (0–17-vuotiaat)	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO		
Laitoshoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Laitoksiin sijoitetut vuoden aikana	608	389	862	297	431	728	296	302	598	203	240	443	133	216	349	79	141	177	1 616	1 719	3 335
Laitoksiin sijoitetut 31.12.	266	305	571	60	233	293	70	237	307	93	152	245	41	124	165	13	61	74	543	1 543	2 086
Laitosten hoitovuorokaudet	98 255	108 954	207 209	21 171	76 488	97 659	26 505	79 822	106 327	32 675	54 335	87 010	15 265	42 671	57 936	4 096	27 528	31 624	197 967	390 031	587 998
Hoitovuorokaudet/laitoksiin sijoitetut	161,6	280,1	240,4	71,3	177,5	134,1	89,5	264,3	177,8	161,0	226,4	196,4	114,8	197,6	166,0	51,8	195,2	178,7	122,5	226,9	176,3
Kunnallisten lastensuojelulaitosten paikat			260			49			48			99			45			14	0	177	177
joista vastaanottoaikoja			68			21			28			25			24			14	0	0	0
vastaanottoaikkajien osuus laitospaikoista (%)			26,2			42,9			58,3			25,3			53,3			100,0			0,0
Lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympäri vuorokauden kunnallisten hoitopaikkojen lkm			7			10			18			0			6			0			41
Luvanvarainen perhehoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	0	111	111	0	63	63	0	41	41	35	0	35	0	21	21	0	7	7	35	243	278
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut 31.12.	0	108	108	0	46	46	0	0	0	0	25	25	0	16	16	0	7	7	0	265	265
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet			39 388			18 829			10 944			10 068			6 540			1 999			87 768
Hoitovuorokaudet/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut			354,8			298,9			266,9			287,7			311,4			285,6			315,7
Toimeksiantoon perustuva sijoitus sijaisperheeseen	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Sijaisperhehoidon asiakkaat vuoden aikana			955			318			431			284			381			501			2 870
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat	664	101	761	176	24	200	231	27	258	189	43	232	285	0	285	387	12	399			2 135
Päivystys- ja vastaanotto perheiden asiakkaat	250	7	257	118	0	118	173	0	173	52	0	52	96	0	96	173	0	173			869
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleiden osuus (%) sijaisperheasiakkaista			26,9			37,1			40,1			18,3			25,2			34,5			30,3
Sijaisperhehoidon asiakkaat 31.12.			754			204			217			203			306			351			2 035
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat			691			181			217			195			265			332			1 881
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleet			63			23			0			8			41			19			154
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet vuoden aikana			297 823			71 889			96 085			75 065			106 156			132 295			779 313
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet			277 143			64 675			84 711			71 294			95 450			117 914			711 187
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleiden hoitovuorokaudet			20 680			7 214			11 374			3 771			10 706			14 381			68 126
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin sijoitetut			311,9			226,1			222,9			264,3			278,6			264,1			271,5
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin pitkäaikaisesti sijoitetut			364,2			323,4			328,3			307,3			334,9			295,5			333,1
Hoitovuorokaudet/päivystys- ja vastaanotto perheisiin sijoitetut			80,5			61,1			65,7			72,5			111,5			83,1			78,4
Läheisverkostoon sijoitettujen lasten määrä			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Läheisverkostoon tai sukulaisten luo sijoitettujen lasten lkm			77			24			39			39			26			114			319
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet (yhteenlaskettu)			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä (lkm)			544 420			188 377			213 356			172 143			170 632			165 918			1 454 846
Laitoshoito (%)			38,1			51,8			49,8			50,5			34,0			19,1			40,4
Luvanvarainen perhehoito (%)			7,2			10,0			5,1			5,8			3,8			1,2			6,0
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (%)			54,7			38,2			45,0			43,6			62,2			79,7			53,6
Hoitovuorokaudet/vuoden aikana sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat			299,3			243,4			251,3			258,5			270,0			272,4			272,0

3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2014–2018

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Läheisverkostoon sijoitetut lapset	2014	67	46	40	30	57	115	355
	2015	92	33	49	30	15	115	334
	2016	89	25	45	39	20	113	331
	2017	92	17	44	41	17	125	336
	2018	77	24	39	39	26	114	319

Liite 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2014–2018

4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2014–2018: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto

	Vuosi	HELSINKI Muutos (%)	ESPOO Muutos (%)	VANTAA ³ Muutos (%)	TURKU Muutos (%)	TAMPERE Muutos (%)	OULU ¹ Muutos (%)	KUUSIKKO Muutos (%)
Lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (sisältäen avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon, henkilötunnus kertaalleen) ²								
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2014	9 870 0,4	4 376 -2,8	4 825 -2,6	2 937 -0,2	3 834 2,5	3 766 1,6	29 608 -0,2
	2015	7 751 -21,5	3 605 -17,6	4 212 -12,7	2 286 -22,2	3 104 -19,0	3 215 -14,6	24 173 -18,4
	2016	6 268 -19,1	2 664 -26,1	3 724 -11,6	2 013 -11,9	2 063 -33,5	2 311 -28,1	19 043 -21,2
	2017	6 124 -2,3	2 744 3,0	3 666 -1,6	1 978 -1,7	2 033 -1,5	2 250 -2,6	18 795 -1,3
	2018	5 766 -5,8	2 835 3,3	3 957 7,9	1 914 -3,2	2 000 -1,6	2 429 8,0	18 901 0,6
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten (0–17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2014	9,7	7,2	10,7	10,4	10,6	8,4	9,3
	2015	7,5	5,8	9,2	8,0	8,5	7,2	7,5
	2016	6,0	4,2	8,0	7,0	5,6	5,1	5,9
	2017	5,7	4,3	7,8	6,8	5,4	5,0	5,7
	2018	5,3	4,4	8,4	6,6	5,3	5,5	5,7
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20-vuotiaat)	2014	11 296 0,9	4 780 -1,6	4 961 -2,1	3 142 -0,1	4 176 1,6	4 094 2,1	32 449 0,2
	2015	9 125 -19,2	3 783 -20,9	4 327 -12,8	2 483 -21,0	3 324 -20,4	3 563 -13,0	26 605 -18,0
	2016	7 547 -17,3	3 144 -16,9	3 863 -10,7	2 196 -11,6	2 197 -33,9	2 597 -27,1	21 544 -19,0
	2017	7 387 -2,1	3 106 -1,2	3 907 1,1	2 164 -1,5	2 176 -1,0	2 545 -2,0	21 285 -1,2
	2018	6 915 -6,4	3 179 2,4	4 186 7,1	2 118 -2,1	2 208 1,5	2 728 7,2	21 334 0,2
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten ja nuorten (0–20-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2014	9,3	6,7	9,4	8,8	9,2	7,7	8,5
	2015	7,4	5,3	8,1	6,9	7,3	6,7	6,9
	2016	6,1	4,3	7,2	6,1	4,8	4,9	5,6
	2017	5,8	4,2	7,2	6,0	4,7	4,8	5,5
	2018	5,4	4,3	7,6	5,8	4,7	5,2	5,4
Avohuollon tietoja^{2,3} (0–17-vuotiaat)								
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset	2014	8 729 0,1	4 190 4,3	4 666 -3,4	2 377 -2,1	3 564 2,4	3 735 1,9	27 261 0,4
	2015	6 654 -23,8	3 037 -27,5	4 083 -12,5	1 756 -26,1	2 964 -16,8	2 343 -37,3	20 837 -23,6
	2016	5 195 -21,9	2 335 -23,1	3 603 -11,8	1 521 -13,4	1 640 -44,7	1 929 -17,7	16 223 -22,1
	2017	5 027 -3,2	2 418 3,6	3 533 -1,9	1 600 5,2	1 703 3,8	1 980 2,6	16 261 0,2
	2018	4 660 -7,3	2 485 2,8	3 823 8,2	1 528 -4,5	1 659 -2,6	2 170 9,6	16 325 0,4
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2014	8,6	6,9	10,3	8,4	9,8	8,3	8,6
	2015	6,4	4,9	8,9	6,1	8,1	5,2	6,5
	2016	4,9	3,7	7,7	5,3	4,4	4,3	5,0
	2017	4,7	3,8	7,5	5,5	4,5	4,4	4,9
	2018	4,3	3,9	8,1	5,3	4,4	4,9	4,9
Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet	2014	4 780 -1,4	2 231 8,8	1 983 -3,3	1 195 -5,8	1 507 1,8	1 514 -3,1	13 210 -0,4
	2015	2 358 -50,7	1 167 -47,7	1 395 -29,7	511 -57,2	803 -46,7	612 -59,6	6 846 -48,2
	2016	1 557 -34,0	890 -23,7	466 -66,6	508 -0,6	484 -39,7	510 -16,7	4 415 -35,5
	2017	1 498 -3,8	995 11,8	385 -17,4	460 -9,4	519 7,2	607 19,0	4 464 1,1
	2018	1 453 -3,0	1 018 2,3	336 -12,7	513 11,5	478 -7,9	662 9,1	4 460 -0,1
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon asiakkaista	2014	54,8	53,2	42,5	50,3	42,3	40,5	48,5
	2015	35,4	38,4	34,2	29,1	27,1	26,1	32,9
	2016	30,0	38,1	12,9	33,4	29,5	26,4	27,2
	2017	29,8	41,1	10,9	28,8	30,5	30,7	27,5
	2018	31,2	41,0	8,8	33,6	28,8	30,5	27,3
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista lastensuojelun asiakkaista	2014	48,4	51,0	41,1	40,7	39,3	40,2	44,6
	2015	30,4	32,4	33,1	22,4	25,9	19,0	28,3
	2016	24,8	33,4	12,5	25,2	23,5	22,1	23,2
	2017	24,5	36,3	10,5	23,3	25,5	27,0	23,8
	2018	25,2	35,9	8,5	26,8	23,9	27,3	23,6

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

² Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015.

1.4.2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta, kun palvelutarpeen arviossa todetaan tarve lastensuojelun palvelulle tai kun ryhdytään kiireellisiin lastensuojelun toimenpiteisiin. Aiemmin asiakkuus alkoi, kun alettiin tehdä lastensuojelutarpeen selvitystä (nyk. palvelutarpeen arvio). Muutos on vähentänyt avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärää.

³ Vantaan avohuollon asiakkaissa vuosilta 2015 ja 2016 on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia. Alkaneet asiakkuudet näiltä vuosilta sisältävät vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päättynyt palvelutarpeen arvioon.

4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2014–2018: Sijoitukset ja jälkihuolto

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ³	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitukset (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2014	1 832	-7,6	666	-7,0	773	-0,4	619	1,0	599	1,7	631	3,4	5 120	-3,2
	2015	1 814	-1,0	670	0,6	752	-2,7	632	2,1	570	-4,8	620	-1,7	5 058	-1,2
	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
	2018	1 819	-1,1	774	-0,5	849	4,9	666	1,8	632	9,0	609	-4,7	5 349	0,9
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2014	1,8		1,1		1,7		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2015	1,8		1,1		1,6		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
	2018	1,7		1,2		1,8		2,3		1,7		1,4		1,6	
31.12. sijoitettuna olleet lapset	2014	1 424	-4,7	462	..	..	..	463	4,5	450	-5,9	451	1,8	3 250	-2,7
	2015	1 382	-2,9	494	6,9	483	..	444	-4,1	449	-0,2	431	-4,4	3 683	13,3
	2016	1 407	1,8	486	-1,6	503	4,1	442	-0,5	453	0,9	459	6,5	3 750	1,8
	2017	1 417	0,7	497	2,3	488	-3,0	460	4,1	475	4,9	463	0,9	3 800	1,3
	2018	1 460	3,0	560	12,7	527	8,0	473	2,8	486	2,3	463	0,0	3 969	4,4
31.12. sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2014	1,4		0,8		..		1,6		1,2		1,0		1,0	
	2015	1,3		0,8		1,1		1,5		1,2		1,0		1,1	
	2016	1,3		0,8		1,1		1,5		1,2		1,0		1,2	
	2017	1,3		0,8		1,0		1,6		1,3		1,0		1,2	
	2018	1,3		0,9		1,1		1,6		1,3		1,0		1,2	
Jälkihuollossa olleet nuoret⁴															
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet nuoret (18–20-vuotiaat)	2014	1 059	7,6	370	1,4	236	19,2	240	-3,2	232	45,9	234	14,1	2 371	9,8
	2015	1 063	0,4	366	-1,1	174	-26,3	248	3,3	258	11,2	231	-1,3	2 340	-1,3
	2016	1 075	1,1	389	6,3	203	16,7	237	-4,4	255	-1,2	237	2,6	2 396	2,4
	2017	1 028	-4,4	368	-5,4	293	44,3	244	3,0	258	1,2	255	7,6	2 446	2,1
	2018	921	-10,4	358	-2,7	272	-7,2	257	5,3	256	-0,8	243	-4,7	2 307	-5,7
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet 0–20-vuotiaat	2014	1 113	7,0	408	3,6	266	29,8	250	-1,6	267	8,1	285	11,3	2 589	8,1
	2015	1 106	-0,6	408	0,0	222	-16,5	263	5,2	289	8,2	292	2,5	2 580	-0,3
	2016	1 122	1,4	415	1,7	257	15,8	252	-4,2	303	4,8	300	2,7	2 649	2,7
	2017	1 079	-3,8	386	-7,0	301	17,1	263	4,4	300	-1,0	319	6,3	2 648	0,0
	2018	971	-10,0	375	-2,8	284	-5,6	270	2,7	293	-2,3	318	-0,3	2 511	-5,2

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

³ Vantaan avohuollon asiakkaissa vuosilta 2015 ja 2016 on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia. Alkaneet asiakkuudet näiltä vuosilta sisältävät vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päätynyt palvelutarpeen arvioon.

⁴ Vantaan vuoden 2016 asiakasmäärä ei sisällä kaikkia jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2014–2018: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI Muutos (%)	ESPOO Muutos (%)	VANTAA Muutos (%)	TURKU Muutos (%)	TAMPERE Muutos (%)	OULU ¹ Muutos (%)	KUUSIKKO Muutos (%)
Kaikki yhteensä (0–17-vuotiaat)								
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2014	1 832 -7,6	666 -7,0	773 -0,4	619 1,0	599 1,7	631 3,4	5 120 -3,2
	2015	1 814 -1,0	670 0,6	752 -2,7	632 2,1	570 -4,8	620 -1,7	5 058 -1,2
	2016	1 809 -0,3	716 6,9	749 -0,4	628 -0,6	579 1,6	607 -2,1	5 088 0,6
	2017	1 839 1,7	778 8,7	809 8,0	654 4,1	580 0,2	639 5,3	5 299 4,1
	2018	1 819 -1,1	774 -0,5	849 4,9	666 1,8	632 9,0	609 -4,7	5 349 0,9
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) saman ikäisestä väestöstä	2014	1,8	1,1	1,7	2,2	1,6	1,4	1,6
	2015	1,8	1,1	1,6	2,2	1,6	1,4	1,6
	2016	1,7	1,1	1,6	2,2	1,6	1,3	1,6
	2017	1,7	1,2	1,7	2,3	1,5	1,4	1,6
	2018	1,7	1,2	1,8	2,3	1,7	1,4	1,6
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä	2014	542 750 -8,6	181 492 -4,8	190 490 -1,5	169 656 4,3	158 080 -9,2	150 290 0,0	1 392 758 -4,9
	2015	529 587 -2,4	180 335 -0,6	193 041 1,3	164 042 -3,3	154 434 -2,3	154 584 2,9	1 376 023 -1,2
	2016	528 303 -0,2	173 482 -3,8	195 401 1,2	161 975 -1,3	160 200 3,7	158 585 2,6	1 377 946 0,1
	2017	533 788 1,0	180 485 4,0	192 428 -1,5	171 517 5,9	174 709 9,1	166 033 4,7	1 418 960 3,0
	2018	544 420 2,0	188 377 4,4	213 356 10,9	172 143 0,4	170 632 -2,3	165 918 -0,1	1 454 846 2,5
Laitoksiin sijoitetut lapset (0–17-vuotiaat)								
Laitoksiin sijoitetut lapset vuoden aikana	2014	904 -16,7	560 -9,7	551 -8,6	499 -2,2	344 6,5	212 -15,5	3 070 -9,5
	2015	841 -7,0	546 -2,5	519 -5,8	423 -15,2	332 -3,5	190 -10,4	2 851 -7,1
	2016	824 -2,0	605 10,8	491 -5,4	402 -5,0	318 -4,2	212 11,6	2 852 0,0
	2017	862 4,6	639 5,6	549 11,8	402 0,0	329 3,5	200 -5,7	2 981 4,5
	2018	862 0,0	728 13,9	598 8,9	443 10,2	349 6,1	177 -11,5	3 157 5,9
Laitoksiin sijoitetut lapset 31.12.	2014	552 -18,7	219 -19,2	284 -4,7	266 -2,2	155 -11,9	82 9,3	1 558 -12,0
	2015	503 -8,9	226 3,2	273 -3,9	230 -13,5	135 -12,9	75 -8,5	1 442 -7,4
	2016	531 5,6	218 -3,5	287 5,1	225 -2,2	137 1,5	83 10,7	1 481 2,7
	2017	527 -0,8	251 15,1	269 -6,3	229 1,8	154 12,4	80 -3,6	1 510 2,0
	2018	571 8,3	293 16,7	307 14,1	245 7,0	165 7,1	74 -7,5	1 655 9,6
Laitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2014	214 126 -18,7	87 706 -11,6	93 440 -7,6	98 658 3,5	55 393 -11,4	25 288 -14,0	574 611 -11,7
	2015	198 273 -7,4	81 075 -7,6	93 164 -0,3	89 122 -9,7	50 838 -8,2	28 993 14,7	541 465 -5,8
	2016	191 628 -3,4	77 277 -4,7	93 948 0,8	82 850 -7,0	51 555 1,4	30 644 5,7	527 902 -2,5
	2017	195 150 1,8	86 687 12,2	85 633 -8,9	87 754 5,9	62 951 22,1	32 434 5,8	550 609 4,3
	2018	207 209 6,2	97 659 12,7	106 327 24,2	87 010 -0,8	57 936 -8,0	31 624 -2,5	587 765 6,7
Kunnallisten laitosten hoitovuorokaudet	2014	105 777 -2,4	22 131 -2,4	22 365 -2,4	38 557 -2,4	20 208 -2,4	8 026 -2,4	217 064 -2,4
	2015	110 704 4,7	20 792 -6,1	21 821 -2,4	36 653 -4,9	17 362 -14,1	5 848 -27,1	213 180 -1,8
	2016	108 176 -2,3	20 308 -2,3	24 051 10,2	34 100 -7,0	16 879 -2,8	4 739 -19,0	208 253 -2,3
	2017	100 815 -6,8	21 916 7,9	23 626 -1,8	30 882 -9,4	17 443 3,3	4 630 -2,3	199 312 -4,3
	2018	98 255 -2,5	21 171 -3,4	26 505 12,2	32 675 5,8	15 265 -12,5	4 096 -11,5	197 967 -0,7
Ostopalvelulaitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2014	108 349 -19,9	65 575 -14,5	71 075 -5,6	60 101 7,8	35 185 -20,6	17 262 -14,3	357 547 -12,2
	2015	87 569 -19,2	60 283 -8,1	71 343 0,4	52 469 -12,7	33 476 -4,9	23 145 34,1	328 285 -8,2
	2016	83 452 -4,7	56 969 -5,5	69 897 -2,0	48 750 -7,1	34 676 3,6	25 905 11,9	319 649 -2,6
	2017	94 335 13,0	64 771 13,7	62 007 -11,3	56 872 16,7	45 508 31,2	27 804 7,3	351 297 9,9
	2018	108 954 15,5	76 488 18,1	79 822 28,7	54 335 -4,5	42 671 -6,2	27 528 -1,0	389 798 11,0
Hoitovuorokausia laitokseen sijoitettuna ollut lasta kohden	2014	237	157	170	198	161	119	187
	2015	236	148	180	211	153	153	190
	2016	233	128	191	206	162	145	185
	2017	226	136	156	218	191	162	185
	2018	240	134	178	196	166	179	186

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2014–2018: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI Muutos (%)	ESPOO Muutos (%)	VANTAA Muutos (%)	TURKU Muutos (%)	TAMPERE Muutos (%)	OULU ¹ Muutos (%)	KUUSIKKO Muutos (%)
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset								
Luvanvaraiseen perhehoitoon vuoden aikana sijoitetut lapset	2014	75 -1,3	82 1,2	47 -24,2	36 16,1	22 -21,4	10 -9,1	272 -5,9
	2015	86 14,7	95 15,9	45 -4,3	37 2,8	24 9,1	3 -70,0	290 6,6
	2016	110 27,9	94 -1,1	37 -17,8	34 -8,1	28 16,7	5 66,7	308 6,2
	2017	118 7,3	74 -21,3	37 0,0	36 5,9	23 -17,9	5 0,0	293 -4,9
	2018	111 -5,9	63 -14,9	41 10,8	35 -2,8	21 -8,7	7 40,0	278 -5,1
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset 31.12.	2014	69 -4,2	67 3,1	39 -2,5	33 13,8	19 -24,0	8 -27,3	235 -2,9
	2015	79 14,5	84 25,4	0 -100,0	39 18,2	23 21,1	2 -75,0	227 -3,4
	2016	98 24,1	69 -17,9	0 0,0	32 -17,9	18 -21,7	5 150,0	222 -2,2
	2017	105 7,1	56 -18,8	0 0,0	34 6,3	19 5,6	4 -20,0	218 -1,8
	2018	108 2,9	46 -17,9	0 0,0	25 -26,5	16 -15,8	7 75,0	202 -7,3
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2014	28 415 4,1	25 299 -0,3	14 116 -33,6	11 683 13,5	7 556 -25,0	2 750 -23,6	89 819 -8,3
	2015	30 899 8,7	28 728 13,6	12 447 -11,8	13 058 11,8	7 572 0,2	985 -64,2	93 689 4,3
	2016	35 213 14,0	28 935 0,7	10 262 -17,6	12 257 -6,1	7 415 -2,1	1 335 35,5	95 417 1,8
	2017	40 477 14,9	22 889 -20,9	9 630 -6,2	12 261 0,0	7 000 -5,6	1 614 20,9	93 871 -1,6
	2018	39 388 -2,7	18 829 -17,7	10 944 13,6	10 068 -17,9	6 540 -6,6	1 999 23,9	87 768 -6,5
Hoitovuorokausia luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2014	379	309	300	325	343	275	330
	2015	359	302	277	353	316	328	323
	2016	320	308	277	361	265	267	310
	2017	343	309	260	341	304	323	320
	2018	355	299	267	288	311	286	316
Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut lapset								
Sijaisperheisiin sijoitetut vuoden aikana	2014	921 -26,7	221 -13,0	394 29,6	192 -5,9	342 -2,8	484 15,5	2 554 -8,5
	2015	974 5,8	290 31,2	410 4,1	215 12,0	353 3,2	356 -26,4	2 598 1,7
	2016	978 0,4	283 -2,4	427 4,1	244 13,5	389 10,2	457 28,4	2 778 6,9
	2017	949 -3,0	317 12,0	465 8,9	267 9,4	369 -5,1	536 17,3	2 903 4,5
	2018	955 0,6	318 0,3	431 -7,3	284 6,4	381 3,3	501 -6,5	2 870 -1,1
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleet	2014	222 -54,4	73 17,7	164 57,7	.. 0,0	89 9,9	109 28,2	657 -21,6
	2015	241 8,6	88 20,5	158 -3,7	21 0,0	93 4,5	116 6,4	717 9,1
	2016	264 9,5	86 -2,3	171 8,2	33 57,1	114 22,6	121 4,3	789 10,0
	2017	259 -1,9	123 43,0	192 12,3	56 69,7	88 -22,8	110 -9,1	828 4,9
	2018	257 -0,8	118 -4,1	173 -9,9	52 -7,1	96 9,1	173 57,3	869 5,0
Pitkäaikaisessa sijaisperhehoidossa olleet	2014	767 -0,4	148 -22,9	230 15,0		253 -6,6	375 12,3	1 773 -9,2
	2015	783 2,1	202 36,5	252 9,6	194 ..	260 2,8	240 -36,0	1 931 8,9
	2016	777 -0,8	197 -2,5	256 1,6	211 8,8	275 5,8	366 52,5	2 082 7,8
	2017	757 -2,6	194 -1,5	273 6,6	210 -0,5	281 2,2	368 0,5	2 083 0,0
	2018	761 0,5	200 3,1	258 -5,5	232 10,5	285 1,4	399 8,4	2 135 2,5
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet	2014	300 209 -1,1	68 487 3,7	82 934 16,7	59 315 4,0	95 131 -6,2	122 252 4,2	728 328 1,7
	2015	300 415 0,1	70 532 3,0	87 430 5,4	61 862 4,3	96 024 0,9	124 606 1,9	740 869 1,7
	2016	301 462 0,3	67 270 -4,6	91 191 4,3	66 868 8,1	101 230 5,4	126 606 1,6	754 627 1,9
	2017	298 161 -1,1	70 909 5,4	97 165 6,6	71 502 6,9	104 758 3,5	131 985 4,2	774 480 2,6
	2018	297 823 -0,1	71 889 1,4	96 085 -1,1	75 065 5,0	106 156 1,3	132 295 0,2	779 313 0,6
Hoitovuorokausia sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden (toimeksiantoon perustuva perhehoito)	2014	326	310	210	309	278	253	285
	2015	308	243	213	288	272	350	285
	2016	308	238	214	274	260	277	272
	2017	314	224	209	268	284	246	267
	2018	312	226	223	264	279	264	272
Vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettujen hoitovuorokaudet	2014	19 197 -29,5	4 452 -12,6	9 040 5,1	643 -10,1	10 628 6,0	8 588 -0,5	52 548 -12,8
	2015	19 805 3,2	6 746 51,5	10 721 18,6	1 399 117,6	9 361 -11,9	8 435 -1,8	56 467 7,5
	2016	22 020 11,2	5 186 -23,1	11 702 9,2	2 840 103,0	12 257 30,9	11 940 41,6	65 945 16,8
	2017	22 794 3,5	8 292 59,9	15 224 30,1	4 425 55,8	12 885 5,1	18 177 52,2	81 797 24,0
	2018	20 680 -9,3	7 214 -13,0	11 374 -25,3	3 771 -14,8	10 706 -16,9	14 381 -20,9	68 126 -16,7
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2014	281 012 1,7	64 035 5,1	73 894 18,3	58 672 4,2	84 503 -7,6	113 664 4,6	675 780 3,0
	2015	280 610 -0,1	63 786 -0,4	76 709 3,8	60 463 3,1	86 663 2,6	116 171 2,2	684 402 1,3
	2016	279 442 -0,4	62 084 -2,7	79 489 3,6	64 028 5,9	88 973 2,7	114 666 -1,3	688 682 0,6
	2017	275 367 -1,5	62 617 0,9	81 941 3,1	67 077 4,8	91 873 3,3	113 808 -0,7	692 683 0,6
	2018	277 143 0,6	64 675 3,3	84 711 3,4	71 294 6,3	95 450 3,9	117 914 3,6	711 187 2,7
Hoitovuorokausia vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettuna ollutta lasta kohden	2014	86	61	55	..	119	79	80
	2015	82	77	68	67	101	73	79
	2016	83	60	68	86	108	99	84
	2017	88	67	79	79	146	165	99
	2018	80	61	66	73	112	83	78
Hoitovuorokausia pitkäaikaiseen sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2014	366	433	321	0	334	303	381
	2015	358	316	304	312	333	484	354
	2016	360	315	311	303	324	313	331
	2017	364	323	300	319	327	309	333
	2018	364	323	328	307	335	296	333

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2014–2018

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lasten (0 - 17-vuotiaat) sijoitusten kokovuotisten hoitopaikkojen määrä															
Pitkäaikaisen toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kokovuotiset hoitopaikat	2014	770	1,7	175	5,1	202	18,3	161	4,2	232	-7,6	311	4,6	1 851	3,0
	2015	769	-0,1	175	-0,4	210	3,8	166	3,1	237	2,6	318	2,2	1 875	1,3
	2016	766	-0,4	170	-2,7	218	3,6	175	5,9	244	2,7	314	-1,3	1 887	0,6
	2017	754	-1,5	172	0,9	224	3,1	184	4,8	252	3,3	312	-0,7	1 898	0,6
	2018	759	0,6	177	3,3	232	3,4	195	6,3	262	3,9	323	3,6	1 948	2,7
Luvanvaraisen perhehoidon hoitopaikat	2014	78	4,1	69	-0,3	39	-33,6	32	13,5	21	-25,0	8	-23,6	246	-8,3
	2015	85	8,7	79	13,6	34	-11,8	36	11,8	21	0,2	3	-64,2	257	4,3
	2016	96	14,0	79	0,7	28	-17,6	34	-6,1	20	-2,1	4	35,5	261	1,8
	2017	111	14,9	63	-20,9	26	-6,2	34	0,0	19	-5,6	4	20,9	257	-1,6
	2018	108	-2,7	52	-17,7	30	13,6	28	-17,9	18	-6,6	5	23,9	240	-6,5
Kunnallisen laitoshoidon kokovuotiset hoitopaikat	2014	290	-17,3	61	-1,9	61	-13,6	106	-2,6	55	11,1	22	-13,3	595	-10,8
	2015	303	4,7	57	-6,1	60	-2,4	100	-4,9	48	-14,1	16	-27,1	584	-1,8
	2016	296	-2,3	56	-2,3	66	10,2	93	-7,0	46	-2,8	13	-19,0	571	-2,3
	2017	276	-6,8	60	7,9	65	-1,8	85	-9,4	48	3,3	13	-2,3	546	-4,3
	2018	269	-2,5	58	-3,4	73	12,2	90	5,8	42	-12,5	11	-11,5	542	-0,7
Ostopalvelulaitosten kokovuotiset hoitopaikat	2014	297	-19,9	180	-14,5	195	-5,6	165	7,8	96	-20,6	47	-14,3	980	-12,2
	2015	240	-19,2	165	-8,1	195	0,4	144	-12,7	92	-4,9	63	34,1	899	-8,2
	2016	229	-4,7	156	-5,5	191	-2,0	134	-7,1	95	3,6	71	11,9	876	-2,6
	2017	258	13,0	177	13,7	170	-11,3	156	16,7	125	31,2	76	7,3	962	9,9
	2018	299	15,5	210	18,1	219	28,7	149	-4,5	117	-6,2	75	-1,0	1 068	11,0
Kokovuotiset hoitopaikat yhteensä	2014	1 434	-7,6	485	-4,6	497	-1,8	463	4,4	404	-10,1	388	0,0	3 672	-4,6
	2015	1 397	-2,6	476	-1,9	500	0,5	446	-3,8	397	-1,6	400	3,1	3 615	-1,5
	2016	1 387	-0,7	461	-3,0	503	0,8	436	-2,2	405	2,0	402	0,3	3 595	-0,6
	2017	1 400	0,9	472	2,3	485	-3,5	458	5,0	443	9,4	405	0,8	3 663	1,9
	2018	1 435	2,5	496	5,2	553	14,0	461	0,8	438	-1,2	415	2,5	3 799	3,7
Kokovuotisia hoitopaikkoja/ 1000 0–17-vuotiaasta lasta	2014	14,1		8,0		11,0		16,3		11,1		8,7		11,6	
	2015	13,5		7,7		10,9		15,5		10,9		8,9		11,3	
	2016	13,2		7,3		10,8		15,1		11,0		8,9		11,0	
	2017	13,0		7,4		10,4		15,8		11,8		9,0		11,1	
	2018	13,2		7,7		11,7		15,9		11,6		9,3		11,5	

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2014–2018: Kokonaiskustannukset sekä avo- huollon ja jälkihuollon kustannukset

Vuosien 2014–2017 kustannukset on deflatoitu vuoden 2018 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle. Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto 13.2.2019.

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojelun kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä (sisältää sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2014	125 796 139	-1,7	47 830 167	0,0	48 003 965	0,3	43 931 524	4,9	38 785 819	-0,2	26 285 242	-2,9	330 632 855	-0,3
	2015	122 642 021	-2,5	46 216 648	-3,4	49 638 885	3,4	44 442 429	1,2	40 071 343	3,3	28 089 192	6,9	331 100 518	0,1
	2016	119 304 322	-2,7	48 701 386	5,4	51 164 703	3,1	45 017 463	1,3	39 724 652	-0,9	29 355 711	4,5	333 268 237	0,7
	2017	126 082 055	5,7	48 574 366	-0,3	52 784 734	3,2	47 766 424	6,1	43 459 263	9,4	30 052 378	2,4	348 719 219	4,6
	2018	130 362 081	3,4	53 461 458	10,1	56 393 747	6,8	48 979 752	2,5	47 969 440	10,4	31 874 351	6,1	369 040 828	5,8
Kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	127 141 552	-2,2	48 341 720	-2,3	48 517 376	-1,9	44 401 379	2,5	39 200 641	-2,4	26 566 367	-5,1	334 169 035	-1,9
	2015	123 212 449	-3,1	46 431 609	-4,0	49 869 764	2,8	44 649 138	0,6	40 257 721	2,7	28 219 839	6,2	332 640 521	-0,5
	2016	120 018 719	-2,6	48 993 011	5,5	51 471 078	3,2	45 287 029	1,4	39 962 524	-0,7	29 531 493	4,6	335 263 855	0,8
	2017	128 029 595	6,7	49 324 675	0,7	53 600 079	4,1	48 504 253	7,1	44 130 561	10,4	30 516 585	3,3	354 105 749	5,6
	2018	130 362 081	1,8	53 461 458	8,4	56 393 747	5,2	48 979 752	1,0	47 969 440	8,7	31 874 351	4,4	369 040 828	4,2
Euroa/0–20-vuotias asukas	2014	1 030	-2,5	685	-1,5	908	-0,2	1 228	4,3	855	-0,4	493	-3,3	870	-1,0
	2015	995	-3,4	646	-4,2	932	2,6	1 235	0,5	882	3,1	527	6,7	865	-0,6
	2016	959	-3,6	671	3,9	948	1,8	1 245	0,8	867	-1,6	551	4,6	863	-0,2
	2017	998	4,1	662	-1,4	969	2,2	1 314	5,5	937	8,1	566	2,9	894	3,6
	2018	1 024	2,7	720	8,8	1 023	5,5	1 346	2,4	1 022	9,1	602	6,3	939	5,1
Euroa/0–20-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	1 041	-3,0	682	-5,3	918	-2,5	1 241	1,9	865	-2,7	499	-5,5	879	-2,6
	2015	999	-4,0	649	-4,8	936	1,9	1 241	-0,1	886	2,4	529	6,1	869	-1,2
	2016	965	-3,5	675	4,0	954	1,9	1 252	0,9	872	-1,5	554	4,7	868	-0,1
	2017	1 013	5,0	672	-0,4	984	3,2	1 334	6,5	952	9,1	575	3,8	908	4,6
	2018	1 024	1,1	720	7,2	1 023	3,9	1 346	0,9	1 022	7,4	602	4,7	939	3,5
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas ²	2014	11 136	-2,6	10 006	1,6	9 676	2,4	13 982	5,0	9 288	-1,7	6 420	-4,9	10 189	-0,5
	2015	13 440	20,7	12 217	22,1	11 472	18,6	17 899	28,0	12 055	29,8	7 884	22,8	12 445	22,1
	2016	15 808	17,6	15 490	26,8	13 245	15,5	20 500	14,5	18 081	50,0	11 304	43,4	15 469	24,3
	2017	17 068	8,0	15 639	1,0	13 510	2,0	22 073	7,7	19 972	10,5	11 808	4,5	16 383	5,9
	2018	18 852	10,5	16 817	7,5	13 472	-0,3	23 125	4,8	21 725	8,8	11 684	-1,1	17 298	5,6
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas (deflatoituna vuoden 2018 arvoon) ²	2014	11 255	-3,1	10 113	-0,7	9 780	0,1	14 132	2,6	9 387	-4,0	6 489	-7,1	10 298	-2,1
	2015	13 503	20,0	12 274	21,4	11 525	17,8	17 982	27,2	12 111	29,0	7 920	22,1	12 503	21,4
	2016	15 903	17,8	15 583	27,0	13 324	15,6	20 623	14,7	18 190	50,2	11 371	43,6	15 562	24,5
	2017	17 332	9,0	15 880	1,9	13 719	3,0	22 414	8,7	20 281	11,5	11 991	5,4	16 636	6,9
	2018	18 852	8,8	16 817	5,9	13 472	-1,8	23 125	3,2	21 725	7,1	11 684	-2,6	17 298	4,0
Avohuollon kokonaiskustannukset³															
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset)	2014	25 165 853	-6,9	9 992 805	5,1	9 242 908	-10,5	6 400 997	12,5	11 566 911	21,5	5 574 521	-23,7	67 943 996	-2,1
	2015	23 429 112	-6,9	10 351 664	3,6	9 355 399	1,2	7 420 497	15,9	10 696 939	-7,5	6 307 993	13,2	67 561 604	-0,6
	2016	23 345 802	-0,4	11 896 478	14,9	10 360 017	10,7	7 327 210	-1,3	10 358 000	-3,2	7 516 847	19,2	70 804 354	4,8
	2017	24 210 735	3,7	10 789 366	-9,3	10 777 646	4,0	8 239 492	12,5	11 094 000	7,1	8 551 882	13,8	73 663 122	4,0
	2018	23 768 441	-1,8	11 740 834	8,8	11 493 211	6,6	8 702 270	5,6	11 737 000	5,8	9 143 622	6,9	76 585 378	4,0
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset, deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	25 435 007	-7,4	10 099 680	2,7	9 341 763	-12,5	6 469 457	10,0	11 690 621	18,8	5 634 142	-25,5	68 670 669	-3,6
	2015	23 538 085	-7,5	10 399 811	3,0	9 398 912	0,6	7 455 011	15,2	10 746 692	-8,1	6 337 333	12,5	67 875 844	-1,2
	2016	23 485 597	-0,2	11 967 714	15,1	10 422 053	10,9	7 371 086	-1,1	10 420 024	-3,0	7 561 858	19,3	71 228 332	4,9
	2017	24 584 709	4,7	10 956 025	-8,5	10 944 125	5,0	8 366 765	13,5	11 265 365	8,1	8 683 979	14,8	74 800 967	5,0
	2018	23 768 441	-3,3	11 740 834	7,2	11 493 211	5,0	8 702 270	4,0	11 737 000	4,2	9 143 622	5,3	76 585 378	2,4
Euroa/avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas ³	2014	2 571	-7,7	2 191	0,9	1 886	-8,2	2 446	15,0	3 047	16,5	1 405	-25,7	2 293	-3,2
	2015	3 036	18,1	3 042	38,8	2 198	16,6	3 703	51,4	3 320	9,0	2 451	74,5	2 915	27,1
	2016	3 723	22,6	4 367	43,6	2 722	23,9	4 168	12,6	5 466	64,6	3 470	41,6	3 803	30,5
	2017	3 998	7,4	3 873	-11,3	2 817	3,5	4 468	7,2	5 657	3,5	3 826	10,3	3 938	3,5
	2018	4 259	6,5	4 130	6,6	2 807	-0,4	4 875	9,1	6 129	8,3	3 789	-1,0	4 110	4,4
Euroa/ avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas (deflatoituna vuoden 2018 arvoon) ²	2014	2 599	-8,2	2 215	-1,4	1 906	-10,3	2 472	12,4	3 080	13,8	1 420	-27,3	2 317	-4,7
	2015	3 050	17,4	3 056	38,0	2 208	15,9	3 720	50,5	3 335	8,3	2 462	73,4	2 929	26,4
	2016	3 746	22,8	4 393	43,8	2 738	24,0	4 193	12,7	5 499	64,9	3 491	41,8	3 826	30,6
	2017	4 060	8,4	3 933	-10,5	2 860	4,5	4 537	8,2	5 745	4,5	3 885	11,3	3 999	4,5
	2018	4 259	4,9	4 130	5,0	2 807	-1,9	4 875	7,4	6 129	6,7	3 789	-2,5	4 110	2,8
Jälkihuollon kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä	2014	2 939 817	.	2 014 744	.	1 158 112	.	813 632	.	3 063 034	.	792 961	.	10 782 300	.
	2015	3 249 772	10,5	1 500 452	-25,5	1 201 619	3,8	967 718	18,9	2 544 429	-16,9	672 612	-15,2	10 136 602	-6,0
	2016	3 590 285	10,5	1 732 598	15,5	1 178 214	-1,9	968 595	0,1	3 037 000	19,4	612 577	-8,9	11 119 269	9,7
	2017	2 811 483	-21,7	1 576 124	-9,0	954 472	-19,0	983 088	1,5	2 730 000	-10,1	707 188	15,4	9 762 355	-12,2
	2018	2 708 490	-3,7	1 513 165	-4,0	1 025 585	7,5	963 006	-2,0	1 996 000	-26,9	825 843	16,8	9 032 089	-7,5
Kustannukset yhteensä (deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	2 971 259	.	2 036 292	.	1 170 498	.	822 334	.	3 095 794	.	801 442	.	10 897 619	.
	2015	3 264 887	9,9	1 507 431	-26,0	1 207 208	3,1	972 219	18,2	2 556 264	-17,4	675 740	-15,7	10 245 015	-6,0
	2016	3 611 784	10,6	1 742 973	15,6	1 185 269	-1,8	974 395	0,2	3 055 186	19,5	616 246	-8,8	11 170 987	9,0
	2017	2 854 911	-21,0	1 600 470	-8,2	969 216	-18,2	998 273	2,5	2 772 169	-9,3	718 111	16,5	9 820 812	-12,1
	2018	2 708 490	-5,1	1 513 165	-5,5	1 025 585	5,8	963 006	-3,5	1 996 000	-28,0	825 843	15,0	9 171 604	-6,6
Euroa/ 18–20-vuotias jälkihuollon asiakas (deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	2 806	.	5 503	.	4 960	.	3 426	.	13 344	.	3 425	.	4 596	.
	2015	3 071	9,5	4 119	-25,2	6 938	39,9	3 920	14,4	9 908	-25,7	2 925	-14,6	4 378	-4,7
	2016	3 360	9,4	4 481	8,8	5 839	-15,8	4 111	4,9	11 981	20,9	2 600	-11,1	4 662	6,5
	2017	2 777	-17,3	4 349	-2,9	3 308	-43,3	4 091	-0,5	10 745	-10,3	2 816	8,3	4 015	-13,9
	2018	2 941	5,9	4 227	-2,8	3 771	14,0	3 747	-8,4	7 797	-27,4	3 399	20,7	3 976	-1,0

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

² Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2016, minkä seurauksena avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi ja kustannukset kohden nousivat. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden asiakkuusmääritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

³ Espoon osalta avohuollon kustannukset ovat sosiaalityön palkkakustannusten osalta raportoitu vuoden 2017 osalta noin 1,1, miljoonaa euroa pienempänä. Näin ollen avohuollon kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoiset vuoteen 2018.

4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2014–2018: Sijoitusten kustannukset

Vuosien 2014–2017 kustannukset on deflatoitu vuoden 2018 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle. Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto 13.2.2019.

		Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ²	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitusten kokonaiskustannukset																
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sijoitusten aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2014	100 630 286	-0,3	37 837 362	-1,3	38 761 057	3,3	37 530 526	3,7	27 218 908	-7,2	20 710 720	4,8	262 688 859	0,2	
	2015	99 212 909	-1,4	35 864 984	-5,2	40 283 486	3,9	37 021 931	-1,4	29 374 404	7,9	21 781 199	5,2	263 538 914	0,3	
	2016	95 958 520	-3,3	36 804 908	2,6	40 804 686	1,3	37 690 253	1,8	29 366 652	0,0	21 838 864	0,3	262 463 883	-0,4	
	2017	101 871 320	6,2	37 785 000	2,7	42 007 088	2,9	39 526 931	4,9	32 365 263	10,2	21 500 496	-1,5	275 056 098	4,8	
	2018	106 593 640	4,6	41 720 623	10,4	44 900 536	6,9	40 277 482	1,9	36 232 440	11,9	22 730 729	5,7	292 455 450	6,3	
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	101 706 546	-0,9	38 242 040	-1,8	39 175 613	2,8	37 931 922	3,1	27 510 019	-7,7	20 932 225	4,2	265 498 366	-0,3	
	2015	99 674 364	-2,0	36 031 798	-5,8	40 470 851	3,3	37 194 127	-1,9	29 511 029	7,3	21 882 507	4,5	264 764 676	-0,3	
	2016	96 533 122	-3,2	37 025 297	2,8	41 049 025	1,4	37 915 943	1,9	29 542 500	0,1	21 969 636	0,4	264 035 523	-0,3	
	2017	103 444 886	7,2	38 368 650	3,6	42 655 955	3,9	40 137 488	5,9	32 865 197	11,2	21 832 606	-0,6	279 304 782	5,8	
	2018	106 593 640	3,0	41 720 623	8,7	44 900 536	5,3	40 277 482	0,3	36 232 440	10,2	22 730 729	4,1	292 455 450	4,7	
Euroa / vuoden aikana sijoitettuna ollut lapsi	2014	54 929	7,9	56 813	6,1	50 144	3,7	60 631	2,7	45 441	-8,7	32 822	1,3	51 306	3,5	
	2015	54 693	-0,4	53 530	-5,8	53 568	6,8	58 579	-3,4	51 534	13,4	35 131	7,0	52 103	1,6	
	2016	53 045	-3,0	51 404	-4,0	54 479	1,7	60 016	2,5	50 720	-1,6	35 978	2,4	51 585	-1,0	
	2017	55 395	4,4	48 567	-5,5	51 925	-4,7	60 439	0,7	55 802	10,0	33 647	-6,5	51 907	0,6	
	2018	58 600	5,8	53 903	11,0	52 886	1,9	60 477	0,1	57 330	2,7	37 325	10,9	54 675	5,3	
Euroa / vuoden aikana sijoitettuna ollut lapsi (deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	55 517	7,3	57 420	5,6	50 680	3,2	61 279	2,1	45 927	-9,2	33 173	0,7	51 855	2,9	
	2015	54 947	-1,0	53 779	-6,3	53 818	6,2	58 851	-4,0	51 774	12,7	35 294	6,4	52 346	0,9	
	2016	53 363	-2,9	51 711	-3,8	54 805	1,8	60 376	2,6	51 023	-1,4	36 194	2,5	51 894	-0,9	
	2017	56 251	5,4	49 317	-4,6	52 727	-3,8	61 372	1,7	56 664	11,1	34 167	-5,6	52 709	1,6	
	2018	58 600	4,2	53 903	9,3	52 886	0,3	60 477	-1,5	57 330	1,2	37 325	9,2	54 675	3,7	
Euroa/ 0-17-vuotias asukas	2014	990	-1,9	620	-3,2	856	2,2	1 323	2,5	749	-8,2	462	4,0	828	-1,1	
	2015	958	-3,2	580	-6,5	879	2,7	1 292	-2,4	806	7,5	485	5,0	820	-0,9	
	2016	912	-4,9	585	1,0	877	-0,3	1 308	1,3	794	-1,4	484	-0,2	806	-1,7	
	2017	949	4,1	593	1,4	897	2,3	1 362	4,1	864	8,8	480	-0,8	836	3,7	
	2018	982	3,5	647	9,0	948	5,7	1 387	1,8	956	10,7	511	6,5	881	5,5	
Euroa/ 0-17-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	1 001	-2,5	627	-3,7	866	1,7	1 337	2,0	757	-8,7	467	3,4	837	-1,7	
	2015	963	-3,8	583	-7,1	884	2,1	1 298	-3,0	809	6,9	488	4,3	824	-1,5	
	2016	917	-4,7	589	1,1	882	-0,1	1 316	1,4	799	-1,3	487	-0,1	811	-1,6	
	2017	964	5,1	603	2,3	911	3,2	1 383	5,1	877	9,8	488	0,1	849	4,6	
	2018	982	1,9	647	7,3	948	4,1	1 387	0,3	956	9,0	511	4,9	881	3,9	
Laitoshoito ²																
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2014	70 099 589	-4,9	27 807 017	-2,8	28 041 140	-2,3	28 903 548	0,0	16 342 908	-7,6	7 216 518	-20,1	178 410 720	-4,4	
	2015	63 743 648	-9,1	24 367 036	-12,4	28 833 977	2,8	26 636 713	-7,8	16 082 690	-1,6	8 053 657	11,6	167 717 721	-6,0	
	2016	59 442 130	-6,7	23 938 752	-1,8	28 267 491	-2,0	25 596 506	-3,9	15 894 652	-1,2	7 851 779	-2,5	160 991 310	-4,0	
	2017	61 773 584	3,9	25 519 708	6,6	28 944 032	2,4	26 722 956	4,4	17 789 698	11,9	8 476 540	8,0	169 226 518	5,1	
	2018	65 035 803	5,3	30 112 209	18,0	31 487 856	8,8	27 096 941	1,4	22 034 000	23,9	8 820 841	4,1	184 587 651	9,1	
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	70 849 317	-5,4	28 104 418	-3,4	28 341 045	-2,8	29 212 677	-0,5	16 517 698	-8,1	7 293 700	-20,5	180 318 856	-4,9	
	2015	64 040 130	-9,6	24 480 371	-12,9	28 968 089	2,2	26 760 604	-8,4	16 157 493	-2,2	8 091 116	10,9	168 497 803	-6,6	
	2016	59 798 071	-6,6	24 082 098	-1,6	28 436 757	-1,8	25 749 778	-3,8	15 989 830	-1,0	7 898 796	-2,4	161 955 330	-3,9	
	2017	62 727 776	4,9	25 913 901	7,6	29 391 119	3,4	27 135 735	5,4	18 064 488	13,0	8 607 474	9,0	171 840 494	6,1	
	2018	65 035 803	3,7	30 112 209	16,2	31 487 856	7,1	27 096 941	-0,1	22 034 000	22,0	8 820 841	2,5	184 587 651	7,4	
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2014	40 589 653	4,7	6 664 948	-1,7	7 992 659	-5,9	12 114 208	-2,5	5 706 908	-9,6	2 628 033	-14,2	75 696 409	-0,2	
	2015	37 740 829	-7,0	5 689 076	-14,6	8 787 887	9,9	11 878 050	-1,9	5 561 690	-2,5	2 415 709	-8,1	72 073 241	-4,8	
	2016	34 944 508	-7,4	5 955 745	4,7	8 827 715	0,5	10 729 068	-9,7	5 568 652	0,1	1 527 147	-36,8	67 552 835	-6,3	
	2017	32 773 451	-6,2	5 648 808	-5,2	8 799 673	-0,3	9 637 295	-10,2	5 636 698	1,2	1 559 735	2,1	64 055 659	-5,2	
	2018	31 413 404	-4,1	5 935 879	5,1	8 449 688	-4,0	9 678 614	0,4	6 170 000	9,5	1 655 331	6,1	63 302 916	-1,2	
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	41 023 767	4,1	6 736 231	-2,2	8 078 142	-6,4	12 243 771	-3,0	5 767 944	-10,1	2 656 140	-14,6	76 505 996	-0,7	
	2015	37 916 368	-7,6	5 715 537	-15,2	8 828 761	9,3	11 933 297	-2,5	5 587 558	-3,1	2 426 945	-8,6	72 408 465	-5,4	
	2016	35 153 757	-7,3	5 991 408	4,8	8 880 576	0,6	10 793 314	-9,6	5 601 997	0,3	1 536 292	-36,7	67 957 343	-6,1	
	2017	33 279 690	-5,3	5 736 063	-4,3	8 935 598	0,6	9 786 158	-9,3	5 723 766	2,2	1 583 828	3,1	65 045 102	-4,3	
	2018	31 413 404	-5,6	5 935 879	3,5	8 449 688	-5,4	9 678 614	-1,1	6 170 000	7,8	1 655 331	4,5	63 302 916	-2,7	
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2014	29 509 936	-15,6	21 142 069	-3,2	20 048 481	-0,8	16 789 341	1,9	10 636 000	-6,4	4 588 485	-23,1	102 714 312	-7,3	
	2015	26 002 819	-11,9	18 677 960	-11,7	20 046 090	0,0	14 758 663	-12,1	10 521 000	-1,1	5 637 948	22,9	95 644 480	-6,9	
	2016	24 497 622	-5,8	17 983 007	-3,7	19 439 776	-3,0	14 867 438	0,7	10 326 000	-1,9	6 324 632	12,2	93 438 475	-2,3	
	2017	29 000 133	18,4	19 870 900	10,5	20 144 359	3,6	17 085 662	14,9	12 153 000	17,7	6 916 805	9,4	105 170 859	12,6	
	2018	33 622 399	15,9	24 176 330	21,7	23 038 168	14,4	17 418 327	1,9	15 864 000	30,5	7 165 510	3,6	121 284 735	15,3	
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2018 arvoon)	2014	29 825 550	-16,1	21 368 187	-3,7	20 262 903	-1,3	16 968 906	1,4	10 749 754	-6,9	4 637 560	-23,5	103 812 860	-7,8	
	2015	26 123 762	-12,4	18 764 834	-12,2	20 139 328	-0,6	14 827 308	-12,6	10 569 935	-1,7	5 664 171	22,1	96 089 338	-7,4	
	2016	24 644 314	-5,7	18 090 690	-3,6	19 556 182	-2,9	14 956 465	0,9	10 387 832	-1,7	6 362 504	12,3	93 997 987	-2,2	
	2017	29 448 087	19,5	20 177 838	11,5	20 455 521	4,6	17 349 577	16,0	12 340 723	18,8	7 023 646	10,4	106 795 392	13,6	
	2018	33 622 399	14,2	24 176 330	19,8	23 038 168	12,6	17 418 327	0,4	15 864 000	28,6	7 165 510	2,0	121 284 735	13,6	
Luvanvarainen perhehoito																
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2014	5 272 282	66,1	4 615 045	2,7	3 559 775	46,8	2 528 539	16,5	1 534 000	-9,1	261 241	-30,2	17 770 881	24,1	
	2015	5 425 132	2,9	5 117 794	10,9	2 058 469	-42,2	2 829 838	11,9	1 354 000	-11,7	144 258	-44,8	16 929 491</		

4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2014–2018

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU ¹	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojeluilmoitukset															
Vuoden aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset (0–17-vuotiaat)	2014	13 309	-6,2	5 014	-4,2	7 435	-4,0	6 058	1,9	3 028	-2,4	4 191	-12,5	39 035	-4,8
	2015	15 621	17,4	6 702	33,7	8 097	8,9	6 048	-0,2	3 176	4,9	3 622	-13,6	43 266	10,8
	2016	15 670	0,3	7 078	5,6	8 207	1,4	5 784	-4,4	2 738	-13,8	4 632	27,9	44 109	1,9
	2017	16 311	4,1	7 879	11,3	9 534	16,2	5 966	3,1	3 108	13,5	6 418	38,6	49 216	11,6
	2018	16 610	1,8	8 141	3,3	9 144	-4,1	6 497	8,9	3 290	5,9	7 222	12,5	50 904	3,4
Ilmoitusten kohteena olleet lapset															
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2014	7 593	-1,4	3 106	3,1	4 005	-3,5	2 716	3,5	1 994	-4,3	2 729	-11,0	22 143	-2,2
	2015	8 401	10,6	3 717	19,7	4 394	9,7	2 658	-2,1	2 039	2,3	2 311	-15,3	23 520	6,2
	2016	8 865	5,5	3 925	5,6	4 392	0,0	2 635	-0,9	2 073	1,7	2 733	18,3	24 623	4,7
	2017	8 849	-0,2	4 299	9,5	4 724	7,6	2 882	9,4	2 362	13,9	3 571	30,7	26 687	8,4
	2018	9 009	1,8	4 362	1,5	4 750	0,6	3 160	9,6	2 536	7,4	3 737	4,6	27 554	3,2
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2014	7,5		5,1		8,8		9,6		5,5		6,1		7,0	
	2015	8,1		6,0		9,6		9,3		5,6		5,1		7,3	
	2016	8,4		6,2		9,4		9,1		5,6		6,1		7,6	
	2017	8,2		6,8		10,1		9,9		6,3		8,0		8,1	
	2018	8,3		6,8		10,0		10,9		6,7		8,4		8,3	
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve (ent. lastensuojelutarpeen selvitykset)²															
Lapset, joiden palvelutarpeen arviossa ² selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat)	2014	4 154	1,7	2 038	3,0	1 845	1,2	1 113	-10,8	1 414	-12,5	1 471	11,1	12 035	-0,3
	2015	5 228	25,9	2 423	18,9	2 113	14,5	1 278	14,8	1 886	33,4	1 476	0,3	14 404	19,7
	2016	5 090	-2,6	2 424	0,0	1 595	-24,5	1 294	1,3	1 148	-39,1	1 845	25,0	13 396	-7,0
	2017	5 221	2,6	2 161	-10,8	1 499	-6,0	1 359	5,0	806	-29,8	1 931	4,7	12 977	-3,1
	2018	6 271	20,1	1 336	-38,2	1 514	1,0	1 450	6,7	1 065	32,1	1 791	-7,3	13 427	3,5

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii).

² Vuoden 2014 luvut ovat valmiiksi tehtyjä lastensuojelutarpeen selvityksiä.

4F Väestörakennetietoja vuosina 2014–2018. Aluejako 1.1.2018 kaikkien vuosien osalta.

31.12.	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KOKO MAA		
	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)
Koko väestö																					
2014	620 715	1,3		265 545	1,8		210 805	1,3		183 827	1,0		223 005	1,2		196 293	2,9		5 471 753	0,4	
2015	628 208	1,2		269 802	1,6		214 605	1,8		185 908	1,1		225 118	0,9		198 525	1,1		5 487 308	0,3	
2016	635 181	1,1		274 583	1,8		219 341	2,2		187 604	0,9		228 274	1,4		200 526	1,0		5 503 297	0,3	
2017	643 272	1,3		279 044	1,6		223 027	1,7		189 669	1,1		231 853	1,6		201 810	0,6		5 513 130	0,2	
2018	648 042	0,7		283 632	1,6		228 166	2,3		191 331	0,9		235 239	1,5		203 567	0,9		5 517 919	0,1	
0-17-vuotiaat																					
2014	101 643	1,6	16,4	60 998	1,9	23,0	45 262	1,1	21,5	28 368	1,1	15,4	36 326	1,1	16,3	44 785	1,9	22,8	1 075 492	-0,1	19,7
2015	103 530	1,9	16,5	61 857	1,4	22,9	45 804	1,2	21,3	28 663	1,0	15,4	36 465	0,4	16,2	44 876	0,2	22,6	1 073 060	-0,2	19,6
2016	105 240	1,7	16,6	62 875	1,6	22,9	46 523	1,6	21,2	28 820	0,5	15,4	36 967	1,4	16,2	45 084	0,5	22,5	1 071 905	-0,1	19,5
2017	107 349	2,0	16,7	63 669	1,3	22,8	46 834	0,7	21,0	29 025	0,7	15,3	37 462	1,3	16,2	44 765	-0,7	22,2	1 066 261	-0,5	19,3
2018	108 526	1,1	16,7	64 503	1,3	22,7	47 377	1,2	20,8	29 048	0,1	15,2	37 884	1,1	16,1	44 442	-0,7	21,8	1 058 091	-0,8	19,2
0-20-vuotiaat																					
2014	122 099	0,8	19,7	70 882	1,5	26,7	52 854	0,5	25,1	35 769	0,6	19,5	45 344	0,3	20,3	53 275	1,5	27,1	1 270 290	-0,4	23,2
2015	123 291	1,0	19,6	71 527	0,9	26,5	53 289	0,8	24,8	35 989	0,6	19,4	45 458	0,3	20,2	53 335	0,1	26,9	1 262 391	-0,6	23,0
2016	124 415	0,9	19,6	72 557	1,4	26,4	53 969	1,3	24,6	36 169	0,5	19,3	45 813	0,8	20,1	53 314	0,0	26,6	1 255 917	-0,5	22,8
2017	126 342	1,5	19,6	73 375	1,1	26,3	54 460	0,9	24,4	36 360	0,5	19,2	46 374	1,2	20,0	53 060	-0,5	26,3	1 248 142	-0,6	22,6
2018	127 245	0,7	19,6	74 203	1,1	26,2	55 134	1,2	24,2	36 398	0,1	19,0	46 924	1,2	19,9	52 926	-0,3	26,0	1 178 401	-5,6	21,4
Väestöllinen huoltosuhte eli lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64-vuotiaiden määrään)																					
2013		42,6			48,4			47,4			47,8			45,6			49,4			55,8	
2014		43,4			49,5			48,4			48,6			46,5			50,0			57,1	
2015		44,0			50,2			49,0			49,2			47,2			50,6			58,2	
2016		44,5			50,7			49,0			49,5			47,8			51,2			59,1	
2017		45,2			51,1			49,2			50			48,2			51,8			60,1	
2018		45,7			51,9			51,4			51,1			49,7			53,3			61,5	
Alle 15-vuotiaat																					
2014	86 020	2,2	13,9	51 963	2,4	19,6	38 257	1,2	18,1	23 633	1,5	12,9	30 552	1,7	13,7	37 973	0,5	19,3	896 608	0,2	16,4
2015	87 908	2,2	14,0	52 714	1,4	19,5	38 815	1,5	18,1	23 961	1,4	12,9	30 827	0,9	13,7	38 116	0,4	19,2	896 023	-0,1	16,3
2016	89 672	2,0	14,1	53 459	1,4	19,5	39 332	1,3	17,9	24 151	0,8	12,9	31 229	1,3	13,7	38 152	0,1	19,0	894 178	-0,2	16,2
2017	91 743	2,3	14,3	54 065	1,1	19,4	39 595	0,7	17,8	24 410	1,1	12,9	31 821	1,9	13,7	38 024	-0,3	18,8	890 424	-0,4	16,2
2018	92 718	1,1	14,3	54 646	1,1	19,3	39 968	0,9	17,5	24 530	0,5	12,8	32 184	1,1	13,7	37 386	-1,7	18,4	882 234	-0,9	16,0
15-64-vuotiaat																					
2014	432 986	0,8	69,8	177 579	1,1	66,9	142 006	0,6	67,4	123 719	0,4	67,3	152 202	0,6	68,3	130 870	0,9	66,7	3 483 757	-0,5	63,7
2015	436 236	0,8	69,4	179 608	1,1	66,6	144 029	1,4	67,1	124 586	0,7	67,0	152 931	0,5	67,9	131 806	0,7	66,4	3 468 182	-0,4	63,2
2016	439 517	0,8	69,2	182 243	1,5	66,4	147 185	2,2	67,1	125 452	0,7	66,9	154 457	1,0	67,7	132 637	0,6	66,1	3 459 144	-0,3	62,9
2017	443 161	0,8	68,9	184 647	1,3	66,2	149 509	1,6	67,0	126 417	0,8	66,7	156 408	1,3	67,5	133 228	0,4	66,0	3 443 388	-0,5	62,5
2018	445 021	0,4	68,7	187 355	1,5	66,1	153 254	2,5	67,2	127 396	0,8	66,6	158 548	1,4	67,4	134 101	0,7	65,9	3 430 848	-0,4	62,2
65 vuotta täyttäneet																					
2014	101 709	2,9	16,4	36 001	5,0	13,6	30 540	4,9	14,5	36 472	2,6	19,8	40 250	3,1	18,0	27 448	4,5	14,0	1 091 388	3,3	19,9
2015	104 064	2,3	16,6	37 480	4,1	13,9	31 761	4,0	14,8	37 361	2,4	20,1	41 360	2,8	18,4	28 603	4,2	14,4	1 123 103	2,9	20,5
2016	105 992	1,9	16,7	38 881	3,7	14,2	32 824	3,3	15,0	38 001	1,7	20,3	42 588	3,0	18,7	29 737	4,0	14,8	1 149 975	2,4	20,9
2017	108 368	2,2	16,8	40 332	3,7	14,5	33 920	3,3	15,2	38 842	2,2	20,5	43 624	2,4	18,8	30 976	4,2	15,3	1 179 318	2,6	21,4
2018	110 303	1,8	17,0	41 631	3,2	14,7	34 944	3,0	15,3	39 405	1,4	20,6	44 507	2,0	18,9	32 080	3,6	15,8	1 204 837	2,2	21,8
Ulkomaalaistaustaiset^{1,2}																					
2014	85 592	6,2	13,8	35 585	10,0	13,4	31 058	9,7	14,7	18 445	6,0	10,0	14 915	5,3	6,7	6 694	7,3	3,4	322 711	7,0	5,9
2015	89 878	5,0	14,3	38 631	8,6	14,3	33 841	9,0	15,8	19 406	5,2	10,4	15 477	3,8	6,9	7 070	5,6	3,6	339 925	5,3	6,2
2016	94 980	5,7	15,0	41 963	8,6	15,3	37 246	10,1	17,0	20 500	5,6	10,9	16 555	7,0	7,3	7 844	10,9	3,9	364 787	7,3	6,6
2017	99 996	5,3	15,5	44 935	7,1	16,1	40 200	7,9	18,0	21 615	5,4	11,4	17 439	5,3	7,5	8 260	5,3	4,1	384 123	5,3	7,0

¹ Henkilöt, joiden molemmat/ainoa tiedossa oleva vanhempi syntynyt ulkomailla ja ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmista ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä.

² Tietoa ulkomaalaistaustaisten lukumääristä kuutoskaupungeissa ei ole saatavissa Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta vuodelta 2018.

Lähde: Tilastokeskuksen StatFin-tietokanta, Väestörakennetilastot

Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä

Työryhmän puheenjohtaja

Hanna Pösö

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
hanna.poso@vantaa.fi

Kati Villgren

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen päällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
kati.villgren@espoo.fi

Helsinki

Saila Nummikoski

Lastensuojelun johtaja
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
saila.nummikoski@hel.fi

Leena Wilén

Asiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
leena.wilen@espoo.fi

Marjut Meronen

Taloussuunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Talous- ja strategiapalvelut
marjut.meronen@hel.fi

Vantaa

Päivi Sihvo

Sosiaalityön esimies
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
paivi.sihvo@vantaa.fi

Sisko Mäkinen

Suunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tilastopalvelut
sisko.makinen@hel.fi

Hanna Nummelin-Niemi

Suunnittelija
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
hanna.nummelin-niemi@vantaa.fi

Espoo

Sammy Huotari

Tilastoasiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Talousohjaus
sammy.huotari@espoo.fi

Turku

Mirjam Jarhio

Suunnittelija
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
mirjam.jarhio@turku.fi

Ann-Christin Sovijärvi

Järjestelmäkoordinaattori
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
ann-christin.sovijarvi@espoo.fi

Sirpa Kuronen

Palvelualuejohtaja
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
sirpa.kuronen@turku.fi

Jaana Kössi-Ahti

Järjestelmäkoordinaattori
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
jaana.kossi-ahti@turku.fi

Eira Virolainen

Sijaishuollon toimistopäällikkö
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
sijaishuollon yhteiset toiminnot
eira.virolainen@turku.fi

Työryhmän sihteeri**Marianne Forsell**

Projektitutkija
Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
marianne.forsell@hel.fi

Tampere**Markku Itkonen**

Vastaava ohjaaja
Tampereen hyvinvointipalvelut
Avo- ja asumispalvelut
markku.itkonen@tampere.fi

Minna Kuusela

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Tampereen hyvinvointipalvelut
Avo- ja asumispalvelut
minna.kuusela@tampere.fi

Oulu**Marja Salo**

Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
marja.salo@ouka.fi

Teija Sulisalo

Lastensuojelun erityisasiantuntija
Oulun hyvinvointipalvelut
teija.sulisalo@ouka.fi

Tuovi Mattanen

Sovelluskoordinaattori
Oulun hyvinvointipalvelut
tuovi.mattanen@ouka.fi

